

પ્રકાશક:-

આગમોદ્ધારક ગ્રંથમાલાના કાર્યવાહક

શા. રમણલાલ જયગંધ

ઠપકવંજ (જિ. જેડા)

.....

11

દ્રવ્ય સહાયક:-

રૂા. ૮૦૦) આગમોદ્ધારક ગ્રંથોપાસક મુનિવર્ય શુભસાગરજી

મં ના ઉપદેશથી દેવળાગ લેન સઘ-જામનગર

-(જ્ઞાનખાતામાંથી)

11

પ્રાપ્તિસ્થાન:-

શ્રી જૈનાનંદ પુસ્તકાલય, ગોખીપુરા સુરત

શ્રી જૈનાનંદ જ્ઞાનમંદિર, દેવળાગ-જામનગર

.....

૨૨

મુદ્રક:-

જેસંગલાલ ચોવ. લાલન

જામનગર

વિવિધવક્તવ્ય .

આ 'સંસારિણ સંબંધી(ચરિત્ર) બાલાવબોધ' નામનો સુદર ગ્રંથ વિવેચિ સ્વજનોના કરકમલમાં અર્પણ કરવામાં આવે છે

આ ગ્રંથના રચયિતા પૂજ મહોપાધ્યાયશ્રી શાંતિસાગરજી ગણિવરના શિષ્યરત્ન પંડિતશ્રી અમૃતચાગરજી ગણિવર છે. પૂજ મહોપાધ્યાય શ્રીમદ્ વર્મશાગરજી ગણિવર વિરચિત 'સર્વજ્ઞાનક' નામનો જે પ્રૌઢ ગ્રંથ છે તેનો બાલાવબોધ તથા કિરણાવલીપરીક્ષા નામનો સંસ્કૃતગ્રંથ પણ જોજોશ્રીએ કરેલ છે આ ઉપરથી તેજોશ્રીની વિદ્વત્તા પ્રતીત થાય છે.

પૂજ શ્રી સિદ્ધર્ષિ ગણિ વરેણ્ય વિરચિત ' ઉપમિતિ બવ પ્રપંચા કથા ' નામના પ્રૌઢ ગ્રંથમાં સંસ્કૃત ભાષામાં સંસારિણનું જે વિસ્તૃત ચરિત્ર છે, તેનોજ આ ગ્રંથમાં સંક્ષેપથી શુભ રગિરામાં અનુવાદ છે.

આ ગ્રંથ સંક્ષેપ રૂચિવાલા બાલજીવોને બહુ ઉપયોગી છે. આ વાત લક્ષ્યમાં રાખીને પ્રગટ કરવામાં આવે છે.

આ ગ્રંથમાં ગ્રંથકર્તાની જે પોતાની ભાષા છે, તેજ ભાષા કાયમ રાખવામાં આવી છે.

આ ગ્રંથનું સંશોધન પૂજ સાવધાનીથી કરવામાં આવ્યું છે. છતાં કોઈ ભૂલ જણાય તો તે વિદ્વાનોએ સુધારી વાંચવું જોજ અભ્યર્થના.

વિ. સંશોધક-

પરમ પુણ્ય પુણ્ય પુણ્ય પુણ્ય પુણ્ય પુણ્ય
 માણિક્યમાનસ પુણ્ય પુણ્ય પુણ્ય પુણ્ય
 આશીર્વાદો પુણ્ય પુણ્ય પુણ્ય પુણ્ય
 શુભિકર્મ પુણ્ય પુણ્ય પુણ્ય પુણ્ય
 મેળુપાત્ર પુણ્ય પુણ્ય પુણ્ય પુણ્ય
 સંકેતમા આનંદમાનસ સંકેતમાની
 સમાપના પુણ્ય પુણ્ય પુણ્ય પુણ્ય
 તમારમાનસ પુણ્ય પુણ્ય પુણ્ય પુણ્ય

સુશીલચરિત્રની પુણ્યપદ્ધતિ આ પુણ્યપદ્ધતિ અરિ
 બાદાનગોષ્ઠી નામનું પુણ્યપદ્ધતિ આનંદમાનસ
 અન્યમાતાના ઉપમા નત્ત નત્તે અનંદ કરતા
 અમોને બહુ દુર્ગમ માય છે

આ અથના પ્રકાશનમાં પુણ્ય પ્રકાશનકંદેશદારક
 ઉપાધ્યાય શ્રીહંસસાગરજી અભિવર મહારાજના
 શિષ્યરત્ન જ્યોતિર્વિદ્ધ અભિવર્ય નરેન્દ્રસાગરજી
 મહારાજે આ અંશની સ્વચ્છરસિખિન આ
 પુસ્તિકાઓ આપવાની ઉદારતા બતાવી છે તે
 બદલ તેઓશ્રીનો તથા આ પુસ્તકનું સંશોધન

પંપૂં ગચ્છાધિપતિ આશ્રી માણિક્યસાગરસૂરીચરજી મં
 ની પ્રવિત્ર દષ્ટિ નીચે શતાવધાની લાભ સાગરજી અભિજો
 કરેલ છે તે બદલ તેઓશ્રીનો તેમજ જેઓએ દ્રવ્ય આદિની
 સહાય કરી છે તે બધા મહાનુભાવોનો ઉપકાર માનીએ છીએ.

- ૮૮ ચાલિત્રધર્મરાજનો પરિવાર
 ૯૦ સદાગમના અક્ષરમાત્રના લોપે અનંતસંસાર.
 ૯૪ વિચક્ષણની દીક્ષા.
 ૯૭ માયા અને સ્તેય પર કામદેવની કથા
 ૧૦૨ વિમલનંદીદ્વારના લવ
 ૧૦૬ બુધસૂરિનું પ્રતિજ્ઞાધાર માટે આગમન
 ૧૧૫ જૈનપુરત્તું સ્વરૂપ.
 ૧૧૭ દ્વાણી અધમતા.
 ૧૨૧ લોભ અને મૈથુન પર ધનશ્રેણરની કથા
 ૧૨૬ ઉત્તમસૂરિની દેશના
 ૧૩૦ નિકૃષ્ટ-અધમ-વિમલ્યમ-મધ્યમ-ઉત્તમ અને વરિષ્ઠ
 એ છ પુરુષાનું સ્વરૂપ
 ૧૩૫ મોહ અને પરિશ્રદ્ધ પર ધનવાહનની કથા
 ૧૩૬ અક્લંકતા અનુસંધાથી સાધુનો પરિચય અને
 છ સાધુના વૃત્તાંતો.
 ૧૫૩ ધર્મ પામવા છતાં મોહ અને પરિશ્રદ્ધથી ચાર
 ગતિમાં અનંત લવ સુધી પરિભ્રમણ
 ૧૫૬ સાધુ શ્રાવક ધર્મ પર શુભધારણ કથા
 ૧૬૦ નિર્મલસૂરિની દેશના.
 ૧૬૪ દરેક કાર્યમાં ધર્મપરિણામાદિક ચાર અને આત્મા
 કારણ હોવા છતાં આજ્ઞાની મહત્તા આજ્ઞાની
 આરાધનાથી સુક્ષિપ્ત વિરાધનાથી સંસાર.
 ૧૬૫ યતિધર્મનું સ્વરૂપ.
 ૧૬૮ દ્રવ્યતિપણું
 ૧૭૫ અનુશ્ચંદર ચક્રવર્તિ.
 ૧૮૭ પુષ્કરાર્ધભરતમાં સુક્ષિપ્ત.

નમોત્યુ ણં સમણસ્સ ભગવઓ મહાવીરસ્સ ।

। આગમોદ્ધારક-આચાર્ય-શ્રી આનન્દસાગરસૂરીશ્વરેભ્યો નમઃ ।

મહામહોપાધ્યાય-શ્રીશાંતિસાગરગણિ શિષ્ય

શ્રીઅમૃતસાગરગણિરચિત

ઉપમિતિભવપ્રપંચ-કથાંતર્ગત

✽ સંસારિજીવ-ચરિત્ર-ખાલાવબોધ ✽

વાગ્દેવીં પ્રણિપત્ય ધ્યાત્વા જૈતં મતં સમૃદ્ધિકરમ્ !

નિજગુરુચરણસરોજં હૃદયે વિનિધાય ભાવેન ॥ ૧ ॥

ઉપમિતભવપ્રપંચા—મબ્યસ્થિતજન્મિજીવસમ્બન્ધઃ ।

પ્રાકૃત્યા ભારત્યા વિવ્રિયતે સરલબોધાય ॥ ૨ ॥ તથાહિ-

મનુષ્યગતિ નામિ નગરી તીર્થં ક્ષરચક્રવર્તિપ્રમુખતું ઉત્પત્તિ-
સ્થાનક સકલધર્મનું સાધન ચતુર્વિધસંધનધં હર્ષકારક એહની
છઠ્ઠ. તિહાં અતુલપરાક્રમી ધંદ્રાદિક પણિ અન્વેય કર્મપરિણામ-
નામધં રાજા મહાનિર્દય સર્વસંસારીજીવનધં નરકાદિપ્રપંચં ન્યાવધ
છઠ્ઠ. તેલનધં સ્ત્રી કાલપરિણુતિ નામધં છઠ્ઠ. તે સ્ત્રી રાજા-
થીએ ધણું નાટકપ્રિય છઠ્ઠ. જે માટધં જીવનધં ખાલ-યુવાન-વૃદ્ધ-
મૃતકાદિક વિશેષવેપ લેવરાવી સંતુષ્ટ થાઈ છઠ્ઠ.

દિવસ એકલા સમગ્ર કાલપરિણતિસ્ત્રીના કર્મપરિણામ-
રામનન્દનની નીનચું જે-રાણી નાદરમાં પ્રસાદમાં રામનનોવાંચિત છે
પણ એક પુત્ર થાતો નો લાડું. તે સાંભળી રામનમાં કદિદ જે માલ
ચિત્તમાંથી પણ એક વાત હતી જાનમાં જે નાદરમાં ગિતમાં આ
છે તે દિવસ જિહ્વું મનોવાંચિત થાસમાં. તે સાંભળી કાલપરિણતિ
રાણી આજન્દ ધરી શકનિ ગાંધિ બાંધી. રામનચું મુખ ચિત્ત
છે.

એકલા રાણીમાં રામન સુપન દીકું જે સવાંગસુંદર પુત્ર
મુખમાં પ્રવેશ કરી ઉદરમાં નીસર્યો. એતલમાં કુણેકમાં મિત્રમાં લીધો તે
સ્વમ રામનમાં સંભલાચું. તિવારમાં રામન કદિદ જે-દે સ્ત્રી
નાદરમાં પુત્ર થાસમાં પણ કુણેક ધર્માચાર્યનમાં વચનમાં પ્રતિગોષ
પામી સ્વાર્થ સાધસમાં તે સાંભળી કાલપરિણતિ જોલી જે લાડ
પુત્ર થાઉ. પછી તે મનમાનમાં તે કરો.

દિવસ તે રાણીનમાં ગર્ભ થયો. અનુક્રમમાં ધર્મકાર્ય કરિવા
દોલસા ઉપના. તે રામનમાં પૂર્ણ કર્યા. સંપૂર્ણ કાલ થઈ હું
શુભ મુહૂર્તમાં પુત્રજન્મ પડે. રામનમાં મહામહોત્સવ કર્યા. શુભવેલા
રામનમાં પુત્રનું નામ ભવ્યપુરુષ એડવું દીધું. માતામાં મુમ
એડવું નામ બીજું દીધું.

દિવસ મનુષ્ય ગતિનગરીમાં બિ સ્ત્રી. અગ્રહીતસંકેત
અનમાં પ્રજાવિશાલા નામમાં વસમાં છે. બિહનમાં સખીપણ છે
તે મધ્ય અગ્રહીતસંકેતામાં પૂજ્યું-હે સખી ! આપણી નગરી
રામન નિર્મીત કદિવાતો અનમાં રાણી પણ વંધ્યા કદિવાત

અનર્થ તેહોનઈ પુત્ર થયો એ મોટું આશ્ચર્ય. તે સાંભલી પ્રજાવિશાલા બોલી જે-તું તો નામઈ અનુસારઈજ અખૂઝ દીસઈ જઈ. જે માટઈ આખું વિશ્વ એ રાજ એ રાણીનું સંતાન-રૂપ જઈ અનર્થ નિર્બીજ વંધ્યાપ્રવાદનો. (તો) એ રાજના નં અવિવેકાદિ પ્રધાન જઈ તેહણઈ રાજરાણીનઈ દષ્ટિદોષ ન લાગઈ વારતી કર્યો જઈ. અનર્થ હિવઈ પુત્રજન્મનો મહોત્સવ કરી નિર્બીજ અનર્થ વંધ્યાપ્રવાદ ટાલ્યા. તે રાણીના કહિણુવારતી પ્રધાનનઈ દૂહવીનઈ ટાલ્યો. તિવારઈ અગૃહીતસકેતાઈ કહિઈ જે હે સખિ ! તું એ વાત કિમ જાણુઈ જઈ તિવારઈ પ્રજાવિશાલા કહિઈ જે-

હે સખિ ! એણીજ નગરીઈ એક પ્રધાનપુરૂષ સકલજીવનઈ હિતકારી સદાગમ નામઈ વસઈ જઈ. તેસ્યું માહરઈ પ્રીતિ જઈ, તે રાજરાણીની એકાંતવાર્તા પણિ જાણુઈ. તેથી મઈ જાણ્યું. અનર્થ તે લગ્યપુરૂષનઈ હિતકારી ગુણવંત થાતો જાણી મુઝ પાસિજ તેડાવી પરિચય કરાવી સદાગમઈ રનેહ ધરી લણુવા રાખ્યો જઈ, તે સદાગમસ્યુ રાજઈ તથા અવિવેકાદિક પ્રધાનઈ કામક્રોધાદિક ચોરટેઈ કુણુઈ ન ચાલઈ ઈત્યાદિક વાર્તા સાંભલી અગૃહીતસકેતા બોલી જે-

હે સખિ ! તે સદાગમનું મુઝનઈ દર્શન કરાવિ. તે સાંભલી પ્રજાવિશાલા અનર્થ અગૃહીતસકેતા મહાવિદેહરૂપ ચહુટઈ ધણું સદાગમનો નિવાસ જઈ તે વારતી તિહાં બિહું સખી આવી જૂઈ તો સદાગમ અનેક જીવ જે પોતાના રાગી-વચનના માનનારા તેહ-નઈ પ્રતિબોધી કર્મપરિણામ રાજની વિરંજનાથી મૂકાવી અનંત-મુખનું સ્થાનક જે મુક્તિનગરી તિહાં પહુચાડઈ જઈ. અનર્થજે

(૨) સંસારિષ્ટવ-ચરિત્ર-ખાસાવખોધ

દિવસ એકદા સમયે કાલપરિણુતિશ્રીઈ કર્મપરિણુમ-
રાગ્નનઈ વીનવ્યું જે-સ્વામી નાદરઈ પ્રસાદઈ સર્વમનોવાંછિત ઈઈ
પણિ એક પુત્ર થાઈ તો ભલું. તે સાંભળી રાગ્નઈ કહિઉં જે માદા
ચિત્તમાંહિ પણિ એક વાત ઈઈ અનઈ જે તાદરઈ ચિતઈ આયું
ઈઈ તો દિવઈ જિહ્વુંનું મનોવાંછિત થાસઈ. તે સાંભલી કાલપરિણુતિ
રાગ્ની આયુંદ ધરી શકુનિ ગાંધિ ખાંધી. રાગ્નચું મુખ વિલસ
ઈઈ.

એકદા રાણીઈ રાત્રઈ મુખન દીકું જે સર્વાંગમુંદર પુઈ
મુખઈ પ્રવેશ કરી ઉદરઈ નીસર્યા. એતલઈ કુણેકઈ મિત્રઈ કીધો
સ્વમ રાગ્નનઈ સંભલાવ્યું. તિવારઈ રાગ્ન કહિઉં જે-હે ત્રિ
નાદરઈ પુત્ર થાસઈ પણિ કુણેક ધર્માચાર્યનઈ વચનઈ પ્રતિજે
ખામી સ્વાઈ સાધસઈ તે સાંભલી કાલપરિણુતિ ખોલી જે ભલું
પુત્ર થાઉ. પછઈ તે મનમાનઈ તે કરે.

દિવઈ તે રાણીનઈ ગર્ભ ચંચા. અનુક્રમઈ ધર્મકાર્ય કરિવાન
દાદલા ઉપના. તે રાગ્નઈ પૂર્ણ કર્યા. સંપૂર્ણ કાલ થઈ હુંત
ગમ મુદ્દતઈ પુત્રજન્મ લૂકે. રાગ્નઈ મદામદોત્સવ કર્યા. શુભવેલા
રાગ્નઈ પુત્રનું નામ ભવ્યપુરુષ એલવું દીધું. માતાઈ મુખા
એલવું નામ ખીનું દીધું.

દિવઈ મનુષ્ય ગનિનગરીઈ ત્રિ સ્ત્રોઉ. અશ્રુદીતરા કેતા
નનઈ પ્રજાચિશાલા નામઈ વસઈ ઈઈ. જિહ્વનઈ સખીપાળુ ઈઈ.
-મથે અશ્રુદીતરાકેતાઈ પુત્રનું-હે સખિ! આખણી નગરીનો
વસ્ત નિર્ભીજ કહિવાનો અનઈ રાગ્ની પણિ વંચ્યા કહિવાની.

અનર્થ તેહોનઈ પુત્ર થયો એ મોટું આશ્ચર્ય. તે સાંભલી પ્રજાવિશાલા બોલી ને-તું તો નામઈ અનુસારઈજ અમૃત દીસઈ છઈ. ને માટઈ આખું વિશ્વ એ રાજ એ રાણીનું સંતાન-રૂપ છઈ અનર્થ નિર્ણોજ વંધ્યાપ્રવાદનો (તો) એ રાજના ને અવિવેકાદિ પ્રધાન છઈ તેહણઈ રાજરાણીનઈ દષ્ટિદોષ ન લાગઈ વારતી ક્યો છઈ. અનર્થ દિવઈ પુત્રજન્મનો મહોત્સવ કરી નિર્ણોજ અનર્થ વંધ્યાપ્રવાદ ટાલ્યા. તે રાણીના કહિણુવારતી પ્રધાનનઈ દૂહવીનઈ ટાલ્યો. તિવારઈ અગૃહીતસંકેતાઈ કહિઉં ને હે સખિ ! તું એ વાત કિમ જાણુઈ છઈ તિવારઈ પ્રજાવિશાલા કહિઉં ને-

હે સખિ ! એણીજ નગરીઈ એક પ્રધાનપુરૂષ સકલજીવનઈ હિતકારી સદાગમ નામઈ વસઈ છઈ. તેસ્યું માદરઈ પ્રીતિ છઈ, તે રાજરાણીની એકાંતવાર્તા પણિ જાણુઈ. તેથી મઈ જાણ્યું. અનર્થ તે ભવ્યપુરૂષનઈ હિતકારી ગુણવંત થાતો જાણી મુઝ પાસિજ તેડાવી પરિચય કરાવી સદાગમઈ સ્નેહ ધરી જાણુવા રાખ્યો છઈ, તે સદાગમસ્યુ રાજઈ તથા અવિવેકાદિક પ્રધાનઈ કામદોષાદિક ચોરટેઈ કુણુઈ ન ચાલઈ ઈત્યાદિક વાર્તા સાંભલી અગૃહીતસંકેતા બોલી ને-

હે સખિ ! તે સદાગમનું મુઝનઈ દર્શન કરાવિ. તે સાંભલી પ્રજાવિશાલા અનર્થ અગૃહીતસંકેતા મહાવિદેહરૂપ ચકુટઈ ધણું સદાગમનો નિવાસ છઈ તે વારતી તિહાં બિહું સખી આવી જૂઈ તો સદાગમ અનેક જીવ ને પોતાના રાગી-વચનના માનનારા તેહનઈ પ્રતિબોધી કર્મપરિણામ રાજની વિડંબનાથી મૂકાવી અનંત-મુખનું સ્થાનક ને સુક્તિનગરી તિહાં પહુચાડઈ છઈ. અનર્થને

પાપિષ્ઠ સદાગમની નિંદા કરઈ. વગનઈ નથી ગાવના તે પુરૂષનઈ
સદાગમ કિવેળી મૂકઈ જઈ.

પણિ કર્મપરિણામ રાગને તે અધમ હવસમુદાયનઈ નિરાધાર
અનાથ બાણી કામ-ક્રોધ-લોભાદિક ગુણા પાસઈ માણી વિડંબના
કરાવી મદાનરકાદિ બંધીખાણિ પાતી(લી) સંતાપઈ જઈ. તેહવો
સદાગમ દેખી બિહુ સખી પ્રણામ કરી તિહાં બદ્ધકી. જૂઈ તો પાસઈ
બદ્ધો લગ્યપુરૂષ મહાવિનયવંત ગંભીર અગંજેય સાદસિક ઇત્યાદિક
અનેક ગુણઈ પરિપૂર્ણ લાગુઈ જઈ સદાગમ પણિ પરમરનેહદષ્ટિ
તેહની સાહમું જૂઈ જઈ તે ઉત્તમ રીતિ બાણી તે બિહુ સખી
સદાગમનઈ સ્તત્રી સેવા કરિવા રહીઉ.

હિવઈ તે બિહુ સખી સેવા કરઈ જઈ. લગ્યપુરૂષ નિર્વિઘ્નપણિ
લાગુઈ જઈ. મતિજ્ઞાન, અવધિજ્ઞાન, મનઃપર્યવજ્ઞાન કેવ-
લજ્ઞાનરૂપ જે ચ્યાર પ્રધાનપુરૂષ મનુષ્યગતિ નગરીના જઈ તે પણિ
આનંદ પામઈ જઈ

એહવઈ એકદા સમઈ એક પુરૂષ રાસભઈ ચઢાવિઉજઈ. બાણી
વિડંબના થાતઈ કાલલી ફૂંકાતઈ. સદાગમની આગણિ નીકલ્યો. તે
દેખી કણ્ણાઈ પ્રતાવિશાલા બોલી જે-અરે પુરૂષ! તું સદાગમનું
શરણુ કરિ તાહરી સર્વ વિડંબના દલઈ. તે સાંભલી પુરૂષનઈ
નાનોદય થયો. તેણિ કરી તે પુરૂષઈ સદાગમનું શરણુ કયું સદાગમઈ
તે પુરૂષ સાહમું જોયું એતલઈ વિડંબનાના કરનાર પુરૂષ સર્વ નાહો
સર્વલોહ વિરમય પામ્યા. પુરૂષ પણિ હર્ષિત થયો સદાગમ
સમીપિ બહોડો.

એવનક અમરીતસાહેવાર પુરુષના પુણ્ય જે-વે પુરુષ તો હરિજી. અનન્ય એવા તાદરો અન્યાય. જે માટે જીવનમાં આમ વિહંગના થઈ, તે સાંભરી પુરુષ ખોલ્યો જે-વું સંસારીશ્રવ તરફ અનન્ય માદરા અન્યાયની વાતો આ સદાગમ પરમહિપકારી પુરુષ નર્મગમ્ય જ્યાં. તિવારમાં સદાગમ કલિંગ જે-વે એવનમાં કોતુક હઈ તેા વાતો કલિંગ. તેવારમાં પુરુષ જે સંસારીશ્રવ એકાંતમાં જઈ સદાગમ તથા અમરપુરુષ તથા ગિદ્દુ સખી સાંભલનાં પોતાની વાતો કદાચ હઈ. અર્થ સાંભલઈ હઈ.

અસંવ્યવહાર નામમાં નગર. નિદાં અનાદિવનસ્થિતિ નામમાં અનંત હવ જઈ. તેજીય નગરમાં કર્મપરિણામ રાગના અત્યંતાળો-ધ અનન્ય તીવ્રમહોદય નામમાં જિ અધિકારી હઈ. નિદાં તે નગરના લોક મદા અનાની મુર્ચ્છાપ્રાપ્ત જઈ. નિદાં નું પાણિ વસતો. એવનક કર્મપરિણામ રાગની અદિન જે-લોકસ્થિતિ તેજીમાં તન્નિયોગ નામમાં દન મોકલી જિ અધિકારીનક કલિવરાત્તુ જે સદાગમ નામમાં રાગનો એક ઘણુ હઈ. તે મનુજગતિ નગરીથી લોકનમાં મુક્તિ-નગરીમાં મોકલઈ હઈ તે દિદિ આવઈ નહી. તે માટે નગરી અન્ય યાદ હઈ.

તરમાત્ર જેતણા મુક્તિ જઈ તેતણા લોકનમાં અસંવ્યવહાર નગરથી તેણે. એ અધિકાર મુજનમાં લાગ્યા જઈ. તે માટે ખ્યાંથી જેતણાએક લોક મોકલો. અનન્ય એ નગર દુરીપરમાં જાલવો એવનું દુતનું વચન સાંભરી ગિદ્દુ અધિકારીમાં સંસારીશ્રવની ઓ હઈ જે-ભયિતવ્યતા નામમાં તે સકલકાર્યની કરનારી હઈ. તે આયદ વિચાર કરી અસંવ્યવહારનગરમાં લોક નામમાં અસંખ્યાતા પ્રાસાદ

‘પંચેન્દ્રિય પશુસંસ્થાન નામઠ નગરઠ મુજનઠ આણ્યો.

તિહાંપણિ ગુટિકાઈ પ્રાયોગઈ’ હરિણ, શૂગાલ, વ્યાઘ્ર, સિંહ, ગળદિગ્રપઈ અપર્યાપ્ત-પર્યાપ્તપણિ ધણું વિડંબ્યો. ઇમ કરતાં ભવિતવ્યતા પ્રસન્ન થઈ. તિવારઈ મુજનઈ પુણ્યોદય નામઈ સહચર ભલાવી કહીયું જે આર્યપુત્ર ! ઘણાં કષ્ટ બોગવતાં તાહરો અધ્યવ-સાય મુંદર થયો. દિવઈ મનુજગતિ નગરીઈ આલી. તિવારઈ મઈ કહિઉં ભણું.

દિવઈ ‘સંસારી છવ સદાગમ પ્રમુખ આગણિ’ મનુષ્યગતિ નગરીઈ ભરત નામઈ પાડો છઈ. તિહાં જયસ્થલ નામઈ નગર તિહાં પદ્મરાજ તેહની નંદા નામઈ સ્ત્રી તેહની કુક્ષિ ભવિતવ્ય-તાઈ ગુટિકા ખવરાવી અવતરાવ્યો. અનુક્રમ જન્મ થયો. રાજઈ મહામહોત્સવ કરી મારું નામ નંદિવન્દન એહવું દીધું. પાંચઈ ધાવઈ પાલી તો માતાપિતાનઈ આનંદ વધારતો ત્રીન વરસનો થયો. એહવઈ માહરઈ અસંવ્યવહાર નગરથી નીસર્યો તે દિવસના બધ પરિવાર છઈ. એક બહિરંગ અનઈ એક અંતરંગ. તે અંતરંગ પરિવાર મધ્યે અવિવેકિતા નામઈ માહરી ધાવિ હતી. તેણીકે હું જણ્યો. તેહનું નામ વૈદ્યાનર દીધું.

વૈર, અનઈ કલાહ એ બિ ચરણ, ઇર્ષ્યા, ચોરીરૂપ બિ જંઘા પશ્ચાતાપ અનઈ અનુપશમ નામઈ સાચલ ચાડીરૂપ કટિતટ પરમર્ષદ્વંદન નામઈ ઉદર, અંતસ્તાપ નામઈ હૃદય. ખારમત્સરરૂપ નામઈ હાથ, ક્રૂરપરિણામ કાટિ, અસત્ય-ભાષણાદિ રૂપ દાંત, અંડપણું અનઈ અસહપણું નામઈ કણું,

નામરાયણું નામિ ગીપદનાક રીદપણું નિર્દયપણું, નામિ
 લોચન, અનાયાગિરણું રૂપ વિમળગિહું મસ્તક, પેરોપતા
 મસ્તકના કેશ, જોડનમ શરીરમ વૈશ્વાનર. નેરય માદરમ પ્રીતિમ

પુણ્યોદયમ તે આજ ગિહનું મિલણું દેખી ચિતરીસાલ શી
 જે-માદરા વેરી સાથ ઈરયું મીલમ છમ. જોથી જો નંદિવર્જન
 દુઃખ પામસમ પણિ પુરત હું જોડનમ મૂકું નહી. ઈમ વિચાર
 પુણ્યોદય માદરમ પાસઃ પ્રચ્છન્નરૂપમ રદિઉં દિવસમ દિવસ
 માદરમ તો વૈશ્વાનરયું પ્રીતિ વાધતી થમ. સર્વ નાદના મોદ
 માદરી આજાહ ચાલવા લાગા. ઇલવમ અનુક્રમમ અષ્ટ વસિતે
 થયો. પિતામ જુહિસમુદ્ર ઉપાધ્યાય પાસમ લાગવા મૂક્યો. ધો
 દિવસમ પુણ્યોદયમ કરી સકલકલા સીખ્યો. પણિ વૈશ્વાનરના સંગ
 વાસ્તી ગરુડો ઉપદેશ કિસો માનું નહી. કાઈ દિતશિક્ષા દીધ તો
 તે સાથમ કલક કરું. ઇણીરીતમ વિદ્યા સર્વી વિરમૂત થમ કાઈ
 મુઝ સાહમું જોલી સકમું નહી. એલવે સમમ મુઝનમ વશ થયો
 જાણી વૈશ્વાનરમ કૂરચિત્ત નામમ વગં ખવરાવ્યાં. તેથી હું પામું
 વૈશ્વાનરમ વશ થયો.

હિવમ એકદા સમમ રાગમ એક વિશ્વાસી પુરૂષ વિદૂર નામમ
 છ તેલનિ માદરી વિદ્યા જોવાનમ મોકલ્યો. તેણમ માદરું સ્વરૂપ
 જૂતાવિટ સરીખું દેખી રાગનમ જઈ કહીઉં. પદ્મરાગ સાંભલી
 મહાદુઃખ પામી જુહિસમુદ્ર ઉપાધ્યાયનમ તેડી પૂછ્યું તેણમ પણિ
 તિમજ કહીઉં. તિવારમ રાગમ ઉપાધ્યાયનમ કહીજી. જે જો વૈશ્વા-
 નરનો સંગ મૂકમ તે ઉપાય કહો. તે સાંભલી ઉપાધ્યાય જોલ્યા

જે આપણું નગર છે એક જૈનમતનો જાણ સિદ્ધપુત્ર છે. તેહનું
તેડી પ્રશ્ન કરે તો ઉપાય કહેસા. તે સાંભલી રાજાં જૈનમતજ્ઞાની
તેડી પૂછ્યું જે-સ્વામી વૈશ્વાનરનો સંગ દલ છે તે ઉપાય કહે.
તે ઉપરી જૈનમતજ્ઞ જ્ઞાનપ્રયુક્ત ઉપાયની વાર્તા કહે છે. રાજા
પ્રમુખ સાંભલે છે.

ચિત્તસુંદરનગર તિહાં શુભપરિણામ રાજા તેહનું
નિઃપ્રકંપતા નામ છે સ્ત્રી તેહનું ક્ષમા નામ પુત્રી છે. સકલ-
જનનું હિતકારિણી છે. તે કન્યાનું નંદિવર્ધનનું પાણિગ્રહણ
કરાવે તો વૈશ્વાનરનો સંગ દલ છે. તે સાંભલી રાજાં મતિ(ધન)પ્રધાન
નું કહિલું જે જાહે તે કન્યાસું વિવાહ મેલો. તિવાર જૈન-
મતજ્ઞ કહિલું જે-રાજા! જાણનગરનું તુમહાલું ચાલે. પણ
ચિત્તસુંદરનગર તો અંતરંગ છે. તિહાં તો કર્મપરિણામ રાજા
તેહનો સુલટ શુભપરિણામ, રાજા તે મિલી કર્મપરિણામની ભગિની
જે લોકસ્થિતિ તેસું વિચારી કાલપરિણતિ જે મહારાણી તેહનું
કહી રચલાવનામું જે કર્મપરિણામનો મહાપ્રધાન તેહનું પૂછી
અનાદિ સંસારની ચાલી આવે છે ભવિતવ્યતા નામું નંદિવ-
ર્ધનની સ્ત્રી તેહનું મનાવે. તિવાર પછી એ ક્ષમાકન્યાનો પુત્રસું
વિવાહ થાય.

તે સાંભલી રાજા વિપણુ થયો દેખી જૈનમતજ્ઞ કહિલું જે-
રાજા! અસાધ્ય કાર્ય ન થાય તો વિવાહ સ્વે કરિવો. અનું એ
નંદિવર્ધનનું જિહાંતાં પુણ્યદેય છે તે પ્રચ્છન્નપણિએ તિહાંતાં
પાપમિત્ર જે વૈશ્વાનર જે જે માહું કરસ્યું તે તે એહનું ભયું

અન્યનં વશં લવળંતુ સંતોપસ્યું મિલી સંતોપતો બંધુ જે દાગમ તેહનં મિલ્યો. તેસ્યું લવળંતુનં મિત્રાષ યંતિવારપછી વ્રત લેષ લોચ કરાવં. વિષમ ભૂમિદાં શયન કરં. જીર્ણપ્રાય ત્ર પહિરં ઇત્યાદિક પ્રકારં ‘સ્પર્શન ઃહં જં જે’- મુઝનં જૂં સંતાપી અંતં વિગોડ કરી સદાગમની આજાં મુક્તિન-રીયં ગયો સાંભલં જં. તે માટિં નિરાધાર હું જીનીનં યું કરં?

તે સાંભલી બાલ બોલ્યો જે-તે ગયો તો બવાદિષ. હું તુઝનં મેત્ર કરી રાખીસ. મનીષીં તો વિચારિં જે-સદાગમ અનં સંતોપ તો પરઉપકારી પુરં જં. અનં તેણી એસ્યું લવળંતુનં પહં મિત્રાં જંગવી હસં જે એહનો અન્યાય હસં. તો મેહનં હું તો મિલું નહી. એહવું ચિત્તમધ્યે બાણી રહિં. દિવં તે ઉદાનથી તીને જણા ધરં આવ્યા. અકુશલમાલા તો સ્પર્શ-નસ્યું બાલનં મિત્રાં બાણી હં પામી. શુભમુંદરીં તો મની-ષીનં વારિં જે એ સ્પર્શન દુષ્ટ જં. તું એહનો સંગ મ કરીસ. તથા કર્મવિલાસ જે એહનો પિતા તે તો ચિત્તમધ્યે બાણી રહિં જે સ્પર્શનસ્યું સંગ કરસં. તેહનં હું વિપરીત ફલ દેખાડીસ. એણીરીતં સહં પ્રવર્તં જં.

દિવં મનીષીં સ્પર્શનની મૂલશુદ્ધિ બાણવા વાસ્તી પોતાનો અંગરક્ષક જં બોધ એહવં નામં. તેહનં તેડી કહિં જે-તું સ્પર્શનની ઉત્પત્તિ જે અવિ, તે સાંભલી બોધિં પોતાનો પ્રભાવ નામિં દૂત મોકલી સ્પર્શનની શુદ્ધિ કરાવી. બાલનગરં કિંહંએ.

પણ તે દેવતાની વિશાળ જાતના મહામાનવના તમારો નામ
તમા મહામાનવના પા રાગદેશરી રાગ રાગના વિવિધાભિપ્રાય
નામથી પદ્યાન તથા રાગની આગા પદિતિ ના પાવરિ, જેવો
ઉપાય કરવા રાગની અર્થન ૧ રાગ ૨ રાગ ૩ રાગ ૪ રાગ ૫
કર્મ એ પાંગઈ દુર્જીમાન પદ્ય રાગના રેલાનાં નોંધા કરી મર્યા
કર્મ તેણી કરી રાગની આગા અર્થના રાગનાં નોંધા વિષય
પ્રવર્તઈ કર્મ. ઇલાદિક વાર્તા વિવિધાભિપ્રાયના રાગ નાં વિષય
નામથી તિલાંશી સાંભળી.

તથા તિલાંશી રાગ રાગદેશરી રાગ મિશ્રાભિપ્રાયનાંકિ
રથ, મમતાદિક દાથી, અજ્ઞાનાદિક અમ, આપણાદિક પાપ-
દલ, લેખ મદાકટકઈ સ્પર્શનાદિકનો જાગનો કરનાર ને સંતોષ તે
ઉપરિ વિવિધાભિપ્રાયનાદિક પ્રધાનપુરુષ પદ્યોનો મહામાન સાધક
રાગદેશરી રાગ ચક્ર છઠ. ઇલાદિક વાર્તા દેખી પ્રધાનઈ ગોધનઈ
કરી. ગોધઈ જઈ મનીષીનઈ કરી. મનીષીઈ સ્પર્શનની શુદ્ધિ સાંભળી
સ્પર્શનનો મૂલથી સંગ મૂલ્યો. બાલ તે મૂળ. વાસ્તી પ્રાપ્ત
સ્પર્શનસ્થુ સંગ કરઈ કરઈ. એકવઈ અકુશલમાલાઈ પળિ બાલઈ
સ્પર્શનસ્થુ જિમ અત્યંત પ્રીતિ થાઈ તે ઉપાય તેણીઈ મંત્રશક્તિ
કરો ઈમ પ્રવર્તઈ.

મધ્યમશુદ્ધિ દિલાંશીકથી આગ્યો. સ્પર્શનનઈ દેખી બાલનઈ
પૂછયું. જે-એ કહ્યું છઈ. તિવારઈ બાલક કહિઉં જે એ પરમમિત્ર
મુખદાથી છઈ. તે સાંભળી મધ્યમશુદ્ધિ મનીષીનઈ પૂછયું જે-આ
સ્પર્શન કહ્યું છઈ. તિવારઈ મનીષીઈ કહિઉં જે-એ દુર તમા મદા-

દુઃખદાયીક છે. તું લલુ નાણુતો એ સ્પર્શનરયું સંગ મ કરીસ. તે સાંભલી મધ્યમણુદિધ માતા ને સામાન્યરૂપા તેહનઈ કહિઉ ને-ખાલ તો સ્પર્શનઈ વર્ણવઈ છે મનીષીઈ તો નિદઈ છે તે માટઈ હું એ સ્પર્શનનઈ મિલું કઈ ન મિલું? તે સાંભલી માતા બોલી ને-પરીક્ષા કરી ને પક્ષ-બલવંત હુઈ તે તું આદરને. પણિ દિવડાં કાલવિલંબ કરિ મિથુનયુગલની પરિ. તે સાંભલી મધ્યમણુદિ માતાનઈ પૂછ્યું ને-તે મિથુનયુગલ કહિણુ છે?

દિવઈ સામાન્યરૂપા વાર્તા કહઈ છે. અનઈ મધ્યમણુદિ સાંભલઈ છે મનુજગતિ નગરી સરિખું ને એક નગર છે. તિહાં ઋણુ રાજ પ્રગુણુ રાણી તેહનઈ પુત્ર મુગ્ધ નામઈ. તેહની સ્ત્રી અકુટિલા નામઈ છે. દિવઈ એકદા મુગ્ધ અનઈ અકુટિલા સ્ત્રી-ભર્તાર ઉદાન કીડાઈ ગયાં છે. જૂનૂઆં પુષ્પાવચ્ચાદિક કીડા કરઈ છે. એહવઈ આકાશમાર્ગઈ કાલજા નામઈ દેવતા અનઈ વિચ-ક્ષણુ નામઈ દેવી જઈ છે. તે બિહુંનઈ મુગ્ધ અનઈ અકુટિલા દેખી ભોગવાંછા થઈ. તિવારઈ પરસ્પર કપટ કરી દેવતા મુગ્ધનું રૂપ લેઈ અકુટિલાનઈ તેડી કદલીગૃહનઈ વિપઈ ગયો. એતલઈ દેવીઈ પણિ અકુટિલાનું રૂપ લેઈ મુગ્ધનઈ તેડી તેહિજ કદલીગૃહઈ આવી.

દિવઈ મૂલગાં ને મુગ્ધ અનઈ અકુટિલા તે ચ્યાર રૂપ દેખી જાણુવા લાગાં ને એ વનદેવનાઈ બિ બિ રૂપ ક્યાં. દિવઈ તિહાંથી ચ્યાર જાણું રાજમંદિરઈ આવ્યાં. રાજરાણી બિ મુગ્ધ અનઈ બિ અકુટિલા દેખી કાંઈ એક દેવપ્રયોગ જાણી પુત્રનઈ તથા વધૂનઈ ન્યાયઈ પ્રવર્તઈ છે.

ઉપાય કદે તિવારઈ શરૂઈ કરિહિ જે-તુઝે વિપરીતભાવઈ સ્ત્રીનું
સ્વરૂપ વિચારી વિષર પરિદશે. આખુંજ ભવતો એ ભોગનુષ્ણ
નરિ મિટઈ પશિ દુર્બલ યાઈ આવતઈ ભવઈ મિટસઈ. તે મારઈ
અખ્યલ પાસે. કાલવિલંબઈ ભણું યાચે.

દિવઈ તે વાતી સર્વ દેખી કદુ રાગ પ્રશ્ન રાણી વિચારવા
લાગાં જે-મિથ્યા એ ગિહનઈ મુતપણઈ તથા વહપણઈ માન્યાં. તથા
મુખે અનઈ અદ્વિલાઈ પશિ વિચારિહિ જે મદા અન્યાય. શીલ-
ખંડના કરી, હમ આરે જાણું પડાતાપ કરઈ જા. એતલઈ તે
ચારેના શરીર મધ્યેથી તેજવંત આનંદનું કરનાર ઉત્ત્વલ એક
ખાલ નીસરું. વસી તે કૃપ્યખાલક મધ્યેથી એક વસી કૃપ્ય
ખાલક નીસરી વધવા સાચું. તિવારઈ કિન્તલઈ ખાલકઈ તેડનઈ
માથામાં મારી નાલનુંજ રાખ્યું. દિવઈ રાગ પ્રમુખનઈ શરૂઈ
કરિહિ જે-

મહાનુભાવો! આ પદ્ધતિ કૃપ્યખાલક તે અજ્ઞાન દલીલ.
અનઈ તે મધ્યેથી વસી ખાલક નીસરું તે પાપ દલીલ. તે અજ્ઞાનઈ
કરી એ પાપવાતી યહ પાણુ આ ઉત્ત્વલ ખાલક તે સરલપણું
કરીઈ તેણિ પાપ વાધવા દીધું નહી. દિવઈ ધર્મ કરે. જે ભણું
ચાહ. તે સાંભરી રાગ પ્રમુખ આરે જાણું મદા આડંબરઈ દીક્ષા
લીધી. સ્વાર્થસાધના કરી. દિવઈ તે કાલનઈ જાણુનારે દેવતા અનઈ
વિચક્ષણા તે ગિહનઈ જે કાલવિલંબ ક્યોં તો શરૂ મિથ્યા અનઈ
ધર્મ પ્રાપ્તિ થઈ. તે માંડા સામાન્યરૂપા દલઈ જા જે-

હે મધ્યમશુદ્ધિ! તું કાલવિલંબ કરી પરિક્ષા કરિ. દિવઈ

મધ્યમશુદ્ધિ પરીક્ષા કરના હતા. એવના એકા સમર્થ વસંતોત્તમ
આવ્યો હતો. સર્વનગરનો લોક કામદેવની પૂજા કરના હતા. એવના
પાલ, સ્પર્શન સાગ્રા વસંતનું કૌતુક જોતા ગાળ્યો. મધ્યમશુદ્ધિ
પણ સાચઈ થયો. દિવઈ પાલવસંતોત્તમ સર્વલોકનો જોતો કામ
દેવનઈ મંદિરં પહોંતો. તે કૌતુક જોના માંદિં જિતાં કામદેવની
મુકુમાલ શય્યા હતું નિદાં ગંગા. શય્યાનો સ્પર્શ થયો, એવના
સ્પર્શનનંધ પ્રભાવં પાલનઈ એ મુઝની શય્યા ન આક્રમઈ તે
જાન તો વીસરી ગયું અનેઈ ઉદિયનંધ પરવશપણિં મૂર્ખ થઈ
મૂતો. મધ્યમશુદ્ધિ તો પાલિર રત્નો વાટ જઈ હતો.

એતલઈ એવજ ક્ષિતિપ્રતિષ્ઠત નગરનો જિમ કર્મવિલાસ રાજ
અંતરંગ હતો તિમ એ નગરનો પલિરંગ રાજા શત્રુમર્દન નામ
હઈ. તેલની સ્ત્રી મદારૂપવંત મદનકંદલી નામઈ હતો. તે રાણી
પણ કામદેવની પૂજાઈ આવી હતી. પૂજા કરી માંદા
શય્યાઈ તરફડવા લાગો. એતલઈ શય્યાનો સ્પર્શવા વ્યંત
આવ્યો પાલનઈ મૂતો દેખી અરે પાપિષ્ઠ! કામદેવની શય્યાઈ મૂં
હતો. તે બપરિ ક્રોધઈ કરી લોદશૂખલાઈ બાંધી મદાવિડંબના કં
સકલ લોક દેખતાં ઘસરડી આશી લોદનઈ મુદ્દગરં હણવા માંદ
એતલઈ મધ્યમશુદ્ધિ પાલની એ અવસ્થા દેખી લાઈના વાસ
ધાગી વિનયપ્રતિપત્તિ વ્યંતર પાસઈથી પાલનઈ મુકાવ્યો. ધા
આવી મધ્યમશુદ્ધિ પૂછ્યું જે-લાઈ! તુઝનઈ દિલ્લાં દૂખઈ હતો
તિવારઈ પાલ બોલ્યો જે-મુઝનઈ મદનકંદલીનો એક વિરહ દૂખ
હતો. બિન્દુ કિરયુંએ દૂખતું નથી. તિવારઈ મધ્યમશુદ્ધિ વાર્યો જે

૧ તો રાજની ત્રી હઈ તે માટઈ તેહનો સંગ તું રયું વાંછઈ
ઈ. તે સાંભલી ખાલ દોષઈ ખોલ્યો જે-તુઝનઈરયું મુઝનઈ રક્તિ
સઈતો હું અવર્ય મદનકંદરીને સંગ કરીશ. તે સાંભલી મધ્યમભુદિ
તોન ધરી રહ્યો.

દિવઈ રાત્રિ યઈ એતલઈ ખાલ રાણીના સંગની મંદિહઈ
પાદિર નીસર્યો. ખાલનઈ જ્ઞતો દેખી મધ્યમભુદિ પશ્ચિ રનેહ વાસ્તી
રઈ થયો. એતલઈ એક વિદ્યાધર ખાલનઈ ઊપાડી આકાશમાર્ગઈ
ઈ ચાલ્યો. ખાલન પૂતકાર ક્યો પશ્ચિ મધ્યમભુદિઈ તે વિદ્યાધરરયું
માલ્યું નહી દિવઈ મધ્યમભુદિ કેદિ ભૂમિમાર્ગઈ થયો જ્ઞતો
પદાઅટવીતઈ પહુતો. છુધાઈ ત્યાઈ તથા કંટકાદિકઈ મહાકષ્ટ
ભોગવતો સાતમઈ દિવસઈ કુશલસ્થલનગર પાસઈ આવ્યો. પશ્ચિ
ખાલની તો શુદ્ધિ ન લાધી.

તિવારઈ દુઃખઈ કરી એક ઝંઝૂપ મધ્યે મધ્યમભુદિ પડિયા
માંડ્યું. એતલઈ ભવિતવ્યતાનઈ વશઈ એક નંદન નામઈ પુરૂષ
તેણિ હેં હેં કલિતાં શીઘ્ર આવી મધ્યમભુદિનઈ પડતો રાખ્યો
દુઃખની વાર્તા પૂછી. તિવારઈ મધ્યમભુદિ ખાલના હરણની વાર્તા
કહી. તે સાંભલી નંદનઈ કલિહું જે આણઈ નગરઈ હરિશ્ચંદ્ર
રાજા હઈ તેહનઈ રતિકેલી નામઈ વિદ્યાધર મિત્ર છે. તેણિ
રાજનઈ કાઈ શત્રુ પરાલયી ન સકઈ, એહવી દૂરવિદ્યા સીખવી છ
માસ તાંઈ સધાવી. હિવઈ સાત દિવસ યયાં રમશાનભૂમિ તે એટું
પુરૂષનઈ વિદ્યાધર પાસઈ અણાવી તે પુરૂષનઈ માંસરૂધિરઈ વિદ્યાની
દેવી આગણિ રાજા આહુતિ કરઈ હઈ. હવઈ તે પુરૂષ મૃતપ્રાય હઈ

ગિલના રમેદ વારતી તે માહું (૧૬) યાદ છે. વધી રહેલું કદિયું
-મધુમલુદિ જે સાધુ હુઈ તે મનીષીનઈન કાં નથી ગિલતો !
આદિ વાતો મધ્યે વાતો વળી. નિવાર પડી મનીષી કદમ
કે જે-મઠ જે વાર્તા કર્મવિલાસ પિનાનઈ કરી. પિતા પદ્માદર્શ
રી કદિય લાગો જે-એ રમઈનઈ મિલકતેથી ઘણું વિચરીત ચાલીસ.

દિવસ અકુચલખાલાઈ અનઈ રમઈનઈ તે આલનઈ પૂછું
જે-એ અધારો કેલો પ્રભાવ હઈ. તે સાંભલી ખાલ દા ધા.
પાસ્યો જે-દા બધો પ્રભાવ. ઈએ કરતાં દેતાએક દિન ગયા.
મધુમલુદિ તે સર્વા આલનો સંગ મૂક્યો. દિવઈ એકદા સમઠ
સહી ખાલ મદનઈદલીની વાંઠનાઈ રાત્રિઆદિર નીચરી રાજમંદિરઈ
મહો. ત્રિદાં રાગની થયા હઈ ત્રિદાં આન્યો. કર્મવસઈ રેણુઈ
પ્રવેશ કરતાં વળ્યો નથી.

દિવઈ તે સઈ રાત્રિ દહ ઘણી ગઈ નથી. મદનઈદલી તે
મુંગાર પદિરયા ગઈ હતી. એદવઈ ખાલ મુખ્યા દેખી બહો. રાણીની
વાટ વૂઈ હઈ. એદવઈ સુમદઈન રાગ આવ્યા. ખાલનઈ દેખી
અન્યાય વાણી બિલીપણ નામઈ સેવકનઈ તેડી ખાલનઈ સંપૂર્ણ
રાત્રિ તાંઈ લોદયંત્રઈ અંધારી નારકીની પરઈ વિરંબના કરાવી
પ્રાનઃકલઈ અગદોદામ કરી ચહિગમી ચતુરઈ ફેરવી દણવાની આત્મા
રાગઈ દીધી. લોકનગર તે પરમાનંદ પામ્યો. દિવઈ ખાલનઈ
વિરંબી પાશઈ બાંધી રાગના સેવક પડ્યા એતલઈ ભવિતન્યતા
વશઈ પાશ ત્રો. ખાલ હોઈ પડ્યો. સાવધાન થઈ નદાસી ધરિ
આન્યો. પ્રહતપણુઈ રદિયા લાગો.

એકવર્ગ સમર્થ કેતવેએક દિનઈ તેણુઈ નગરઈ તિત્તવિર
 વિલસિત ઉદ્યાને સકલશુભ સંપૂર્ણ પ્રબોધનરતિ આચારી પા
 એનકઈ રાજ્ય સપરિચર્યા તથા પ્રત્નસોક તથા શુભસુંદરીની
 હુતા મનીષી તથા મધ્યમશુદ્ધિ પ્રમુખ વાંદવા આચ્યા. જાણે
 તે દિવાંઘ સ્વંતિનાં રૂપ નેવા વારતી તિલાં આચ્યો. ગુરુ મર્મદેશના
 જગ, ગુનાદિ સંસારઈ ફક્તિ મનુષ્યભવ પામી સ્પર્શનૈવિ
 રસનેંદિય ૨ ક્ષાણેંદિય ૩ ચક્ષુરિંદિય ૪ અનઈ શ્રોત્રેંદિય ૫
 ઈંદિય તસિકર્યાં દુઃકર. જહ. એ ઈંદ્રિયનઈ પરવશપાણુઈ જીવ
 જાણ પામઈ જહ. તસ્માન્ એ ઈંદ્રિયજન્ય કરો.

નિવારણ રાજ્યં પામ્યું ને-ગુરુજી. એ ઈંદ્રિયજનના કર્યા
 એ સજારણ. જામ જહ. તે સાંભણી ગુરુઈ ના ભણી. જે માર
 માર નીતિનાં મનુષ્ય જહ. જગન્ય ૧ મધ્યમ ૨ ઉત્કૃષ્ટ ૩ સ્વ
 ને જગમ જ તે મધ્ય ઉત્કૃષ્ટમને તે કહીયમ ને-સદાગમનના સંતિ
 ને ને જગનૈવિવાદિના અધમ નિવાર જાણી ઈંદ્રિયના જાણ
 ને ને જગનૈવિ જાણ સાંભણી મનીષીઈ નિવારિત ને ને
 ને જહ. ને જગનૈવિ ને ને જાણી નિવારણ ને
 ને જહ. ને જગનૈવિ નિવારિત ને જહ. ને જહ. ને જહ. ને જહ.

જે ને જહ. ને જહ. ને જહ. ને જહ. ને જહ. ને જહ. ને જહ. ને જહ.
 ને જહ. ને જહ. ને જહ. ને જહ. ને જહ. ને જહ. ને જહ. ને જહ.
 ને જહ. ને જહ. ને જહ. ને જહ. ને જહ. ને જહ. ને જહ. ને જહ.
 ને જહ. ને જહ. ને જહ. ને જહ. ને જહ. ને જહ. ને જહ. ને જહ.
 ને જહ. ને જહ. ને જહ. ને જહ. ને જહ. ને જહ. ને જહ. ને જહ.

સ્પર્શનાદિક ઇન્દ્રિયનાં અધમ ફલ આણી જે પુરૂષ ચિત્તમધ્યે સદેહ આણી અનંત સ્પર્શનાદિકના લોહુપી યે મનુષ્ય તેહની વિડંબના દેખી પછદ્દ દામિ આવઈ તે મધ્યમપુરૂષ કહીઈ. તે શુરુનું વચન સાંભડી વડી મનીષીઈ વિચારિઈ ને-તે તો મધ્યમ મધ્યમશુદ્ધિ કહીયઈ. યે માટઈ બાલકનું કષ્ટ દેખી પોતઈ પશિ કષ્ટ પામી કાલ ત્રિલંબઈ દામિ આવ્યો. ઈમ વડી મનીષીઈ વિચારઈ છઈ. એતલઈ શુરૂઈ કહિઈ ને-

હીનપુરૂષ જળન્યપુરૂષ તે તે કહીઈ યે સ્પર્શનાદિક ઇન્દ્રિયના હીનફલ દેખઈ, મદાવિડંબના ભોગવઈ તોલઈ તે ઇન્દ્રિયનો પોપ મૂકઈ નહી. એતલું સાંભડી મનીષીઈ વિચારિઈ ને-તો (તે) તો બાલ જળન્યપુરૂષ કહીઈ. ને માટઈ એતલી વિડંબના ચઈ તોલ-પશિ બાલ સ્પર્શનનો સંગ મૂકતો નથી. દિવઈ રાત્ર પ્રમુખ સર્વ સલા સાંભલઈ છઈ. મદનકંદલી પશિ એહવી ધર્મવાતાં સાંભલઈ છઈ. એદવઈ બાલઈ મદનકંદલી દીડી. નખચીકુ માંડી દેશાગ્ર તાંઈ વર્ણવી. તેણઈ કરી ઈચ્છોએ ધર્મોપદેશ બાલઈ સાંભલ્યો નહી. એદવઈ સમઈ શત્રુમર્દન રાગનો એક મુશુદ્ધિ નામઈ પ્રધાન છઈ ધર્માત્મા છઈ. તેણઈ શુરૂનઈ પૂછ્યું ને-

એ ચારે પુરૂષ કહિઆ તેહોનઈ ભેદ સ્પર્શ યયો? તિવારઈ શુરૂઈ કહિઈ ને-ઉત્કૃષ્ટતમ તો સર્વઈન્દ્રિયનો જળ કરી કેવલ મોક્ષપંથઈજ પ્રવર્ત્યો તે માટઈ લિત્ર કહીઈ છઈ. અનઈ જળન્ય-મધ્યમ-ઉત્કૃષ્ટ તો કર્મનઈ વિચિત્ર પશિ ભેદ છઈ. તે માટઈ કર્મવિલાસ રાગ એ ત્રિણિનો જનક અનઈ કર્મની જે શુભપરિણતિ તે શુભસુંદરી

સ્પર્શનાદિક ઇન્દ્રિયનાં અધમ ફલ જાણી જે પુરૂષ ચિત્તમધ્યે સંદેહ આણી અનર્થ સ્પર્શનાદિકના લોહુપી યે મનુષ્ય તેહની વિડંબના દેખી પછં હામિ આવઈ તે મધ્યમપુરૂષ કહીઈ. તે શુરુનું વચન સાંભરી વસી મનીષીઈ વિચારિઈ જે-તે તો મધ્યમ મધ્યમબુદ્ધિ કહીયઈ. યે માટઈ ખાલકનું કષ્ટ દેખી પોતઈ પણિ કષ્ટ પામી કાલ વિલંબઈ હામિ આવ્યો. ઇમ વસી મનીષીઈ વિચારઈ જઈ. એતલઈ શુરૂઈ કહિઈ જે-

હીનપુરુષ જઘન્યપુરુષ તે તે કહીઈ યે સ્પર્શનાદિક ઇન્દ્રિયના હીનફલ દેખઈ, મહાવિડંબના ભોગવઈ તોહઈ તે ઇન્દ્રિયનો પોપ મૂકઈ નથી. એતલું સાંભરી મનીષીઈ વિચારિઈ જે-તો (તે) તો ખાલ જઘન્યપુરૂષ કહીઈ. જે માટઈ એતલી વિડંબના થઈ તોલ-પણિ ખાલ સ્પર્શનનો સંગ મૂકતો નથી. હિવઈ રાગ પ્રમુખ સર્વ સલા સાંભલઈ જઈ. મદનકંદલી પણિ એહવી ધર્મવાર્તા સાંભલઈ જઈ. એહવઈ ખાલઈ મદનકંદલી દીડી. નખથીકુ માંડી કેશાગ્ર તાંઈ વણુંવી. તેણુંઈ કરી દિસ્યોએ ધર્મોપદેશ ખાલઈ સાંભલ્યો નહી. એહવઈ સમઈ શત્રુમર્દન રાગનો એક મુખ્યુદ્ધિ નામઈ પ્રધાન જઈ ધર્માત્મા જઈ. તેણુંઈ શુરૂનઈ પૂછયું જે-

એ વ્યારે પુરૂષ કહિઆ તેહોનઈ ભેદ રયઈ થયો? તિવારઈ શુરૂઈ કહિઈ જે-ઉત્કૃષ્ટતમ તો સર્વઈન્દ્રિયનો જય કરી ફેવલ મોક્ષપંથઈજ પ્રવર્યો તે માટઈ સિત્ત કહીઈ જઈ. અનઈ જઘન્ય-મધ્યમ-ઉત્કૃષ્ટ તો કર્મનઈ વિચિત્ર પણિ ભેદ જઈ. તે માટઈ કર્મવિલાસ રાગ એ ત્રિણિનો જનક અનઈ કર્મની જે શુભપરિણતિ તે શુભમુંદરી

હકીકત. તે મનુષ્યમધ્યે જે ઉન્નત તેવની જનની હકીકત. અનર્થ જે અકુશલમાલા તે વ્યવસ્થાપુરુષની જનની હકીકત. અનર્થ જે શુભાશુભ કર્મની પરિણતિ તે સામાન્યરૂપા હકીકત. અનર્થ મધ્યમપુરુષની જનની બાણી.

હિવર્થ એ વચન સાંભળી મનીષીઈ ચીનવ્યું જે-દત્તો અમરું ચરિત્ર પશ્ચિ હકીકત. ઇમ વિચારક હઈ. એવર્થ બાલક સ્પર્શતે અનર્થ અકુશલમાલાનર્થ પરવશપશ્ચિ રાજનદિકનો ભય અણુગણી સર્વ લોકની લગ્ન લિલેખી જિહ્વાં મદનકંદલી કેવી હઈ તિહાં કાં માંધ થઈ ધાતો ધાયો-દોરયો તઈ આયો. એતલઈ તો લોકઈ કાકા-રવ કયો. રાજાઈ કાપદટ્ટિં જેથું ઉલખ્યો. ૨ પાપાત્મા ! બાલ હુઈ તે બાણી રાજનઈ હુંદાર કયો. એતલઈ બાલ નાહો. ગતિલંગ ચાતઈ આધેરો જઈ ભૂમિં પડ્યો. એતલઈ મનીષી લાઈતું અધમ ચરિત્ર દેખી લાગ્યો. મધ્યમભુદિ પશ્ચિ લાગ્યો. એતલઈ તે બાલના શરીરમધ્યેથી એક પુરુષ નીસરી વેગલો જઈ રહ્યો. હિવર્થ રાજનઈ પૂછ્યું જે-

ભગવનજી ! એ દુરાત્માઈ આતલા લોક દેખતાં એ દુરાચાર સ્યો કયો. તે સાંભળી ગુરૂ બોલ્યા જે-મહારાજ ! આ પુરુષ જે વેગલો એ બાલના શરીરથી નીકલ્યો તે સ્પર્શનિ હકીકત. અનર્થ એકનર્થ પરવશપશ્ચિ એ અન્યાય આચરિહ. અનર્થ અકુશલમાલા જે-અશુભ કર્મપરિણતિ એકની માતા તેકનર્થ વશઈ એ મૂઢ થયો હુંતો શત્રુમૃત જે-સ્પર્શન, તેકનર્થ મિત્ર હરિ માનઈ હઈ. તિવારઈ વત્રી રાજનઈ પૂછ્યું જે-સ્વામી તુમહારઈ પ્રસાદઈ એ ધર્મ ન પામ્યો તે

યુ' ? તે ઉપરિ શુરુઈ કહિઉં ને-

મદાનુભાવ ! અચિત્ત પ્રણયના ધરનાર ને શ્રી તીર્થ'કર તેહો-
ઈ એ સમવસરણુ નિત્યવિરોધી જીવનાં નિવિગ્ધર્મી ને જીવ તે
ઈ નથી પામતા. તો રાજન ! હિંદાં રચું આશ્ચર્ય ? એતલઈ સુ-
હૃદિ મંત્રીશ્વરઈ કહિઉં, ને-દા શરૂછ । જેદનઈ સિદ્ધાંત ઉપરિ
આરથા હુઈ. તેહ એ બાહ્યપ્રમુખવાર્તાઈ આશ્ચર્ય ન પામઈ. એતલઈ
વતી રાજનઈ કહિઉં-ભગવન્ આ ધર્મસત્તા વાસ્તી હું તો મુંકું છું
પણિ આગલિ એદનઈ રચું ધાસઈ. તિવારઈ શરૂછ કહિઉં-

રાજન ! હિંદાંથી બાલ નાંડો કોણાકસ'નિવેરાઈ એક સરોવરઈ
ચાંડાલીનઈ ઝીલતી દેખી તિહાં વતી ભોગની વાંછાઈ તે પાસઈ જઈ
ખલાત્કાર કરિસઈ. તે સાંલસી તેહનો ભર્તા ને ચાંગલ તે બાણુઈ
હણુસઈ, તિહાંથી મૃત્યુ પામી નરકાદિ ગતિઈ ઘણું દુઃખ પામસઈ
ઈત્યાદિ વાર્તા સાંલસી રાજનઈ વતી પૂછયું ને-સ્વામી એ બાલનાં
અકુશલમાલા અનિ' સ્પર્શન કિંદા બસઈ? તિવારઈ શરૂછ કહું-વતી
ઈહાંના લોકમધ્યે આવસે. તિવાર રાજનઈ પૂછયું ને- એ અકુશ-
લમાલા તથા સ્પર્શન કિમ ક્રોડા મુંકઈ? તિવારઈ શરૂછ કહિઉં ને-
અપ્રમાદયત્રે પીલો તો સર્વસિદ્ધિ યાઈ. તિવારઈ રાજનઈ પૂછિઉં
ને-અપ્રમાદયત્ર તે રચું કહીઈ? તે સાંલસી શરૂ કહઈ જઈ.

કાઈ જીવનઈ થોડીએ પીડા ન હીજઈ. મૃયાવાદ ન બોલીઈ
દંતશલાકામાત્ર અદત ન હીજઈ. નવગુપ્તિ સંહિત અભયર્થ પાલવું.
સકલપરિમદ વજ્રવેદ ધર્મોપદરણુ તથા શરીરનઈ વિપઈ પણિ
મમતા ન આણુઈ. રજનીઈ આહાર વજ્રવેદો. વિશુદ્ધ અહાર

તુલ્ય સમાન ગણ્યાં જ્યાં, અન્ય જોઈને નાનકા મનીસ થઈ
આનંદો કાઢ વિલેખ કર્યો તે વિલાપ જોડનના કિમ અંતરામ કીમ?
તે ઉપરિ રાગનઈ સુખદિન પગન આની જ્યોતિષી તંગાળી મૂક
જેવરાચું. તે શિદ્ધાર્થ નામના જ્યોતિષીના કનિષ્ઠ જે-

આજના દિવસથી નવમના દિનના ઉજવણ સંગદશીઈ શુભાર
ઉત્તરભદ્રપદ નક્ષત્ર શિવમેગમ સવાપ્રદરૂપના વ્રાણમાં નિરવ
મુદ્દર્પ છે. તે સાંભલી નિમિત્તજનના રાગનઈમદાદાન દેહ વિસર્જક
તેથી ખીન દિવસથી અષ્ટદિવસ તાજ જિનચેત્યના મદામદોત્સવ
મંગલ્યા. મુદ્દર્પદિન આવના હંતના મનીષીના દરિતરકંધિ ચડવી
રાગન છેવ ધરત છે અનુરંગદલ સજ્જ કરી ધર્મની શોભા દીપાવા
વાસ્તી જાણોકર્મિ આર્ગાનુસારી કરિવા વાસ્તી તથા ભવ્યજીવનાં
જોધિખીન નિર્મલ કરિવા માટલ, સકલનગર શોભા કરાવી મદા
રૂદ્ધિ મદાઆનંદરૂપ ધણુલ લોક છે અનુમોદત છે આવક આધિક છે
આનંદાશ્રુ ભર છે લોચન જેઈત છે પ્રમોદશેખર ચેત્યના આવી દેવપૂજન
કરી ગુરુ પાસ છે મનીષી પ્રમુખ આવ્યા. મદાઆનંદ વાધત છે
તેજ પ્રસાર આત છે અસાર સંસાર વાણી મેડની પરિ રિથર થઈ
મનીષીઈ ચારિત્ર આદ્યું. ગુરુ ધર્મદેશના દીધી જે-

મદાનુભાવો ! અનંતસુખારૂપદ ચારિત્રમાર્ગ વાણી કોણ સંસાર
ઉપરિ રાગ ધરિ? રાગ્યસાલ આત છે કહો અધમ અંગલપાણું
વાંછઈ? સર્વદુષ્કારદિશ્યાદિકનું નાશ કરવા ચારિત્ર છે. અનંદ
ચક્રિયક પુરુષાર્થ જે મોક્ષ તેલનું પરમ સાધન છે. છત્યાદિક
સવિરતરપણિ ધર્મદેશના સાંભલી સુખુદ્ધિમંત્રીઈ અવસર વાણી

રાજનનંદ કહિઉં જે-રાજન ! એ પ્રખોધરતિ આચાર્ય એ મનીષી સરિખો ઉત્તમ પુરુષ એ ધર્મસામગ્રી ફિરિ દુઃસ્વર મિલવી છઠ. તસ્માત્ત જે ભાવિતચિત્ત હોષ તો દીક્ષા આદરો. તે સાંભલી રાજન તથા મદનકંદલી તથા મુખ્યુદ્ધિમંત્રી તથા મધ્યમખુદ્ધિ પશ્ચિ વૈરાગ્ય પામી મુલોચનકુમારનંદ રાજ્ય દેષ દીક્ષા ગ્રહિતા હુઆ. આચાર્યંધ ધર્મશિક્ષા દીધી જે-

કુમિત્રનો સંગ કરષ તે બાલકની પરષ દુઃખપરંપરા પામઈ. અનંધ જે પંડિતવચનંધ પ્રવર્તઈ તે મધ્યમખુદ્ધિનીપરંધ કાલવિલં-બાધ ધર્મ પામઈ તથા જે મનીષી સરિખા હુષ તે તો આંખણીજ ખુદ્ધિ દુર્જનમનુષ્ય બાણી તેહનો સંગ પરિહરષ. તસ્માત્ત ઉત્તમની સંગતિ કરીષ. જેણું ઇલોકષ તથા પરલોકષ કથ્યાણપરંપરા હુષ. ઇત્યાદિ ધર્મશિક્ષા તથા બાલકાલતાંઈ સદાગમવિધંધ ચારિત્ર પાલી મનીષી તો મુક્તિ પહુતો. મધ્યમખુદ્ધિ પ્રમુખતો ચારિત્ર પાલી દેવલોકષ પહુતો. બાલ તો સ્પર્શનંધ પાપમિત્રનંધ સંગંધ ઘણો કાલ દુઃખ પામ્યો. इति विदुरोक्तं स्पर्शन-कथानकं समाप्तम्

દિવંધ વિદુર કહષ છઠ જે-હે નંદિવર્દન ! એ કથાનંદ કેહવું ? તે સાંભલી ‘ સંસારીજીવ અગૃહીતસંકેતા આગલિ સદાગમ સાંભલતાં કહે છઈ જે’- મંધ કહિઉં જે-હે વિદુર ! એ સુંદર કથા. તે ઉપરિ વિદુરંધ કહિઉં જે- કથા. સાંભલ્યાનો પરમાર્થ તો જે પાપમિત્રનો સંગ ન કરષ. તિવારંધ ‘ સંસારીજીવ કહષ છઈ જે’- મંધ કહિઉં ભણું. તિવારંધ વિદુર હર્ષિત થયો હુંતો અવસર બાણી કહિયા લાગો. હે નંદિવર્દન ! મંધ લોકવાર્તાંઈ સાંભલ્યું

છઠ્ઠા જે-એ તાલરો ગિત વૈશ્વાનર ગાતા દુરાત્મા છઠ્ઠા. તમામ
એકનો સંગ મૂંઝી. એનસમ વિદુરનર્મ એવળી શિક્ષા દેતો બાળી
વૈશ્વાનરનં મુઝનં કૂરગિત વડું ખવાડ્યું. એનસમ ગમ કોવ કરી
વિદુરનં કલિહિં જે-અરે દુરાત્મા ! મુઝનં તે ખાસસમાન ગમુર્મ
છઠ્ઠા ? અનં પરમગિતદારક નં વૈશ્વાનર તેવનર્મ તે સ્પર્શનર્મ
એપેટો દીધો ? નિદાંયા વિદુર નાગી પત્તરામ્ન પાસકાઆવી માદરી
વાર્તા સર્વ કરી. રાત્ર સાંભલી અસાના થરી રલિહિ. કેતલેક દિનં
કલા સીખી બાળી યૌવનવરયા પ્રાપ્ત થયો બાળી રાત્રનં મુઝનં
તેડી મંદિરં રાખ્યો.

એકવર્ષ એકદા સમય માલરો માયો જે કનકચૂડ તેવનો
પુત્ર જે કનકશેખર તે એળિં નગરં પિતાથી રીસાવી આવ્યો.
વાર્તા બાળી હું સાલમો જઈ કનકશેખરનં તેડી આવ્યો. પદ્મરાગ્ન
નંદામાતા પ્રમુખ દર્પ પામ્યાં, દિવં મુખં કનકશેખરનં રહિતાં
મં એક દિનં કનકશેખરનં પૂછ્યું જે-ભાઈ ! તાલરં પિતારં
કલહ થયો સાંભલ્યો છઈ તે કિમ કલહ થયો ? તે ઉપરિ કનકશેખર
પોતાની વાર્તા કલહ છઈ.

કુશાવર્ત નગરં કનકચૂડ રાત્ર તેવની ચૂતમંજરી રાણી
તેણીં લાલીતો પાલીતો 'કનકશેખર કલહ છઈ જે -હું' મોટો
થયો. એકદા ગિતવંદં પરિવરો હું વનદીગં ગયો હતો. તિહાં
એક વક્તવં યોગીંદ્રમુદાઈ ગઈ. સાધુ દેખી પ્રણામ કરી હું
નિદાં ગઈ. સાધુ ધર્મલાલ દેઈ ધર્મદેશના દીધી. સાધુધર્મ
અનં આવધર્મ ગિહું કલા. નિવારં મં સાધુધર્મ દુઃકર બાળી

।વક્રીયત્તિ આદરી મંદિરઠ આગ્યો. તિવાર પછી જોહનઠ હું
।વક્ર જાણું તેદરમું મિત્રાર્થ કરું. તેહના કર-દંડ મૂકું તે જાણી
ણા લોક આવક થયા.

એવવઠ તે રાજનઠ દુર્મુખ નામઠ પ્રધાન છઠ. તેણિ તેદવી
।ત્તાં દેખા રાજનઠ કહિઉં જે-રાજન્ ! તણે તો સર્વ અધિકાર
।નનઠ લાગ્યો છઠ પણિ પુત્ર તો કોઈના કર તથા દંડ અદતો
।થી. પણિ એણીરીનિ રાજ્ય આગ્રહ નહી. લોક કોઈ માનઠ નહી.
।ત્યાદિ સાંભલી રાજનઠ દુર્મુખનઠ કહિઉં. જે-તુંજ કુમરનઠ શિક્ષા
દેઠ. તે ઉપરિ દુર્મુખઠ મુજનઠ તિમજ કહિઉં જે-કર તથા દંડતો
મન્યામીનઠ દીગ્રઠ પણિ ન્યાયવંતનઠ દંડદિ દેવા સાંભલ્યા
।થી. ઇત્યાદિ માદરાં વચન સાંભલી મુજનઠ કપટઈ વર્ણવી પ્રગ્ન-
।કનઠ રજોટ્તિ તેગવી ભય દેખારી સર્વ પાસઘથી કર તથા દંડ
।ઈ વાર્યા જે કોઈ કુમરનઠ કહેયો તો મહાશિક્ષા દેઈસ. ઇમ
।વી વિસજ્યા. કિવઈ તે વાર્તા અતુરદ્વત દારા મઠ જાણી. અનઈ
પેતાઠ એ વાર્તા જાણી. દુર્મુખનઠ કાંઈ કહિઉં નહી. તે જાણી
પેતાથી રીસાયા આવ્યો છું. ઇત્યાદિ વાર્તા કનકશેખરની સાંભલી
।હમરાગઠ તથા મઈ કનકશેખરનઈ ધણી આશ્વાસના દેઈ રાખ્યો.

એવવઈ એકદા કનકચૂરાગ્નના ત્રીન પ્રધાન સુમતિ ૧ વરાંગ
। અનઈ કેશરી નામઠ ૩ જયસ્થલ નગરઠ આવી રાજનઠ તથા
કનકશેખરનઠ પ્રણામ કરી કનકશેખરનઠ કહિઉં જે-સ્વામી ! તુમ્હો
।ત્યા પછી રાજનરાણી મહાદુઃખ પામ્યાં. દુર્મુખના પ્રપંચથી એ
।કાર તુમ્હારો જાણી દુર્મુખનઠ સકટુંજો દેશબાહિર દાઢી અતુરના

તિહાં દુષ્ટાલિસંધિ રાજા. તેહની નિઃકરણતા નામિ સ્ત્રી તેહની પુત્રી હિંસા નામિ છઈ. એકવર્ષ તામસચિત્ત નગર તિહાં મહા-મોહનો પુત્ર દ્વેષગજેન્દ્ર રાજા તેહની સ્ત્રી અવિવેકિતા તે ગર્ભિણી હુંતીજ ક્રેણિકાદિ પ્રયોગનઈ રૌદ્રચિત્ત નગરઈ આવી. તિહાં દુષ્ટાલિસંધિ રાજાચું પરિચય થયો. તિહાં વૈશ્વાનરનો જન્મ થયો. 'દિવઈ સંસારી જીવ અગ્રહીતસંકેતા આગલિ કલઈ છઈ જે' મુઝનઈ મનુજગતિ નગરીઈ આવ્યો. બહી અવિવેકિતાઈ વૈશ્વાનરચું સંબંધ દિવઈ તે વૈશ્વાનરઈ હિંસા કન્યા બહી મુઝનઈ પ્રીતિ ઊપજનવવા વાર્તા તે કનકશેખર ન બહઈ તિમ રૌદ્રચિત્ત નગરઈ તેડી મુઝનઈ હિંસા પચાવી. અનઈ કહિઉ જે-હિંસાસ્ત્રી તે વશ થાઈ જે આદેરો કરઈ. હમ કહી વૈશ્વાનરઈ મુઝનઈ મૃગન્યા સીખવી.

દિવઈ તિહાંથી વસી કનકશેખર અનઈ હું ચાલ્યા આવીઈ છઈ. એતલે એક ત્રિપમકૂટ પર્વત છઈ. તિહાં અંબરીષ ચોરડા વસઈ છઈ. તે કનકચૂડ રાજાઈ ઘણીવાર પરાલન્યા છઈ. તે કનક-શેખરનઈ આવતો બહી ઘણઈ ચોરઈ પરિવર્યા સંગ્રામ કરતા આવ્યા. યુદ્ધ કરતાં કનકશેખરનું કટક લાગું. એતલઈ વૈશ્વાનરે મુઝનઈ ક્રૂરચિત્ત વહું ખવરાચું. હિંસાઈ તે કલઈ ચલાવ્યો. એતલઈ પ્રવરસેન નામઈ જે ચોરપતિ તેણઈ ઘણાંએ શસ્ત્ર મુઝ ઉપરિ મૂક્યાં. પુણ્યોદયઈ કરી મુઝનઈ ન લાગાં. પણિ મઈ તે પ્રવરસેનનું શિરઃ છેદું. જયજયકાર શબ્દ થયો. સર્વ સૈન્ય આવી મિલ્યું. અંબરીષ ચોર પણિ સર્વ માહરા સેવક થઈ રહિઆ. અનુક્રમઈ કુશલઈ કુશાવર્ત નગરઈ પહુતા. કનકચૂડ રાજા પ્રમુખ સર્વલોક આનંદ પામ્યા. મહા આડંબરઈ દાન દેતઈ નગર પ્રવેશ

કરાવ્યો. વિમલાનના રત્નાવતી પણ આનંદિત થયાં.

હિવઈ રાત્રનઈ મદામદોન્નાવઈ ત્રીવાદ કરી વિમલાનના કનક-
શેખરનઈ અનઈ 'સ સારીછવ કદમ' છઈ જે' - રત્નાવતી મુગ્ધઈ
દીધી. હિવઈ એ ગઈ સ્ત્રીકે' કેવલકઈ વનરીગઈ ખીલઈ દિન
ગઈકે છઈ. એવઈ નગરનઈ વિપત કાલાદલ થયો જે-કાઈ પરકેટ ?
આવી વિમલાનના તથા રત્નાવતીના દરી વન છઈ. તે સાંભલી
અમદઈ પણ કટક લેઈ પૂડી થયા. કટકનઈ જઈ મિથ્યા. એતલઈ
કેલેકેઈ કહિઉ જે-વિમલાનનાનો નંરયું' વિવાદ મિથ્યો હતો તે એ
વિભાકરરાગ તે ઉપરિ અમદઈ સંત્રામ માંડ્યું. એતલઈ મદામદો
કરતો અમદારા સૈન્યઈ ભાંગતો કલિંગદેશનો સમરસેન
વિભાકરનો એ રાગ સસ્ત્રધારા વરિસતો આવ્યો. મઈ વૈદ્યાનરનઈ
તથા હિંસાનિ ગતિ' સમરસેન રાગ ખદગઈ લડ્યો. વલી ખીલે
વંગાધિપતિ દુમરાગ વિભાકરનો મામે તે કનકચૂરયું યુદ્ધ કરતો
હતો તે દેખી. તે પણ મઈ લડ્યો. એતલઈ તો કનકસેખરઈ
સંમુખ યુદ્ધ કરતો હતો જે વિભાકર તેલનઈ ધા દીધો. વિભાકર
પડ્યો. વિભાકરનઈ સજ્જ કરી કનકશેખરઈ કહિઉ' જે ભલો વીર.
વલી સનમુખ ધા. તે સાંભલી વિભાકરઈ કહિઉ' જે-

હે કનકશેખર! હિવઈ તું સ્વામી અમદનઈ. હું સેવક તો
પડ્યા હુંતા તઈ ન લડ્યો તો હિવઈ કિમ સાદમો થાઉ ? તે
સાંભલી સર્વનઈ લઈ થયો. જયજય શબ્દ થયો. વિમલાનનાઈ
નિદાંત્રી આશ્વાસના દેઈ કનકચૂર રાગનઈ પોતાનઈ રથઈ ગિસારી.
રત્નાવતી તો માદરઈ રથઈ ગઈસારી જયપતાકા વરી મદાઉસવઈ

તત્કાલ તુમ્હે પહિલા આવ્યો(વો). જિમ આપણા નગરનઈ કુશલ થાઈ.

તે સાંભલી 'સંસારિણવ કહઈ છઈ જે'—હું પોતાનો પરિ-
વાર લેઈ કનકચૂરાગ્નદિગ્નઈ અણપૂછઈજી તિહાંથી આવ્યો. કેતલે-
એક દિનઈ નગરઈ આવ્યો. યવનરાગ્નરયું મહાસંગ્રામ કરી રાગ્નનું
મઈ શિરઃ દેણું. જયજય રાગ્ન થયો. પદ્મરાગ્નઈ વાર્તા બદ્ધી
રાગ્ન પ્રધાન તથા માતા પ્રમુખ સર્વ આવી મિલ્યાં. સર્વનઈ
આનંદ થયો. મહારો જસવાદ સઘલઈ પ્રસર્યો.

'હિવઈ સંસારિણવ કહઈ છઈ. જે-હે અગ્રહીતસંકેતે !'
મઈ જે પ્રવરસેન જે ચોરપતિ હણ્યો. વલી સમરસેન અનઈ
કુમરાગ્ન હણ્યા તથા યવનરાગ્ન હણ્યો. તથા કનકમંજરી તથા
રાતવતી સરિખી કન્યાઉ પરિણી. એ સર્વઈ પુણ્યોદયઈ થયું. પણ
મઈ તે વાંદ્યુ જે-એ સર્વ માહરઈ વૈશ્વાનરથી ભલું થાઈ છઈ.
દગ જાગી ધણું વૈશ્વાનરનો તથા હિંસાનો સંગ કરું. દગ કરતાં
એ કેતલા દિન ગો(વો)ડ્યા. હિવઈ એકદા હું મૃગયાઈ ગયો હતો.
સલાવેલા આવ્યો નહી. તિવારઈ રાગ્નઈ વિદુરનઈ મોટલી જોવ-
ગવ્યું, તેણિ જોયું એતલઈ કુણેકઈ કહિઉં જે-નંદિવર્દન તો નિત્યઈ
આહોઈ જાઈ છઈ. આજ વલી નથી આવ્યો. તે સાંભલી રાગ્નનઈ
વિદુરઈ કહિઉં તે ઉપરી ચુઝનઈ રાગ્નઈ ઘણુંજે વાર્યો પણી મઈ
ન માન્યું. વલી રાગ્નઈ જૈનમતના બદ્ધનઈ તેડી પૂછઈ હુંતઈ,
તેણિ કહીઉં જે—

ચિત્તમુંદરનગરનો શુભપરિણામ રાગ્ન તેહની ખીછ સ્ત્રી
આડતાં તેહની પુત્રી દયા પરિણાવો તો એ હિંસા મૃગયાદિ મુંકઈ.

દેશઈ ચત્રાઓ પણિ તે વિભાદરચું માદરઈ પરમપ્રીતિ ધઈ હઈ.
 દિવઈ ઓકલા હું જે આહુડા કહે તે કનકશેખરઈ જાણી પિતા
 પાસઈ સલામધ્યે મુઝ સાંભલતાં કહિવરાવ્યું જે-તે વૈશ્વાનરનઈ
 તથા દિંસાનઈ વશઈ જે મુગયા કરઈ તે ઘણી વિડંબના પામઈ.
 ઈત્યાદિ વાતાં રઈ સાંભલી. મુઝનઈ ક્રોધ ચઢ્યો. છુરી કાઠીનઈ
 કહિવા લાગો જે-

અરે દુરાત્મન! કનકચૂડ! અરે પાપિષ્ઠ કનકશેખર! તુમઈ
 માદરા મિત્ર વૈશ્વાનરની તથા માદરી સ્ત્રી દિંસા તેહની લાંસી
 કરો છો પણિ એ ન હોઈ તો તુમદારો જનકે(આપ) એ દેશ જતો
 રાખન નહી. ઈમ ક્રોધઈ યોદ્ધતો મુઝનઈ દેખી સર્વસલા નાહી.
 રાગનઈ તથા કનકશેખરનઈ પુણ્યઈ કરી ગિહું જણા ઓકલા હતા
 તોદઈ પણિ ઈમજ હું લખ્યા વિના માદરઈ મંદિરઈ રીસાઈ
 આજો. રાગનદિકઈ પણિ વણતો મુઝનઈ જીવેણી મુક્યો. હું પણિ
 વણતો સભાઈ જનકે નહી.

ઈમ દેવતાઓક દિન થયા. એનકઈ મદારા જયસ્થલનગરય
 ઓક દિન આજ્યા. તેમઈ કહિહું જે-આપણઈ નગરઈ અંગદેશન
 ખચન નામઈ રાગન તે કટક લેઈ આજ્યો. નગર સર્વ કુધ્યું હઈ
 લોક તો અર્ધ દેવસગ્ય અઈ રહિહું હઈ. ન જાણીઈ આગકાણિ
 અગ્નિ અગ્નિ હનઈ. ગિરઈ ગનિયન તથા ભુદિનિશાલ પ્રધાનઈ માર્ગે
 માર્ગે વિચારાઈ જે-ઈમ રાગનઈ જાણીસઈ તો રાગન કુદવાસઈ.
 કહેનાઈ જે-આજ્યા વિચારાધ્યે અગ્નિ મંદિરનનઈ તેજનો છો!
 જો દેવ વિચારી રાગન ન જાણઈ નિગ મુઝનઈ તુમનિ તેજના ઓકલ્યા

નક્કાનુ તુમ્હે વલિલા આત્યો(વો).નિમ આપણા નગરનઈ કુસલ થાઈ.

તે સાંભલી 'સંસારિહવ કદઈ જઈ જે'—તું પોતાનો પરિ-
વાર લેઈ કનકચૂરાનદિનઈ આણુપૂછઈજ તિલાંથી આપ્યો. કેતલે-
એક દિનઈ નગરઈ આવ્યો. યવનરાગરયું મદાસંઝામ કરી રાગનું
મઈ શિરઃ દેણું. વચકત્ય રંગ દયો. પદ્મરાવનઈ વાત્તા વળણી
રાગ પ્રવાન તથા માતા પ્રમુખ સર્વ આવી મિત્ર નગરનઈ
આનંદ થયો. મદારો વસવાદ સથલઈ

પણિ કોધવશાદ હણી, એતલઈ ખીન્નએ બાંધવ પ્રધાનાદિકે જેને
આવ્યા વારવા તે ઘણા હણ્યા. એતલઈ વચ્ચ પહિરવાનું નીસરી
ગયું. મરતકના કેશ છૂટા પિશાચ સરિખો મુઝનઈ નસ દેખી. બાલક
હસવા લાગાં તે દેખી હું મહ તેકનાઈ હણવા બિન્નણો. યથણિ
લોકિં મુઝનઈ ભુઈ પાડી હાથથી ખડગ બિદાલી લેઈ પાછેવીઆં
(ખાહું) બાંધી મહાકૃષ્ણ અંધારબંદીગૃહઈ ધાલ્યો.

હિવઈ તિહાં એક માસતાંઈ ક્ષુધાઈ તૃપાઈ તથા મરંતકઈ
કપાટભાજતઈ. પણિ કુણે કાઢ્યો નહિ. તિવારઈ ઘણુંજ કાંત થઈ
હુંતઈ કણેકે નિદ્રા આવી. એહવઈ ઉદરઈ પાચ ગ્રાણ્યો. હું બગ્યે
હાથ છૂટા જાણી કપાટ બિધારી બાહિર નીકલ્યો. હિવઈ તે સમય
રાત્રિ ઘણી હતી. લોક તે નિદ્રામાંહી હતા. તિવારઈ હું કોધવશાદ
કામકામ અગ્નિ દેઈ સંપૂર્ણનગરદાહ કરી નાહ્યો. અટવીમધ્યે
ગયો તિહાં ચોર-ગિફ્યા. તેણિ ઘણી કલ્યાનાઈ. મુઝનઈ અલી ચોર-
સ્વામી પાસઈ લેઈ આવ્યા. તેણિ કહિઉ જે-એ દેખીતો મહાકુણ
છઈ તસ્માત્ કહરીતઈ રાખવો. બખબરકૃષ્ણ વેચવા કામ આવસઈ
છમ કરી રાખ્યો.

એહવઈ સમય વિલાંકર રાંન્દનઈ કટકઈ તે પાલિ (પલ્લિ)
ભાંગી. ચોર સર્વ બંદ ગ્રહ્યા. તેમેલો 'સંસારિણવ કલઈ છઈ જે-'
મુઝનઈ પણિ ગ્રહ્યો. તે બંદ સર્વ નગરઈ જઈ વિલાંકર રાંન્દનિ
દેખાડ્યાં. જોતાં જો(જ) મુઝનઈ વિલાંકરઈ હલખી પૂછિઉ જે-
અહો ભાઈ નંદિવર્દન ! તુઝનઈ આ અવસ્થા સી. તિવારઈ મઈ
સર્વ પાછલી વાર્તા કહી. તે સાંભલી. વિલાંકર મહાકુણ પાંખો

મુજનઈ કહેવા પામેલા ને તેના બાળક ! એ બાળકો વધુ એક દેશી
તે સાંભળી મુજન ધેરન લખના. પાણી માલગર પાગર કહેવું
શસ્ત્ર નહી. જે હું વિભાકરનના હાથ પિતાના એકાને માલકે કિત
દિલ્લીર ચત્રાં કાળી પાનાં નિવા દેઈ મુજનના બાળકી મોટી
મુજનના કરાવી બાળાં વચ્ચે અનાંકાર પાલિકાની આકાશન બાળકી
મુખવાતી કરિયા માંડી. એકાદના બાળનરામ(૫) ચેપો. મુજનના
વિભાકરન બાળી વિધવા બાળન કરાં.

એકવર્ષ વિભાકરનો ચતિશેખર નામઈ પ્રધાન હતઈ. તેણે
કદિઉ જે-જે દિવસથી પ્રભાકર રાજન પરલોક પહુતા તે દિવસથી
આજના દિનનાઈ વિભાકરનઈ અશાતાજ હતઈ. નંદિવર્દનજી ! તુમ
મિલ્યો માટઈ રાજન આજ મુખ પામ્યા હતઈ. દિવઈ પ્રધાનઈ
અશ્રુપૂર્ણનયનઈ મુજનઈ કદિઉ જે-ભાઈ ! પિતા તો પરલોક પહુતા
દિવઈ તુંજ પિતા. આ રાજ્ય નાલકે. હું તો તારો સેવક. જે
સેવા મુજનઈ લલાવર્યો તે સેવા હું કરીસ. ઇત્યાદિ વચન કહાં.
પણ મઈ તો વૈશ્વાનરનઈ વશઈ સર્વ કપટ વનગિઉ. એકવર્ષ રાત્રિ
સમય થયો. સર્વ વિસજઈ રાજન અનઈ હું ગિાહું એક શય્યાઈ
મૂતાં. વિભાકરનઈ નિદ્રા આવી. એતલઈ મઈ હાડી વિભાકરનું
ખૂણ લેઈ વિભાકરનું શિરચ્છેદ કરી નાકો. જંગલ અટલી
ઉલ્લંઘતઈ કુશાવર્તનગર આગલિ નીસર્યો. લોકઈ દોડો. રાજનઈ
જઈ વાત્તાં કહી. રાજન કનકચૂડ અનઈ કનકશેખર સન્મુખ આવ્ય
પૂછિઉ જે-

તુમઈ એકાદી આ વેપઈ કિમ આવ્યા છો ? તિવારઈ સવ

વાર્તા પાછલી મટી હતી. તે સાંભલી કનકશેખરજી દિલિ ઉદનજી
કેવળ અનઇ દિસા સમીપર્ષ દુઃખ તેડનર્ષ એડવીજ અવરથા હુર્ષ.
દિવજ તે સાંભલી મુજનર્ષ કેવળ મરથો. કનકશેખરની કહરથી હુરી
લેર્ષ લાહું. એનકર્ષ કુન્દેર્ષ દેવતાઈ મુજનર્ષ ચંબી ઊપારી અવરસેનની
બીજની પાલિ મુંકયો. બીજિ મુજનજી ઉલખી પદિત્રા માદરા સેવક
ચર્ષ રવા દવા. વારલી મુજનજી આદર ધણી દેર્ષ સિંદારાનજી અલસારી
વાર્તા પૂછી. ચર્ષ વાર્તા હતી. એતલર્ષ સર્વ બીજજી મરનજી ધૂણ્યાં
માહું થયું. હજ દવા લાગ્યા. એતલજી મુજનર્ષ વૈશ્વાનર દાખ્યો.
કુન્દેર્ષ બીજસનું રૂઝ લેઈ કેલલાએક લિલ્લ તિતાં હુણ્યા. નિવારજી
મુજનજી એદવો દુઃખ મળી ગયી પાછેવિચ્યાં બાંધી મદાકલ્પના
હરી. સર્વિ તે અટવી ઉલ્લાંધાવી શાઈલપુર આમલિ મુંકી ગયા.
વિચારિઉ જે-લણીરયું તો રવામીયાતના અપવાદ ચાલસ્યજી. તે
મારજી હમજી મુંકી ગયા.

એલવજ સમજી મુર્થાંધ્ય હુઈ. વેલ્યું. એતલજી એક દિશર્ષ
મદાઆલિશયજી સંયુક્ત વિચેક નાગજી દેવલી અનેક દેવતાઈ પરિવયાં
ગોવ્યાદાદિક જીવનજી પશિ વિદેશની વાર્તા સમાવતા મુવાર્ણકમલિ
અલકા ધર્મદેશના દિષ્ હર્ષ. એતલર્ષ એ નગરનો રાજા જે અરિ-
દમન મદાઆલંબરર્ષ સપરિવારજી વાંદવા આવી ધર્મદેશના સાંભલજી
હજ. જે-અનાદિ સંસારજી જેનધર્મની પ્રાપ્તિ તે દુઃકર હજ. અનજી
જેનધર્મ પાગી સાધુમાર્ગ તથા શ્રાવકમાર્ગ આદરજી તેડનજી નિર્વાણ-
માર્ગનું સાધન થાઈ. દિવર્ષ છત્યાદિ ધર્મદેશના સાંભલતાં રાજનજી
વાર્તા પૂછી જે-

તિવારપછી એ અવસ્થા થઈ. તે સાંભલી વલી રાગઈ પૂછિઉં
જે-હિંસા અનઇ કોધસ્યું ખીજાએ કોધને સંબંધ છઈ? તિવારઈ
કેવલીઈ કહ્યું જે-હા. સર્વ સંસારિણસ્યું સંબંધ છઈ. હિવઇ
કેવલી વિસ્તારઇ સંબંધની વાર્તા કહઇ છઈ-

રાજન્ ! જે હવમાત્રનઇ તીન તીન કુટુંબ છઇ તે મધ્યે
ક્ષમા સરલપણું નિર્લોભપણું, જ્ઞાન-દર્શન-ચારિત્ર-સત્ય-શૌચ-તપ-
સંતોષપણું ઇત્યાદિક તો સ્વાભાવિક અંતરંગ પ્રથમ કુટુંબ
છઇ. તથા ક્રોધ-માન-માયા-લોભ-રાગ-દ્વેષ-અજ્ઞાન-શોક-લયપ્રમુખ
એ ખીજું કુટુંબ. તથા માતા-પિતા-પુત્ર-પુત્રી સ્ત્રીપ્રમુખ તો
ત્રીજું કુટુંબ. તે મધ્યે પ્રથમ કુટુંબ તે હવનઈ મોક્ષ પમાડઇ.
અનઇ ખીજું કુટુંબ તે અનાદિ અનઇ અનંત. અલચ્ચનઇ
હઇ. લચ્ચનઇ તો અનાદિ અનઇ અંત સહિત હઇ. તથા ત્રીજું
કુટુંબતો સર્વહવનઇ ભવઇ ભવઈ નવુંજ હઇ. પણે કેતલાએક
ધોરકર્મી ત્રીજા કુટુંબઇ પોપવા માટઇ ખીજું કુટુંબ આદરી પ્રથમ
કુટુંબ આધું દેલી મૂકઈ છઈ. અનઇ જે આસન્નસિદ્ધિ હઇતે તો
મહાપરાક્રમઈ શર થઈ ખીજું અનઇ ત્રીજું કુટુંબ મૂલથી મૂંઝી
પ્રથમ કુટુંબ આદરી મહાનંદ પામઇ છઇ. હિવઈ ઇત્યાદિક વાર્તા
સાંભલી રાગઇ પૂછિઉં જે-

સ્વામી ! પ્રથમ કુટુંબ પામીઇ તે ઉપાય કહો. તે ઉપરિ કેવલી
કહઈ છઇ જે-રાજન્ ! સાધુની પરિ મહાનિર્દય થઈ પ્રથમ કુટુંબઇ
કરી ખીજું કુટુંબ અપ્રેમત્ત થઈ નિરંતર હણી(હણે) કિમ ? જ્ઞાનઇ
કરી. મહામોહ જેવડા ઉઠિ (ઠાઠા) તેહનઈ હણઈ. વૈરાગ્યયંત્રઇ કરી

રાગનર્થ. તથા મૈત્રીરૂપ આણિ દ્વેષનર્થ હણિ. ક્ષમારૂપ ક્ષમાર્થ
ક્રોધનર્થ તથા નમ્રપણારૂપ અરુગ્ધ માનનર્થ અંતઃકરી કરત પણિ
ધૂષ નહિ. સરસપણારૂપ દંડ માયાનર્થ, નિર્લોભતારૂપ કુકાર્થ
લોભનર્થ હણિ. તથા શામનર્થ વસ્તુ વિચારણાઈ કરી મતકુલની પદિ
ચોલી નાંખઈ. ધ્યાનરૂપ ચરિત્ર શોકનઈ આલઈ. ધૈર્યરૂપ લાઘવ
ભયનર્થ હણિ. તથા હાર્ય રતિ જુગુપ્સાનર્થ વિવેકશક્તિ કરી હણિ.
તથા પાંચ ઈન્દ્રિય જે-ભાઈ તેહોનઈ સંતોષરૂપ મુદ્ગરૂથ હણિ.
ધણીરીતઈ પ્રથમ કુટુંબઈ ખીજું જે કુટુંબ હણિ નિર્દયપણિ
તિવારઈ પ્રથમ કુટુંબ દીપઈ. સદ્ગત સિદ્ધિ થાઈ ઇત્યાદિક વાત
સાંભલી નાનઈ પૂછિઉ જે- મુજનઈ ભગવન્હ એ માર્ગ કહો.
તિવારઈ દેવલીઈ કહિઉ જે-

ખીજું અનિત્ય જે કુટુંબઈ તે મૂલથી પરિહરીઈ તો ખીજું
કુટુંબ મુકાઈ તિવારપછા પ્રથમ કુટુંબ દીપાવીઈ. દિવઈ ઇત્યાદિ
ધર્મદેશના સાંભલી સંસારનું રૂપ અસાર જાણી રાજ્યકલિ-
ઈત્યાદિકપણથી એ અધિક કર્મમાર્ગ જાણી શ્રીધર નામઈ પુત્રનઈ
રાજ્ય દેઈ વિમલમતિ પ્રમુખ પ્રધાન સાથઈ દીક્ષાવિધિ રાગનઈ
દીક્ષા ગ્રાહી દિવઈ 'સંસારીય હંદઈ છઈ' તે વેદના રાગનઈ
મુજનઈ જોવાની મુકયા.

દિવઈ જે સમઈ ગાન પ્રમુખઈ દીક્ષા લીધી તે સમઈ કેવ
વાગ્દેશ મારે કરી પાણિ નીચ વિવલપદી કુટુંબમોહી પ્રમુખ
વેદને જે ગાન ગાનારઈ આગળનઈ દીક્ષા લેવાઈ તે ગા
અગમન થયા. નદાસવા ગાયા. નીચાં વડન કરી રચા. પણિ દીક્ષા

ન લીધી. હિવઈ વિવેક કેવલીઈ રાજર્ષિ પ્રમુખનઈ સંવેગદેશના દેષ વિહારે કર્યો. પંચદા પ્રમુખ આપ આપણાઈ ધ્યાનકઈ પહુતા. તેવારે હે અગૃહીતસંકેતે ! મહ વિચારિઉ જે-લલું થયું જે એ કેવલી દુષ્ટાત્મા માહરી નિંદા કરતો હતો તે ગયો. તિવારપછી હું તિહાંથી આહ્યો. કેતલાએક માર્ગ વ્યતિક્રમ્યો. એતલઈ વિજયપુરનો રાજા શિખરી નાંગઈ. તેહનો પુત્ર ધરાધર મુઝ સરિખોજ કોધી હિંસક રાજાઈ બાહિર કાઢ્યો છઈ. તે ગિહ્યો. મહ માર્ગ પૂછ્યો. તે કોધી મારઈ બોલ્યો નહી. મુઝનઈ ક્રોધ ચઢ્યો. મહ તેહનીજ કંઈક ધથી છુરી કાઢી. એતલઈ તેણુક પશિ કરાલ ખંડગ કાઢ્યું. બિહુ યુદ્ધ કરી મૃત્યુ પામી છંટી નેરગઈ ગયાં. તિવારપછી કેતલાં ભવતાંઈ તો તિર્યંચ પશિ તથા નરગઈ કલહ કરતાંજ કાલ ગયો.

હિવઈ માહરી જે સ્ત્રી ભવિતવ્યતા તેણુઈ વેલતું કેતલેએક કાલઈ કમરૂપ ગુરિકાઉ ખવારી. અનંતકાલતાંઈ અસંવ્યવહારનંગર મુંટી પ્રાયઈ સર્વત્ર નવઈ નવઈ રૂપઈ વેપ લેવરાવ્યા. કમ અનંત કાલતાઈ કષ્ટ ભોગવતાં ભવિતવ્યતાં પ્રસન્ન થઈ. તિવારઈ મુઝનઈ ભવિતવ્યતાઈ આહીરનો અવતાર લેવારી મધ્યમગુણ બાપબની કહિઉ જે-આર્યપુત્ર ! તઈ ઘણાં કષ્ટ ભોગવ્યાં. હિવઈ તુઝનઈ પુણ્યોદય સહચર લલાવું છું. તું મનુજગતિ નગરીઈ અવતાર લિઈ. તિવારઈ મહ કહિઉ લલું. હિવઈ એ નંદિવર્દનના ક્રોધ અનંઈ હિંસાના ફલ માઠાં જાણી તથા આલ અનઈ મનીષીના સંગંધથી સ્પર્શને-દ્રિયનો અધમ વિપાક જાણી ભવ્યજીવો ક્રોધ તથા હિંસા પરિહરો. તથા સ્પર્શને-દ્રિયનો જય કરો. જિમ સકલ મનોરથ સિદ્ધ હુઈ.

==इति क्रोधे हिंसायां च न दिवद्धनकथा ॥

દિવિં અગ્રદેવો મુઝનિં માનરયુ મિદ્યો વ્દણી પિતાઈ સર્વ
 ગિદ્યાઈપુર તથા, નરસાન્દન તથા તદ્વત્ત (વિષયમાર્ગે)
 તેરલી પુત્રિ અગ્રદેવ તથા અગ્રદેવ પુત્રા તથા વિદ્યા
 જ-એ તથા, મગ્ધા મદ્યપુત્ર તથા કાલે મગ્ધા તથા (મિત્ર)
 એવનુ દીપ્તે, અગ્રદેવ તથા તદ્વત્ત માનાપિતા તથા મગ્ધા
 આનંદ મામ્યા, દર્શિ તથા આનંદ(મા) મગ્ધા તથા મગ્ધા
 માદરી માનિ દર્શિ, તથા તથા મગ્ધા તથા મગ્ધા
 જ-એ તથા અનિં તથા તદ્વત્ત મગ્ધા તથા મગ્ધા
 મસ્તકિં શોભતો શૈલરાજ તથા આનંદ અગ્રદેવ તથા મગ્ધા
 અનિદેવિયા માનુ દર્શિ તથા તથા શૈલરાજ તથા માદરિં પ્રીત
 તિવારમધ્ય દેવનિં તથા મગ્ધા તથા માનાપિતા પ્રમુખનિં પ્ર
 નમું નહી. ઉગ્રીજ પ્રીતાર્થ આદારા નંતો આનંદ, કોષનિં લેખ
 ગમ્મું, પોતાનાજ વ્દ્યા(મ)ત્યાદિક મદની વાર્તા કરું.

દિવિં એદવો મુઝનિં માનરયુ મિદ્યો વ્દણી પિતાઈ સર્વ
 પ્રધાનાદિક પુરુષનિં વાયુ જે-કોષએ એ રિપુદારણી આગન્ય
 લોપરથો માં. તે સાંભલી પ્રધાનાદિક લોક સર્વ માદરી આનં
 માનિં. મુઝનિં દેખી એતલઈ પ્રજાગ કરી. તિવારમ મધ વ્દણું
 એ મહિમા સર્વ માનમિત્રનો. હમ કરતાં દેતલાએક દિન જો(વે)ય
 એતલિં શૈલરાજિ મુઝનિં વશ થયો વ્દણી રતબ્ધચિત્તનામિ
 માદરિં હદયિ ચોપણું. તેતલિં હું પત્યરના રતલની પરિં રતબ્ધ થયે

હવિ એકદા હું અંતરંગ કિલ્લપ્રમાનસ નગરિ ગયો હાં
 તિહાં દુષ્ટભાવનામિ રાજ તેહની શ્રીજઘન્યતાહીનપણાઈના

હનો પુત્ર મૃપાવાદનાર્થે કપટ-ચાડી-પરદ્રોહાદિકિં પરિવર્યો દેખી
મૃપાવાદ સ્યું મર્ધ મિત્રાદ્યુકરી. તિવાર પછી તો હું કિસ્યું મર્ધ
કાર્ય કરું કોઈ પ્રત્યક્ષ દેખી પૂછિં. એતલે માતુ નહિં. કરું ભિન્ન
તે કરું ભિન્ન.

હિયેં હે અગૃહિતસંકેતે ! એ બહુ પાપમિત્રની વર્ણિ અનર્થની
હી ઊપજી. પણ પુણ્યોદય સખાઈઈ. કરી વિજય જાઈ. પણ
તે અજ્ઞાનપણિં ન જાણું. હિયેં મુઝનઈ કલા ભણવાનઈ યોગ્ય
જણી નરવાહન પિતાઈ મહામતિ કલાચાર્ય પાસિં ભણવા મૂક્યો.
પેતાઈ મુઝનઈ કહ્યું જે-વત્સ ! નિત્યઈ ગુરુ ચરણિ પ્રણામ કરી
વેનયપૂર્વક વિદ્યા ભણ્યો (જે) તે ઉપરિં મર્ધ કહિઉં જે-પિતાનું
॥ મૂઢ દીસઈ જઈ. એમાંહી મુઝથી સ્યા અધિક ગુણ જઈ ?
? એ ગુરુનિં ચરણિ હું લાગું ? તે સાંભલી રાગમ કલાચાર્યનિં
મેકાંતઈ કહ્યું જે-એ રિપુદારણ અહંકારી જઈ. તસ્માત્ વિનયાદિક
! કરિ તોહઈ પણ માહરો પુત્ર જાણી ભણાવયો (જે)
રિયાદિક કલાચાર્યઈ સાંભલી હું વિનયાદિક ન કરું તોહઈ પણ
જણાવિ છે. પણ સન્નિપાતિનિં જિમ જિમ પરમાન્ન ખવારીઈ
તેમ તિમ રોગવૃદ્ધિ પામઈ, તિમ મુઝને પણ ભણાવતિં અવિનયા-
દેહવાધિ. હિવઈ એકદા ગુરુઈ કહ્યું જે-

વત્સ ! કુપાત્રનિં પરિં તું ભણતાઈ એ અવિનીત કાં આઈ
કે ? તે સાંભલી મિં ઘણીજ હિલના ગુરુની કરી. પણ ગુરુ સાંભલી
જ્યા. બીજ્ઞએ વિદ્યાર્થીઉનિં વારી મુક્યા જે કોઈએ એ અધમનિં
મોલાવરયો મોં. તિવારપછી કિંવારેકિં ગુરુનિં આસનિજ બધરિયું.

ક્રોધવારિ તો મળા ગોત્રું જે-કહિયુ નામકું જે : અથવા ગુરની દિઠે
કરું તેલયું દેખી વારિં તો ગરનિં ગોટા કરું મળ્યાદિક ઘણો બહુ
અન્યાય બનાવી ગુરુઈ મુઝનિં લાંછી મુકયો. હું રાજમંદિરિં આલે
રાગનઈ મુઝને પૂછિહિ જે-વત્સ તું રયું રયું ભણ્યો ? તિવારઈ જે
વસિ કહિહિ જે-વ્યાકરણ-ચલંદ-તર્ક-ગણિત-જ્યોતિષ-ધનુર્વેદ્ય
તથા ગિરુત્તરિ કલા ચક્રિસદિ કલા પ્રમુખ સર્વ હું ભણ્યો. તે
સોંભલી રાગન ઘણું દરપિત થયો. કલાચાર્યનિં ઘણું ધન અપાડું
વળી રાગનઈ મુઝનઈ કહ્યું જે-

“શાસ્ત્રં સુનિશ્ચિતધિયા પરિચિન્નનીય-

મારાધિતોડપિ નૃપતિઃ પરિચક્ષનીયઃ ।

અક્લસ્થિતાપિ યુવતિઃ પરિરક્ષણીયા,

શાસ્ત્રે નૃપે ચ યુવતૌ ચ કુતઃ સ્થિરત્વ ॥ ” મિતિ ન્યાય

વત્સ ! ગુરપાસિં રહિ વલી સંભાર્યો. તિવારિ મધ કહ્યું વાઃ
ધમ કહી રાજમંદિરથી નીસરી મિં મૃપાવાદ મિત્રનિં પૂછિહિ જે-
ભાઈ ! એ તાહરી શક્તિ અચિંત્ય હઈ એ તિં કિંહાંથી શક્તિ
બાણી. હિયિં મૃપાવાદ પોતાની શક્તિની વાર્તા કહઈ હઈ-

રાજસચિત્ત નગરિં રાગકેશરી તેહની સ્ત્રી મૂઠતા મૂઠ
પણીઈ તેહની પુત્રી માયા નામિ છે. તે મિં વૃદ્ધભગિની કઈ
માની છે. તે માયાથી એ શક્તિ બાણી. જે તાહરિ શક્તિ શીખ
જેઈ છે, તો વેશ્યવારિં છૂનકારાદિક ઠામિ જઈ રીખ્ય. અનિ
પણિ અવસરિં માયાનઈ તેડી આવીસ. તે સોંભલી ‘સંસારી’ ક
કહઈ હઈ જે-તિહાં તિહાં જઈ મધ મોકસાઈ. આલવાપણા

હું પણ પરમ દર્શિત ગયાં. દિવિ તે રાગિ દર્શિતમુખિ નરમુંદરી
ખોલી જે-રાગપુત્ર! એક દિરીએક વિદ્યા સંભાવો. એવી કો
સર્વ ઉત્સુક થઈ જાય છે. એતલે મુઝનિ તો લાય થયો, મનું બંધનું
વિદ્યાનાં તો નાગધ વિરમત થયાં મતપ્રાય થયાં. નરમુંદરી ત
નરકેશરી પ્રમુખ તો એવો મુઝનિ દેખા વિદ્યાનાં થયાં. માદરિ પિતર
મહામતિ કલાચાર્ય સન્મુખ જેમ પૂછિલે જે-એ પુત્ર એકવો પંડિ
કહેવાતો તો આંમ કાં થયો? તે ઉપરિ મહામતિઈ કહિલે જે-

રાગન! એ પુત્ર આદંદાર અને મૃપાવાદ એ જિવાતે પંડિ
છે પણ વિદ્યાનો ગંધ માત્ર સમજતો નથી. ઇત્યાદિક અવગુણ
કલાચાર્યનિ મુખિ રાગ સાંભલી મહાલગ્નપુત્ર થઈ સભા વિસર્જી.
કાલિ દિને વિદ્યાની પરિક્ષા કરાવર્યું ઈમ કહી રાગ ઉકયો. લોકો
તો સર્વ ઠામિ ઠામિ માહરું હાર્ય કરિવા લાગ્યા. હું પણ સભા
લોક ગયા એતલે સાવધાન થઈ શ્યામમુખ કરી મંદિરમધ્યે ગયો.
જિમતિમ કષ્ટ દિન વોલ્યો. રાત્રિ થઈ હું મૃતો. એકવિ
મહારા પુણ્યોદય તે મુઝનિ તથા પિતાનિ ચિંતાતુર બની લાગ્યો.
જે માહરા મિત્રની વિરંબનાઈ હું મુખમ ર્યું બેરી રહ્યો છું? તેહનું
વિચારિ પુણ્યોદય નરકેશરિ પાસિ ગયો. એતલી નરકેશરી રાગનવ
બુદ્ધિ ઉપની જે-સર્વ લોકમાંહે નરમુંદરીની રિપુદારણ્ય પાણિ
હણુની વાર્તા થઈ તો દિવિ ન પરિણામું તો જિહુંની લાગ ન
રહઈ. ઇત્યાદિ વિચારી નરમુંદરીનિ પણ સમજવા બીજે દિને
માહરા પિતાને આવી કહ્યું જે-ભલું (ભલે) રિપુદારણ્યનિ વિદ્યા
ઓક્તાવ્યા વિનાજ નરમુંદરીર્યું પાણિગ્રહણ કરાવો. તે સાંભલી નર-
વાદન રાગ દર્પ પામ્યાં. મહાઆરંભરિ વિવાહ કર્યો. નરમુંદરી

સરીખા સ્ત્રી પામી હું પરમ હર્ષ પામ્યો. નવનવિં ભોગવિજ્ઞાસિ
વિપવસુખ ભોગવું છું. નરસુંદરી રાગ તો આનંદ પામી પોતાની
નગરી પહુંતા.

દિવિં નરસુંદરીચું ગિદ્દુનિં પરપરિ રનેદરાગે મુખ ભોગવનાં
દેતકાએક વરિસ વોલ્યાં. એદવિં એક સમિં અહંકારિં મૃયાવાદનિ
હ્યું ને-મિત્ર ! આપણો પરમમિત્ર ને રિપુદારણ, તે તો નરસુંદરીચું
રક્ત થયો છે. તેણિદરી આપણ ગિદ્દુનિં વિસારી મૂંડિં છે. તસ્માન્
એદવો ઉપાય દરિને- એ નરસુંદરીચું રિપુદારણનિ વિત્રોડ પડિ.
તે સાંભલી મૃયાવાદિં હ્યું ને-હું એ વાર્તામાંલિજ છું.

દિવર્ધ એક સમયઈ નરસુંદરીઈ પ્રીતિવિનોદ કરતાં મુઝન
પૂછિઈ ને-સ્વામી ! ત્રીવાદદિનિ મિં વિદ્યા પૂછતિં તુમંદા કોણ
પામ્યા તે ચું ? તે સાંભલી મધં કહિઈ ને-તું સ્ત્રી, તુઝ સાથિ
વિવાદ કરતાં અમે હલુઆ કહેવાઈઈ. તસ્માન્ ‘ ન બોલ્યા ’ તે
ઉપરિ નરસુંદરીઈ માહરં ચિત્ત ખોલું બાણી કહિઈ ને-ભયું.
દિવર્ધ તોં એકાંત છઈ, તે માટિ દિવદળ હિસીએક કલા કહો. તે
સાંભલી હું ઉત્તર ચિત્તિ ચીતવું એતલિં શેલરાગિં રતખંધચિત્તનામધ
ઉપધ માહરિં હદયિ ચોપણું. તિવારિં મિં અહંકારવશિ નરસુંદરીનિં
ચરણિં કરી દેલી. કહિઈ ને-અરે રંડે ! તું ગર્વિ કરી મુઝનિં સ્પર્શ
બાણિં છિં ? તો બ. ને પંડિત હુઈ તાહરિ મનમાનિં તે પાંસધઃ જં.
ઈમ કહી નિર્ભાત્સના કરી મધં નરસુંદરીનિં હાંડી કાઢી. તિતારઈ
નરસુંદરીઈ મહાહુંખિં કરી રૂદન કરતીઈ માહરી માતા આંગણિં
જઈ કહિઈ. માતા નપણિ એ વાર્તા બાણી નરસુંદરીનિં આશ્વસન

થયાની વાર્તા પૂછી, તિવારિં તેણિ કહિઉં જે-

માહરું નામ મિથ્યાલિમાન અને માહરાજ પિતા સાથિ રાગકેસરી રાગ સર્વ કટક લેષ સંતોષ એર ઉપરિ ચઢ્યો છે. તે વાતનિ અનંતકાલ થયો પણિ હજુ કટક પાછું નથી વધ્યું. હું પણિ આગસિ કટકિ ચઢ્યો હતો પણિ નગર જલવવા મારિ પાછો વાલી મુઝનિ કહાં રાખ્યો છઈ. તે સાંભલી વિચારિ પૂછિઉં જે- સંતોષરૂ રાગકેસરી રાગનિ રૂ વેર છઈ? તે ઉપરિ મિથ્યાલિમાનઈ કહ્યું જે- એ રાગનિ વિષયાલિલાપ પ્રધાન છઈ. તેણિ સ્પર્શન, ગિહા, ધાણ, ચક્રુ, કણ નામિ સંતાન પોતાનાં તે જગ વસિ કરવાનઈ ક્યારેક ક્યારેક રાગનઈ લલાચ્યા છઈ. દિવઈ તે પાંચેય ઇન્દ્રિય રૂપ સંતાનનિ સંતોષ તે દેવારિ દિવારઈ આવી હણી જઈ છઈ. તસ્માત્ રાગ સંતોષ ઉપરિ ચઢ્યો છઈ. તે સાંભલી મામિ લાણેજિ વિચારિઉં જે-

જિહ્વાની ઉત્પત્તિ તો લાધી. હિવિં ચાલો જિહ્વાનઈ જેવા જઈછિ: તે તે વિચારી મિથ્યાલિમાનનિ પૂછિઉં જે-તે માહરાગનું કટક કિહાં છઈ? તે સાંભલી મિથ્યાલિમાનિ વિચારિઉં જે-રમે એ કાઈ નાદેર (દત) હઈ. તે જાણી બોલ્યો નહો. તિવારિં પ્રકર્ષ જે મતિનું ઉત્કૃષ્ટપણું, તેણિ મામાનિ કહ્યું જે લાલું. ચાલો આંપણિ ઘણી એ નિરતિ (તપાસ) કરસ્યું. ઇમ કહી અનુક્રમિ તામસચિત્ત નગરિ આવ્યા. તે નગર પણિ શન્ય દીકું. જુદા એતરિ એક સ્થાન વદન પુરૂપ દીકા. તે દેખી તેહનું નામ તથા નગર શન્ય થયાની વાર્તા પૂછી. તે ઉપરિ તેણિ કહિઉં જે-

થા દ્વેષગનેન્દ્રપ્રમુખતું સૈન્ય સર્વ મુકા મિત્રાનિ મિલવા આવ્યો હું.
હિવધ મામોલાણેજ એ શોટની વાર્તા સાંભલી શોટનિ જીહાર
રી તિહાંથી પવનવેગિ ચાલ્યા. એતલધ ચિત્તવ્યાપારરૂપિણી અટવા
ઠી. મિથ્યા રીતિ તે અટવા સેવનારા જીવનિ મહાઅનર્થની દેનારી
મનિ સમ્યગ્ રીતિ સેવીતી હુંતી અનંત સુખની દેનારી છે. તે મધ્યે
એક રાજસચિત્ત અનિ તામસચિત્ત નામિ બિહું નગરથા નાસરી
સંસાર સમુદ્રમધ્યે જઈ લલી. (લલતી) નિદ્રારૂપ બેખડિ શોભતી,
કપાયરૂપ જલની વહનારી, વિકથારૂપ પ્રવાહિ, વિષયરૂપ કલ્લોલિ,
કાર્યવિબ્રમાદિ જલચરજીવિ શોભતી અજ્ઞાની જીવનિ તાણા લેતી
પ્રમાદપણાઈ નામિ મહાનદી દીઠી. તેહની તટિ બોગસેવાદિકનિ
શિં ચિત્તશૂન્યપણિ કાંધ એ ગુરની હિતશિક્ષા ન સાંભલી. તે
ચિત્તવિક્ષેપ કર્હાઈ તે તો મંડપ, તિહાં તૃષ્ણારૂપિણિ વેદિકા
તેહાં વિપરીતમતિરૂપ સિદ્ધાસન, તિહાં બદ્ધ મહામોહ રાજ
ઠી. તે દેખા લાણેનિ મામાનિ પૂછિઉ જે-

આ મોહરાજ આ સર્વ સૈન્ય મામાજી ઉલખાવો. તિવારઈ
વેચારિ કહિઉ જે- પ્રકર્પલાણેજ ! હું કહું છું સાવધાન થઈ સાંભ-
લ્યે. આ મોહરાજનિ પાસિ બધકો કાલિવણિ તે મિથ્યાત્વ મોહ-
રાજનો વજર, આ સર્વ કટકનો જલવનારો. એ મિથ્યાત્વનિ વશિ
જીવ, રાગાદિક દોષઈ સંયુક્ત છઈ જે- ઈશ્વરાદિક કુદેવ તેહનિ દેવ
કરી માનિ, અનિ સર્વ હિંસા મુપાવાદાદિક અદારયે દોષ તેણે રહિત
જે-શ્રી વીતરાગ તેને દેવ કરી ન માનિ, તથા પરિગ્રહી આરંભી
કેસજલાપી તેહનિ ગુર કરી માનિ અનિ પંચમહાવ્રતના પાલક શુદ્ધ

હિવષ એ સાંતેય સામાન્ય રીતિય વિચારીય રાગ દીસઈ. પિં મુલટ ન દીસિ. અનિં જે વિશેષ રીતિય જેછઈ તો મુલટજ સિં. પણિ રાગ ન દીસે. અત એવ અતેકાંતવાદ જૈનનો છઈ. સત્યવાદ, જે મારઈ સમુદાયમાત્ર સામાન્યવિશેષરીતિય કથંચિત્ત મેત્ર કથંચિત્ત અભિન્ન હુઈ. યથા છૂટા છૂટા તંતુઆ જેતાં પટ જણાઈ. અનિં સંપૂર્ણ પટ જેતાં તંતુઆ ન જણાઈ. એવં એકેકઈ વૃક્ષિં જેતાં વન ન દીસિં. અનિં સામાન્યરીતિં જેતાં લિન્ન વૃક્ષ ન દીસઈ. હિવષ ઇત્યાદિરીતિ સામાન્યવિશેષ રીતિ સર્વ-પદાર્થની કહી. વિચાર ખોલ્યો જે-

તાત! એ સાત રાગ મધ્યે ત્રીજો ચડ્યો પાંચમો અનિં છઠો રાગ, એતે કેતલાએકનિં દુઃખ દિઈ અનિં કેતલાએકનિં મુખ પણિં દિઈ. જિમ શરીરાદિયોગથી વ્યાધાદિક હિંસાએ કરઈ છે. અનિં સાધુજન તે જીવરક્ષાજ કરઈ છઈ.

અત એવ કેતલાએક અજ્ઞાની કેવલીનિં જીવઘાત કાયાદિકનિં હાલવિં કરિ માનીં છઈ, તે મિથ્યા જાણિવું. જે હાલવિ ચાલવઈ જીવઘાત માનીઈ તો કેવલીનિં જીવ-ઘાત નિરંતર પણિં માન્યો જેછઈ, તે તો ના મિલઈ. વ્યાધાદિક પણિં જીવઘાતના કરનારા નિરંતર નથી કહિ-વાતા, તો કેવલી નિત્યઈ હિંસક કિમ કહીઈ? તસ્માત્ 'સત્તર્હિ ઠાણેર્હિ કેવલી જાણેજ્ઞા, તંજહા નો પાણે મહવાહત્તા' ઇત્યાદિ ઠાણંગના વચન તથા જૈનમતની પ્રક્રિયા સાચવવા મારિ કેવલીને નિર્દોષજ માનિયો.

દિવસ એ સાતેય સામાન્ય રીતિથી વિચારીઈ માન દીસઈ. પણી સુલટ ન દીસિ. અનિ જે વિશેષ રીતિઈ જેનઈ તે સુલટજ દીસિ. પણી રાગ ન દીસે. અત એવ અનેકાનવાદ જેનતા છઈ. તે સત્યવાદ. જે મારઈ સમુદાયમાત્ર સામાન્યવિશેષરીતિઈ કથંચિત્ લિખ કથંચિત્ અભિન્ન હુઈ. યથા છૂટા છૂટા નંતુઆ જેતાં પટ નતુઈ. અનિ સંપૂર્ણ પટ જેતાં નંતુઆ ન નતુઈ. એવં એકેકઈ જદિ જેતાં વન ન દીસિ. અનિ સામાન્યરીતિ જેતાં લિન્ન રજ ન દીસઈ. દિવઈ કત્વાદિરીતિ સામાન્યવિશેષ રીતિ સર્વ-પદાર્થની કહી. વિચાર ગોલ્યો જે-

તાત ! એ સાત રાગ મધ્યે ત્રીજે અહિયો પાંચમે અનિ છકો રાગ, એતે કેતલાએકનિ દુઃખ દિઈ અનિ કેતલાએકનિ મુખ પણી દિઈ. જિમ ચરીરાદિકયાગથી વ્યાધાદિક દિસાએ કરઈ છે. અનિ સાધુજન તે હવરક્ષાજ કરઈ છઈ.

અત એવ કેતલાએક અજ્ઞાની કેવલીનિ હવઘાત કાયાદિકનિ હાલવિ કરિ માર્ની છઈ. તે મિથ્યા જાણિયું. જે હાલવિ ચાલવઈ હવઘાત માર્નીઈ તે કેવલીનિ હવઘાત નિરંતર પણી માન્યો જેઈઈ, તે તો ના મિલઈ. વ્યાધાદિક પણી હવઘાતના કરનારા નિરંતર નથી કહિવાતા, તો કેવલી નિત્યઈ હિંસક કિમ કહીઈ ? તસ્માત્ 'સત્તદિ ઠાણેદિ કેવલી જાણેજ્ઞા, તંજહા નો પાણે મદવાહતા' ઇત્યાદિ ઠાણાંગના વચન તથા જેનમતની પ્રક્રિયા સાચવવા મારિ કેવલીનિ નિરોપિજ માનિયો.

ભાંડર વધાર્યું હતું. દિવિં હત્યાદિક રીતિં આમોભાળેલ વાત્તાં
કરતાં આવિ. ને સમિં-

કામદેવનો મિત્ર ને વસંત તે પશિં તેણિન નગરિં આવ્યો.
નવા નવા વૃક્ષ ફલ્યા. વેણીકે પુષ્પવતી થઈ. આરામવાડી પ્રમુખ
ફૂલિં ફૂલિં ડાવાઈ ગંબીર થઈ. હત્યાદિક વસંતની શોભા દેખી
મામિં કદિડું ને-પ્રકર્ષ ! આપણુ આ શોભા જોઈ. તે ઉપરિ ભા-
વેલિં કનુ-ભાનુ. દિવિં બિહુ વળ્યા વૃક્ષ ઊં, એનલિં મવપાન
કરતાં ભમના નગરલોક કામિકામિ માંગવિં ગહકાં દીકાં. એદવિં સમિં
વધી મદાપરિવાર સંયુક્ત મદાફલિં મદાઆડંબરઈ અનેક વાન્નિવના
નિર્વેપ યાતિ, સમુદના પૂરની પરિં મદાશબ્દ યાતિ, જ્યયામરાદિકિં
શોભિત નગરનો રાગ વસંત શોભા જોયા આવતો દોડે. દેખા
વિચારિં પ્રકર્ષનિં કદિડું ને-તે મદામોદિં રાગકેસરીઈ વિવ્યાલિજાયા
ભોગનૃણાઈ મકરધ્વજઈ તથા હાર્યાદિકિં છલ્યા ને લોક તેદનું
ને જડપણું અજાનપણું અકાર્યપણું ચિત્તવિહ્વલપણું. તે ઉપરિ પ્રકર્ષિં
પૂછિડું ને-એ લોક કિમ જિતાણા ? તે સાંભલી વિચાર વાત્તાં
કદઈ હતું. પ્રકર્ષ સાંભલઈ હતું-

યથા કર્મપરિણામ રાગની સ્ત્રી ને-કાલપરિણતિ તેદના
હિમ, શિશિર, વસંત, ક્રીડમ, વર્ષા અનિં શરૂ એદવિં નામિં
છ સેવક હતું. તે મદાદેવી જિહ્વાંજિવારિં જિવારિં સેવકનઈ મોકલિં
તે તિકાં વાંછ હતું. પશિં જિવારિં વસંત મદાદેવીની આજાઈ
માનવાવાસ નામિં ભવચક્રનગર માંહલિં નગરિં આવિં, તિવારઈ મોહ-
રાગ વસંતનો મિત્ર ને કામદેવ તેહનઈ રાગ્ય દેહ તે નગરિં મોકલિં.

દિવિ એતલી વાર્તાકે કરિ હઈ. એદવિ લોલાસ્ર નાગઈ
રાગ આગ્યો છિ તે દરનીથી કિરી અંગિકાનિ દેવરિ જઈ
ગારિકિ તર્પણા કરી મઘપાન મંડપિ આવી જઈકે સુવર્ણરત્ન
ગય અલાન્નિ મઘપાન પીઈ હઈ. સર્વ પરિવાર પણિ જઈકે હઈ.
ના પ્રકારની એટાકે કરિ છિ. એતલિ લોલાસ્રરાગનો લઘુગંધવ
રિપુકંપન તે પણિ નિદાં જઈકે હઈ, તેણિ જે મઘ પીધું હઈ,
ણિ કરી પરવશ થઈ પોતાની આ જે રતિલલિતા તેદનઈ ક્યું
-તું નૃત્ય કરિ. તિવારિ તેણીઈ જેદની તથા લોકની લગ્ન
કી. તિપણિ લતારના કલિયા માટિ નૃત્ય કરિ હઈ.

એતલિ રિપુકંપન પ્રમુખ મઘપાન વર્ણિ નિએટ થઈ ભુષ પડિ
ખિ છે તે ઉપરિ વલી લોટિ હઈ. એતલિ રતિલલિતાનિ નાચતી
એ લોલાસ્ર પરવશ થયો. ભોગવાંછનાઈ કીડવા કીડયો. એતલિ
કેતો દુષ્ટ અભિપ્રાય વન ની રતિલલિતા નાહકી. લોલાસ્રઈ કીડી
નલિ વલી રતિલલિતા નાહકી. વતી વતી અંગિકાની મૂર્તિ
જઈકે જઈ પડકી. એતલિ દેવગજેન્દ્રનો અવસર થયો. રાગના
રીરમખે પડકો. એતલિ રાગઈ ખડગ કાઢી અંગિકાની મૂર્તિ તો
કી. તિદાંથી વલી રતિલલિતા પૂકારતી નાહકી. મઘપાની રિપુ-
કંપનાદિકે નિદાં પર્યા હઈ, તિદાં આવી. કેરિ રાગ પણિ ખડગ
છિ આગ્યો. એતલિ રિપુકંપન સાવધાન થયો. વ્રહ્માઈનિ એદવો
પન્યાઈ વાણી રિપુકંપન પણિ ખડગ લેઈ લાંચ્યો. એતલિ તો
ખિ કામિયા. મુલક શસ્ત્ર લેઈ લાંચ્યો. માંદોમાંદિ સંગ્રામ થયો.
લાંકો સર્વ ત્રાસ પામી દિશેદિશિ નાહકા. એદવિ માંદો લાજોજનિ

એતલિં હૃદયેણિ એક વ્યવહારિઉં ઘણિં વ્યાપારિં પરિવર્યો
હાટઈ બદલો દીકો. આગલિં વિવિધરીતિનાં રત્ન-માણિક્ય-મુવર્ણ-
રૂપ પ્રમુખનાં અંખાર ભર્યાં છિ. તે દેખા ભાણેજિ પૂછિઉં જે-હે
વિમર્શ ! આ વ્યવહારિઉં આગલિં લોક પ્રણામ કરિ છિ. કાષ
મોક્ષાવિ છઈ. કાષ માગિ છિ. તથાપિ સાહમું જોતો નથી. સાંભ-
લતો નથી. ઉચીજ નજરિં કરી કાષર્નિ દેખતો નથી તે રથું ? તે
ઉપરિ મામો ખોલ્યો જે-એ વ્યવહારિયાનિં મિથ્યાભિમાનનો ભાષ
જે-ધનગર્વ તે છિ. તેણિં કરી એ ધમ છે. પણિ એ બીખારી એ
સર્વ ક્ષણિક છે. તે જાણતો નથી. ધમ વાર્તા કરિં છિ.

એતલિં રાગકેશરીનો પાંચમો બાલક જે અનંતાનુખંધિ-
લોભ તે વ્યવહારિઆનિં આવિ મિલ્યો. એતલિં એક ગણિકાપતિઈ
બહુમૂલ્ય મુકુટ એકાંતિ તેડી વ્યવહારિઆનિં દેખાડ્યો. વ્યવહારિઈ
પણિ જાણ્યો જે-ચોરીનો છિ. તોહઈ પણિ તે વ્યવહારીઈ લોભવશિ
તેહનઈ દ્રવ્ય કાંઈએક આપી લીધો. ગણિકાપતિ તો ગયો. એતલિં
પાછજથી પગનિ અનુસારિ જિજીવણ રાગનું કટક આચું. મુકુટ
સહિત વ્યવહારિઉં જાણ્યો. સર્વ લોક દેખતાં હાટ લૂટયું. રાસણિ
ચઢાયા ઘણી વિડંબના કરી ફેરવ્યો. લોકમધ્યે બહુ અપભ્રાજના
ચાલી. એહયિં પ્રકરિં વિમર્શનિં કહિઉં જે-

મામા એ રથું ? ઇન્દ્રજીવ કઈ સ્વપ્ન ? એ આમ કાં થયું ?
તે ઉપરિ મામો ખોલ્યો જે-પ્રકર ! એ જે દીસઈ જઈ તે સર્વ
સત્ય. અત એવ જે ઉત્તમપુરુષ હઈ તે ધનગર્વ ન કરિ. શરદઝલુના
વાદલની પરિં ધન તે અંચલ છિ. ધનમોહઈ કરી જીવ હીનજનની

પણ મેં તે કર્યું જાણે. પાતાના ગળાના નાશ કરી જાઉં. તરે
ધન રિયર ન હોય એવાં. તરી પાતાની પુણ્ય જે-મન રિયર છે
હું? તે ઉપરિ મારો મન રિયર જવાની વાતો કદાચ કરી

દેવગરનો પૂન કદિ શુદ્ધ આચાર્ય પ્રવર્તે. અગરનાદિ
ઉપરિ દયા રાખિ પરગીડા ન કરિ. પરગીડાર કરમ. નિમલિન
વશિ રાખમ. શુભરચનાદિ ધન વાવરિ. ધનમળા ન મરિ. તે પુણ્ય
નઈ પુણ્યાનુબધી પુણ્ય કરી ધનરિયર મારી. દિવિ એ વાર્તા કરી
છિ, એકવિ એક યુવાન પુરુષ મલિન કાટાં વસ્ત્ર પદિયાં છ.
તથા કાંઈએક દ્રવ્ય ખરચી મોઢક ત એલાદિક લેઈ સુમંધ પુણ્યદિ
શરીરિ ધરિ કિહાં એક વતો પ્રકરિ દેખી પૂછિઉં જે-મામા આ
કહિયુ પુરુષ? તે સાંભલી વિમર્શ વાર્તા કહે જઈ-

સમુદ્રદત્તનો પુત્ર રમાગુનામિ એક નગરનો વસનારો
છઈ. પણ ગણિકાનિ પોતાના પિતાનું અસંખ્ય દ્રવ્ય હતું તે
સર્વ એણે નાશ કરિઉ. લોકનિ ધરિ દાસકર્મ કરિતાં કાંઈએ
દ્રવ્ય થયો. એતલિ વલિ આવત તે દ્રવ્ય ખરચી નવો પદિરવે
કરી મદનમંજરી નામિ છતાં ગણિકા જઈ. તેણીએ એ રમણ
દ્રવ્ય સર્વ ખરચાવ્યો. દરિદ્રી થયો. તિવારછ વલી લાંકા કાઢ
આનિ વલી ભોગવાંજનાઈ કામિ લખ્યો હતો તિહાં જઈ છિ. અ
આપણે તિહાં કોતુક જનવા જઈઈ. હમ કહી ગણિકામલિ આવ

એતલિ વિમર્શ નાક મરડી ગાયુ ધૂણી છેલકો દેઈ પ્રક
કહ્યું જે-આ ગણિકા અશુચિની કોડી નવદારિ શ્રવી રહી છે.

ત્રિમ પુષ્પગંધાદિકિં-દામી પુરુષર્ષિ મોહ ઉપજાવી' છિ. એ દુર્ગંધ
આપણિ ન ખમાઈ. તે સાંભલી પ્રકરિ પણુછ હા કહી. તિવારિ
તે બિહુ' મંદિર બાહિર નીકલી કૌતુક જુઘ છે. એતલિ રમણ
મંદિરમધ્યે ગયો. મદનમંજરી દીડી. મદનમંજરીઈ પણિ પૂર્વિ
કાંઠ્યો હતો. તથાપિ કાંઈએક દ્રવ્યદેખી કપટવચનિ કહિઉ જે-
અહો સ્વામી ! પધારો. માહરી પુત્રી કુંદલતિકા તે તુમ્હારિ
વિરહિ મહાદુઃખ પામતી હતી. છત્યાદિ વચનિ ઘણો કપટરાગ
દેખાડી કહિઉ જે-

વત્સ રમણ દિવડાં રાજપુત્ર ચંડ ઇલાં આવસે તસ્માત્ તું
ઇલાં ક્ષણેકતાઈ લીન થઇ રહો. એતલી વાત કરિ છઇ. એદવિજ
ચંડ આવ્યો. રમણના શરીરમધ્યે એતલિ ભય પછડો. એતલિ
ચંડિ રમણનિ દેખી કાપિ નાક તથા કર્ણુ છેઘાં, એક દષ્ટિ કાઢી
પાટ્ટઈ મારી કાંઠ્યો. મદનમંજરી અનિ કુંદલતિકા ખડખડ હાસ્ય
કરિવાં લાગાં. હિવર્ષ રમણ વલી ચંડની આજ્ઞાઈ મુલત પુરુષઈ
મારીતો મૃત્યુ પામ્યો. એતલિ વિમર્શિષ્ઠ કહું-જે વત્સ ! ગણિકાનું
કુંટિલપણું. જે કામદેવની શક્તિ. જે ગણિકાના આસક્તાનું વિડંબ-
નાપણું. અતએવ વત્સ ! ગણિકાના અધમપણાં જાણી ઉત્તમ પુરુષિ
ગતિ શીલ ધન લગ્નગાદિક રાખવાનિ અર્થિ એ ગણિકાનું
વ્યસન પરિહરવું.

હિવિ વિમર્શ એલ્યો. જે-હ પ્રકરણ ! એ ભવચક્રનગરિ ઘણું
જેવું છઇ. પણિ આપણિ દિન થોડા રહ્યાં છે. તસ્માત્ માહરં
વચન માનિ અનિ આવિ. તુઝનિ એકસામદું કૌતુક દેખાડું. ઇમ

કહી પ્રકર્ષી ભાણેજનિ સમજાવી એક વિવેક નામિ મદાપર્યંતકિ
તિહાં ચઢી લવચકનું કોતુક જૂઠું છઠ. એતલિ એક પુરૂષ નમિ
દ્વિતિંકેશિ કુધાતુર પુરૂષિ વીંટયો. નાસવા વાંછતો ખરીઈ કમ
હસ્ત પિશાચ સરીખો દેખી પ્રકર્ષઈ પૂછિઉં ને-કહણ ? તે કહિ
વિમર્શ વાત્તા કહઈ છઠ-

કુખેર સાર્યવાદ મહાધની છઠ. તેહનો પુત્ર ધનેશ્વર નામિ
પણિ એદનિ ગુણિ, તે લોકિં કપોત એદનું નામ દીધું છઠ
હિયિં એણિ જૂવટાનિં વ્યસનિં રતનની કોડિ ખપાવી. પિત્ર
ગૃહ સમસાન સમાન કરિઉં છે. વલી દારિદ્ર ધન પૂરવાની ધન્ય
વેલા ચોરીઈ કરી. પણિ રાગનહી રાસભારોદણાદિ કદર્મનાઈ કરી.
ભીકપુત્ર માટિં મૂક્યો છિ. તથાપિ એ વ્યસન મૂકિં નહિં. આમ
રાત્રિં જૂવટઈ વલી મસ્તક દાનિઈ છઠ. તે માટિં સર્વ ધન
જૂઆરી આજ એદનું મસ્તક લેવા વાંછિ છિ. તે માટઈ એ
એ વિડંબના યાત્રી છિ. તે સાંભલી પ્રકર્ષિ પૂછિઉં ને-

ધનક્ષયાદિ અનર્થનું કરનાર જુવટું બે છે તો લોક એવા
એ લુનકીયા કાં કરિ છિ ? તે ઉપરિ વિમર્શ કહ્યું ને- મોદનિ
પણિ લોક વ્યસનના અધમ ફલ જાણતા નથી. પણિ ઉત્તમ પુરૂષ
દુઃખ તે લુનવ્યસન પરિહરિ. એદની વાત્તાં કરિ છિ. એવિં પ્રમા
જંગલમધ્યે અમવાં એક ઉવાડિં સસ્ત્ર શૂગલ કેડછઉ બેતો દેખ
જોઈ ને- આ દવિં તવડિં જૂણિ તરમે આકુલો છોડે
જોઈ છે તે કહેનું કાનિ ? તે સાંભલી વિમર્શ વાત્તા કહે છઠ-

એ ભવચક્રમધ્યેજ લલિત નામિં પુર. તિહાં લલન નામિં
 જાળ. ઘણું આહેગમિય રાત્રિદિવસ આહેડો કરિં. રાજકાર્ય સર્વ
 વેસારી મૂક્યાં. પ્રધાનાદિકઈ ઘણુંએ વાર્યો પશ્ચિ આહેડો મૂકિ
 દિં. તિવારિં પ્રધાનાદિક એહના પુત્રનિં રાજ્ય યાપી એહનિં
 ગર ખાહિર કાઢ્યો છે. ઘણુંએ દુઃખી ચાઈ છે. તથાપિ માંસનિં
 મોભિં આહેડો મૂકતો નથી. અનિં જે પુરૂષનિં માંસભક્ષણની
 માંગા હુઈ, તેહનિં સર્વથા ધર્મ ન હુઈ. ઈહલોકિં પરલોકિં
 ઘણું દુઃખ પામિં, હિતિં મામે ભાણેજ એ વાર્તા કરિ જિં. એતલિં
 જે લલનરાજ શૃંગાલકેડિં અશ્વ દોડાવે છે. એતલિં શૃંગાલ તો નાહરી
 યો. અનિં આગલિં ખાડી આવી તે મધ્યે ઘોડો પડ્યો. તેતલિ
 લલનરાજ અંપાઈ મૃત્યુ પામ્યો. એતલિં વિમર્શિં પ્રકર્ષનિં દેખાડ્યું
 જે-જે આહેડાનાં ફલ. તરુમાત્ર સદય પરિણામી ઉત્તમ પુરૂષ હુઈ
 તેણુષ માંસભક્ષણ તથા આહેડો વળાવો. ધર્મ તે આગાપૂર્વક
 યાઈ જઈ. એહતિં વડી પ્રકર્ષિ, રાજપુરૂષિં જિજ્ઞા ઉપાડી તમ
 તરુનું પાછતો એક પુરૂષ દેખી વિમર્શનિં પૂછિઈ જે-મામા ! ઉ
 પેલો પુરૂષ કહ્યુ ? તે ઉપરિ મામે તેહની વાર્તા કહે છે-

એ વાર્તા સાંભરી મર્મ નગરલોક નાખેલો. ગમ્મ આગ્યો. વાર્તા
જાણી નગરલોકની તો ફિરી વાસના. પણ નિરતિ (તપસ)
કરતાં દુર્મુખના વગનથી એ વાર્તા રમ્મ જાણી એકદિન એક
વિડંબના કનિ છિ. તે સાંભરી પ્રકર્ષિ કહ્યું જે-હા મામા, શિ
યાના કરનારનિં ધમ વિડંબના હુછ છિ. તે સાંભરી પ્રકર્ષિ
(વિમર્શિ) કહ્યું-દેવિ. જેલનાં મોકલાં મુખ હૃદ. વિકલાસ
હૃદ. તેલનિં ઇમજ હૃદ. તસ્માત્ ધર્મી પુરૂષિં વિકલાસ વર્ણ
એતલિં પ્રકર્ષિ રાજમાર્ગિ જેતાં એક ઉત્તમ પુરૂષ દેખી પૂર્ણ
મામા ! ઉ પેલો પુરૂષ કહિયુ ! તે ઉપરિ મામા વાર્તા કહઈ છેને

એ પુરૂષ તે રાગદેસરીનો સુભટ હર્ષ કહીઈ. અનિં
માનવાવાસ નગરિં વાસવનામિં વ્યવહારિઉં. તેલનઈ અત્યંત
વલ્લભ જલપણાનો મિત્ર ધણિ દિનઈ આવી મીલ્યો છે. તસ્માત્
એ હર્ષ તિલાં જઈ જઈ. એતલીં તો હર્ષ તિલાં ગયો. વ્યવહારી
મહાહર્ષ પામ્યો. મિત્રની ઘણી ભક્તિ કરી. હાસ્યવિનોદાદિક કરી
છિ. ગૃહલોક પણિ સર્વ હર્ષયુક્ત થયો છે. એલવિં પ્રકર્ષઈ એ
સ્થામ પુરૂષ તેલજ વ્યવહારિઆના ઘર ભણી જતો દેખી પૂર્ણ
જે-મામા ! આ કહિયુ ! તે ઉપરિ મામિં કહ્યું જે-

એ શોકની મિત્ર વિષાદ કહીઈ. અનિં એ વ્યવહારિઆનિં ધણિ
માનિં છિ. વર્જન નામિં એક પુત્ર થયો તે મોટો થઈ હુંતિ ધણી
વસ્તુ લેષ પરદેશિં વ્યાપાર કરી દ્રવ્યની કાડિ ઉપાજી મહાસાર્થ એ
અવતો હતો. એતલિં માર્ગિ દૂર ચોર મિલ્યા. સાર્થ સર્વ હુંત્યો.
વર્જનનિં લખ્યો. કેતલાંએક જાંદ અધાં. તે જાંદમધ્યેથી એ વાસવનોજ

હાલસ લગ્નનકનામિ નાહસી આવી એ વાર્તા કહ્યું જઈ. તસ્માત્ એ વિપાદ તિહાં જામ્ જઈ. એતલે તો વિપાદ વાસવની શરીરમધે પડ્યો. વ્યવહારિહ હા પુત્ર ! હા વત્સ ! ઇત્યાદિક કરણુ વિલાપી આદંદ કરિયા લાગો. તે દેખી ગૃહપરિવાર પણિ સર્વદેન કરિયા લાગો. એતલિ પ્રકર્ષિ પૂછિહ ને—

મામા ! ભવચક્રનગરલોકનું એ સ્વરૂપ સ્યુ ? ને ક્ષણેકિ હર્ષ પામિ, ક્ષણેકિ વિપાદ પામિ ? તે ઉપરિ વિચાર કહ્યું જઈ. હે પ્રકર્ષ ! તું એતલિ આશ્ચર્ય સ્યુ ? પામિ છે ? એ જાણલોક મોહનિ વર્ણિ રાજ્ય-ધન-પુત્ર-મિત્રાદિક પામી મહાહર્ષ પામિ છે. વિશ્વનિ તણુ સમાન ગણિ છે. અનિ તે વસ્તુ જેતલે નાશ પામિ છે, તેતલર્ષ વડી દુઃખ વિપાદાદિક ધરમ્. પણિ એ સર્વ મુદપણાઈના લક્ષણ. તસ્માત્ વિવેકિ પુરૂષિ તે એવેવેળ યત્ન કરિવો. જેણુઈ કરી સકલ સિદ્ધિ હુઈ. હિવિ વડી વિમર્શ જોલ્યો ને— વત્સ ! તું'ગનિ પ્રત્યેકિ પ્રત્યેકિ એ ભવચક્ર નગરનાં કોતુક કેતલાંએક દેખાડું તસ્માત્ એક સંશ્લેષિ ઉપાય કહું છું. ઇમ જેતાં સર્વ કોતુક દીસે હંઈ. ઇમ કહી વિમર્શ વાર્તા કહ્યું. પ્રકર્ષ સાંભલઈ જઈ.

યથા અનેક નગરિ ભવચક્રનગર સંયુક્ત જઈ. તથાપિ ઇહાં માનવાવાસર વિશ્વુચાલયર પશુસંસ્થાનઽ અનિ પાપપિંજર ઽ એ ચ્યાર નગર તે મોટાં જઈ. તે મધ્યે માનવાવાસ નગરનાલોક તે મોહાદિકિ ઘણું પીજ્યા છે. જે માંટિ કુણેક મુખી અનિ કુણેક દુઃખી, કુણેક હર્ષિત, અનિ કુણેક વિપાદવંત, શેક રાગી અનિ દેવી, કુણેક સોભાગી. અનિ કુણેક દુર્લાંગી ઇત્યાદિ વિવિધરીતના

લોક દીસે છે. તથા વિષ્ણુધાસનનગરિં પ્રાયઃ કલ્પવૃક્ષના જેવે
સાતાવેદનીય ધાગી હુંઝ નથાપિ ઇન્દ્રિયાં, શોક, ભય, ક્રોધ, લોભાદિ
તિલાંજી ધાગ્યાં હઈ. તેણિં કરી તે નગરિં પછી સર્વ મોહરાજ
દિકિં વિડંબ્યા (વિડંબી) છે.

તથા પશુસંસ્થાનિ નગરિં તો કુધા, તૃપા, ઉદ્દેગ, દાહ, ભય
પ્રમુખ અનેક રીતિનાં દુઃખ દેખાડી સર્વલોક મોહાદિકિં પીડ્યાં
હઈ. અસતાવેદનીયનગર તે નગર કર્મ પરિણામરાજનઈ ભલાયું છે.
તથાપિ પાપપિન્જરનગરના લોક તો નિત્યઈ દુઃખીજ હઈ. તે
માટિ પરમાધામી તે નગરના લોકનિં ઉપર તરવા પાછ હઈ. મ
મિમધ્યે પચાવિ છે. વૈનરાણી નદીમધ્યે વલિવરાવી છે. ખડ્ગપત્ર
કર્ણ-નાકપ્રમુખ છેદિ છે. કરવનાદિકિં કરી વલિરઈ હઈ. તથા
તેણિં પાપપિન્જરનગરિં સાત પાડા ઉપરાઉપરિ છે. દિકિં તે
લોક પણિ સર્વ મોહરાજદિકિં પીડ્યાં હઈ. તસ્માત વત્સ! મે
ભવચક્રનગર આખુએ મોહાદિકિં પીડ્યાં છે. દિવઈ મામે વાત
કદઈ હઈ. જોતલિં વસી પ્રકરિં સાત સ્ત્રીઈ ભવચક્રમધ્યે દેખ
પ્રલિષ્ટ વં-મામા! આ સાત સ્ત્રી કહિણુ? તે ઉપરિ મામે કદઈ હઈ-

એક જરા, બીજી રોગપીડા, ત્રીજી મૃતિ, ચક્રી ડુર્ગત-
પણુઈ પાંચમી કૃષ્ણપણુઈ, છઠી દરિદ્રપણુઈ અતિ સાતઈ
દુર્મગપણુઈ. એ સાતે સ્ત્રીઓ ભવચક્રનગરિં ફરી આંપઆંપને
કલ તોડનિં દેખાડિં હઈ. તે મધ્યે પ્રથમ સ્ત્રી તો કાલપન્થિ
ગણીની આનંદી યુવાન મોહાદત સન્નિધાનિં વૃદ્ધ અશક્ત પસા
રોગિં શિથિલ દરિદ્રવપ્સિં રાદિત એવતા કહિ ણિ.

ખીજીઓ જી તે તે અસાતાવેદનીય પુરુષની આગાઈ શુદ્ધિ
કસાદિકનો ભંશ કરિ વાત, પિત્ત-કફાદિક ઉદેરી અતિસાર, દુષ્ટ-
મેહ, ઘસ, ઊબક, શ્વાસ, ભ્રમ, ખર્જૂ, જલોદરપ્રમુખ સર્વ એ
ખીજીઓનો પરિવાર ભણ્યો. તે નિરોગતાનિ દૂર કરિ.

તથા ત્રીજી ઓ તે આયુઃકર્મરાજનિ ક્ષયિ કરિ આવી. વિપ-
મ્મિ-શસ્ત્ર-ઉદક-પર્વતપાત મદાલયાદિકિ ઉપજિ. એ એકલીએ
અન્ન-પ્રાદિકનિ કંપાવિ છિ. ધનવંત તથા દરિદ્રિ, વૃદ્ધ તથા
પુત્રાન, સખલ તથા નિર્ણલ, પંડિત તથા મૂર્ખ ઇત્યાદિક સર્વ
ઉપરિ એ સરિખી. ધન-મંદિર-મંથુ-કુટુંબ-પુત્રાદિક સર્વનિ જં-
ગલી પાપ તથા પુણ્યરૂપ સંબલ સાથિ લેવારી ખીજી ગતિ જીવનિ
મેહમંદિ. અનિ કુટુંબપરિવાર હ્રદ તે દિન યિ ચ્યાર તાંઈ રદ-
પ્રાદિક કરી નિશ્ચિનચું ખાઈ પીઈ.

તથા ચૈત્તી ઓ જે દુર્જનપણાઈ તે પાપનિ ઉદયિ કરી
માવિ છિ. તેથી કપટ-ચાડી-મિત્રધન-નિર્હિનજપણું-મત્સરાદિક
એ સર્વ લોકનિ ચાઈ. અનિ પુણ્યોદયઈ કરી સુજનપણું જઈ
તેદનિ એ ઓ દૂર કરિ.

તથા પાંચમી ઓ જે કુરૂપતા. તે તે નામકર્મરાજનિ દુષ્ટપણિ
માવિ દૂંટા-ખોડા-ખાડા-કાણા-ખૂંધાપ્રમુખ જે લોક ચાઈ છે તે
એ ઓનિ પ્રલા વ.

તથા છઠી ઓ જે-દગ્ધિપણાઈ. તે અંતરાય અનિ પાપનિ
ઉદયિ ચાઈ. જલ-અગ્નિ-ચોર-દૂતાદિવ્યસન તેથી એ ઉપજિ

દીનપણું-મૃદપણું-પ્રાયઃ બહુસંતાનપણું-ધણી કુધા-હોઈ-
સંતાપાદિક એ આનો પરિવાર, તે પુણ્યોદયિ કરી જે કુસમદે-
તેદનિં એ દર કરિં.

તથા સાતમી સ્ત્રી જે દુર્ભાગપણામ છઠ્ઠ. તે પણિ દુષ્ટતામક
રાગમ મોકલી છઠ્ઠ. તે મુભગપણાધનિં દર કરિં છઠ્ઠ. તેણિં કરી
લોકનિં અલખામણું થામ છઠ્ઠ. દિવિં એ સાતે આંહિ એ બસ-
કનગરના લોકનિં વિવિધરીતિ પીડિ છિ.

દિવિં સામાન્ય પ્રકારિ તે કર્મપરિણામ, કાલપરિણિ-
સ્વભાવ લોકસ્થિતિ ભવિતવ્યતાપ્રમુખર્થ કરી કાર્યમાત્ર નીપજે
છે. તથાપિ એ સાતે આંહિ તે વિશેષ પ્રકારિ કાર્ય કરિ છે
દિવિ વત્રી વિમર્શ કદમ છઠ્ઠ જે-દે પ્રકર્ષ ! નિશ્ચયનયમનિ
તે એ આંહિ કિમે દાસિ ન દસિ. અનિં વ્યવહારનયમ તે
આંહિને દાસવાને કિપાય કરિયો. જે માટિં સર્વલોક તે વ્યવહારિ
જ પ્રવર્તે છે. અનએવ વ્યવહાર તે બલવંત કહીછ. અનિં સમ-
ગદૃષ્ટિછ તે ગિદ્દ નવ માનિયા. દિવિં છત્યાદિક સાંભલી પ્ર-
માણ્યા જે-

હે મામા ! એ જગદિક ન હોઈ એતવું કોઇ સ્થાનક
કર્મ મામિ કવું-વા અનંતમુખનું મદિર નિર્ધૂતિન
જે જગ તે નહીં જગદિક કિપદવિ મલિત છઠ્ઠ. અનિં જે
નિત્યનયમદે જગના વાંક કરિ તે વચ્ચરણ ૧ દર્શન
ન વારિવનિં ૩ દિવિં કવમ કરિ તે તે પામિ. અનનિ
દર્શન નિર્ધૂતિ ને-

ત્રી વિમર્શ કહે છે જે-હે પ્રકર્ષ ! એ પાંચ દર્શન તે શાંતિશિ-
ની પરિ મૂર્ખ ધધ આપમતિ આલિ છે. તેણિ કદી મુક્તિ
પામતા નથી. અનિ જૈન તે શુદ્ધિમતિ આલિ છે. તસ્માત્
ત મુક્તિ પામી છે.

દિવિ પ્રકર્ષિ પૂછિહ જે- એ પાંચ દર્શન તથા છઠું જૈન-
દર્શન. એ તે કિમ મુક્તિ માનિ છિ ? તે ઉપરિ વિમર્શ વાર્તા
કહે છે. યથા નૈયાયિકદર્શની તે પ્રમાણ-પ્રમેય-સંશયાર્થિ જે
સોલ પદાર્થ તેહના તત્ત્વજ્ઞાનથી મોક્ષ દુર્ધ એહવું માનિ. તથા
વૈશેષિક તે દ્રવ્ય-ગુણ-કર્મઆદિ ૫૬ પદાર્થના તત્ત્વજ્ઞાનથી
મુક્તિ માનિ. તથા સાંખ્યદર્શની તે પ્રકૃતિ ૧, બુદ્ધિ ૨,
આહકાર ૩, એકાદશ ઇન્દ્રિય ૧૧, પંચશબ્દાદિ ૫, પંચભૂ-
ત ૫, તથા આત્મા ૧ એ પચવીસ તત્ત્વના તત્ત્વજ્ઞાનથી
મુક્તિ હુકમ માનિ. તથા જોદ્ધ તે ચાર રીતિના છે.
તે મધ્યે વૈશાલિક તે ચતુઃક્ષણિ વસ્તુ માનિ. સૌત્રાંતિક
તે ૩૫-વેદના-વિજ્ઞાન-સંજ્ઞા-સંસ્કાર એ પાંચ સ્કંધજ માનિ.
યોગાચાર ૩ તે વિજ્ઞાનમાત્રજ માનિ. અનિ માધ્યમિકમતે ૪
સર્વ સ્વપ્રોપમ માનિ. તથા મીમાંસક તે ત્રેણુલક્ષણ ધર્મમા-
નિ. તથા જૈનમતે જીવ, અજીવ, આત્રવ, સંવર, બંધ, નિર્જરા,
અનિ મોક્ષ એ સાત તત્ત્વ માનિ.

તત્ર સુખ-દુઃખ-જ્ઞાનાદિપરિણામી તે જીવ તેથી વિપરિત તે
અજીવ, તથા ૫-મિથ્યાત્વ, ૧૨-અવિરતિ, ૨૫-કપાળ, અનિ
૧૫-યોગ, એવં ૫૭ બેદ કર્મબંધના તે આશ્રય કહીદ. આશ્રયથી

હિવિ જે કોઇ અધન્ય અધર્મી છે તે સાત્ત્વિકમાનસાદિક કંઈ દેખતા નથી. અર્નિ જે ધન્ય છે તે પ્રગટપણું દેખે છે. તથા નિર્મલચિત્તાદિક જે પુરુષ જઈ તે સાત્ત્વિકમાનસ માં હલાવે છે. હિવિ જે કર્મપરિણામ રાખે જઈ તે એ સાત્ત્વિકમાનસ નગરિ પોતે ભોગવે છે. હિવિ જે એ નગરના વાસી લોક છે તે તે વિવેક પર્વતનિ દેખી ઉપરિ ચઢે છે. એતલે જૈનપુર દેખી સુખ પામી છે. હિવિ જે સાત્ત્વિકમાનસના લોક તે માર્ગાનુસારી કહીઈ અર્નિ જે જૈનપુરના લોક તે જૈન કહીઈ. હિવિ જૈનલોક તે હયા રહ્યા હૂંના સંપૂર્ણ ભવચક્રનું સ્વરૂપ દેખી વૈરાગ્ય પામી છે.

હિવિ મોહાદિકે કિયારિ કિવાઈ જૈનલોકનિ જીતવા અર્નિ છે. પણિ વિવેકપર્વતનિ બલિ મોહાદિકની શક્તિ ચાલતી નથી. હિવિ જૈનપુર તે ઘણું કષ્ટિ લોક પામિ છે. પણિ માનવાવાસાદિક ચારે નગરિ જૈનલોક વસે છે. પણિ જૈનપુરી વસ્યા વાસ્તી જૈન જ કહેવાઈ. એતલિ વલી પ્રકરિ પૂછે છે- મામાજી! મિથ્યાતા લોકનિ મોહાદિકની એટલા છે. તિમ જૈનનિ પણિ મોહાદિકની એટલા છે જે માટિ જીનચિંત્ય દેખી મોહ છે. સ્વાધ્યાયાદિક ઉપરિ ચાલી ચાઈ છે. સાધર્મિક ઉપરિ સ્નેહધરિ છે. ભત્રી જિવાઈ પ્રીતિ પામિ છે. ગુરુ દેખી હરિત લૂઈ છે. વ્રતાતિચાર ઉપરિ ક્રોધ ધરે છે. સામાચારી લોપનાર ઉપરિ ક્રોધ ધરે છે. પ્રવચનના પ્રત્યક્ષ કર્નિ ગાય કરે છે. કર્મનિર્જરા ઉપરિ મદ કરે. પ્રતિગા પાલક કરે. અવધારે ધરે છે. દિવ્યાદિક ઉપસર્ગિ વિસ્મય પામિ છે. જનસ મનનું મલિનપાણું દાલિ છે. જન્મચક્ર ધૂત્તનિ વચક્ર જઈ

પ તથા ચારિત્ર ઉપરિ લોભ ધરે છે. વેવાવચ્ચની વાંછા કરિ છે. પ-
પકારિં સંતોષ પામિ છે. પ્રમાદરૂપ ચોરનિં તણે છે. સંસારભગણથી
પીડાઈ ઇર્ષ. માદા આચરણથી શોક પામિ ઇર્ષ. નિજ દુઃચરિત્રનિ
દે છે. જિનાગરૂપ ઓનકે આગ્રાધન ઘણું કરે છે. ઇત્યાદિક
તિ મોહાદિની ચેષા જૈનનિં પણિ દામે છે. તે સાંજલી વિમર્શ
પાણી ને-

હે પ્રકર્ષ! મોહાદિક તે બિ રીતિના છે. તે મધ્યે અપ્રશ-
તમોહાદિક મિચ્છાત્તવીનિ દુધ અનિં જૈનનિં તે પ્રશસ્ત છે
દેવધ પ્રશસ્તમોહાદિક તે પામિં રવા દૂતા મુક્તિ નગરીક પમા-
ઈ. તથા જૈનપુરિ ચિત્તસમાધાનનામિ માંડવો. તિહાં નિરુપ-
સ્તાપણાકનામિ વેદિકા. તિહાં ઇવપરાક્રમનામિ સિંહાસન
તેહાં ચારિત્રધર્મનામિ રાજા. દાન શીલ તપ અનિં ભાવરૂપ
ચાર્ધ મુખર્ષ શોભતો બધકો ઇર્ષ. ઇત્યાદિ માદિ દેખાડયું, એ-
ણિં પ્રકર્ષઈ ચીત્તચું ને-એકનો ભાવ તે એ ને અકામનિર્ગદાઈ
કુળેક જીવનું વીર્ય તે સાત્વિકમાનસનગર. તથા મોહાદિક તે દુષ્ટ
તથા ધન-પુત્ર-દેહાદિથી આત્મા તે લિજ ઇત્યાદિ જાણિયું. તે વિ-
વેકપર્વત ચતુર્વિધ સંઘ જૈનપુરના લોક. અનિં દ્વાદશાંગી તે જૈન-
પુર તથા ચિત્તસમાધાનાદિક તો મામિં પ્રકટપણિં કલાં છે.

તથા દિવર્ધ અભયદાન મુપાવદાન. તે રાજાનું એક મુખ
જૈન લોકનિં દેવારી છે. તથા અનુકંપાદાન દેતાં નિપેદતું નથી.
કન્યાદાનાદિક તો નિપેદર્ષ ઇર્ષ. તથા ઘીલું મુખ અદાર સદસ
પ્રકારિં શીલનિં જૈનનિં પલાવિ છે. તથા ત્રીજા મુખની આગ્રાધ

વિવિધરીતિ' લોક તપ કરે છે તા રાજનના ગરિયા મુખની આગાઈ જોઈએક ગાનાવગોષ ગાનાવગોષ ગાનાવ છે. યથા એ નાદિ સર્વવસ્તુ અનિત્ય તથા જીવ તે એકાદી મૃત્યુ પામિ લા ઉપજિઈ. જીવ્યાદિ વિમર્શના તથા સાંભડી, પ્રકર્ષિ પછિઈ જે એ ગારિયધર્મગત તથા સિંહાસનાદિક સર્વે વખાણ્યાં. એકોઈ પ્રભાવિ' એ સૈન્ય જોઈએક નિત્ય આનાંદી છે. મોહાદિક પદ ઉપદ્રવતા નથી. તે સાંભડી વિમર્શિ લા કલી, લિપિ' વિમર્શિ પ્રકર્ષિ' રાજનો પરિવાર કહે છે જે-

આ રાજ સમિપિ' જાછી છે. મહારૂપપાત્ર તે વિરતનાર્થિ એ રાજની સ્ત્રી મુક્તિનગની પમાડનારી છે. તથા રાજસમીપિ આ પાંચ પુરુષ જાછી છે. તે સામાયિક, છેદાપસ્થાપનીય પરિહારવિશુદ્ધિ, સુદ્ધમસ'પરાય અનિ' યથાખ્યાત નાર્મિ' પાંચે રાજના અંગમૂત મિત્ર કહીછે. એ પાંચે મિત્ર જોઈએક પાપથી નિવર્તવે છે. તથા આ રાજ અ ગિ' જાછો તે યતિધર્મ નામઈ રાજનો પુત્ર મહાધુરંધર જઈ.

તથા એ યતિધર્મનો પરિવાર તે આ દશ મનુષ્ય. તે પ્રથમ તો ક્ષમા ૧ બીજું મનુ'ય તે નમ્રપણું, ત્રીજું તે સંપાણું, ચતુર્થ તે નિઃસંગપણું, પાંચમું મનુષ્ય તે તપોયોગી ૧ મનુષ્ય પરિવરો જઈ. અનશન ૧ જોનોદરિતા ૨ જી ક્ષેપ ૩ રસભાગ ૪ કાયકલેશ ૫ અનઈ સંજીવનપણું ૬ આદ્ય ૭ કહીછે. તથા દશપ્રકારછ પ્રાવશિત ૭ ગ્યારિ પ્રવિન ૮ દશરીતિ' વચઃવચ ૯ એ પાંચે પ્રકારિ' સગાં

પરિપાલના કરિ છિં. તથા ઉપશમ ૧ સંવેગ ૨ નિર્વેદ ૩
કંપા ૪ અનિ આસ્તિકપણું ૫ એ પાંચધ પુરુષર્ષ કરી જઇ

તથા પરહિતબુદ્ધિ, ગુણિજન ઉપરિ પક્ષપાત, પરદુઃખ
નાશની ઈચ્છા, તથા અસાધ્યદોષ ઉપરિ ઉપેક્ષા એ ચાર
સમકિત શોભતું છે. તથા એ સમ્યક્ત્વ વજીર પાસિ ગૌરાંત્રી
ધરી છે, તે સમ્યક્ત્વની સ્ત્રી સુદૃષ્ટિનામિ કહીછે. દિવિ એ
તે મિથ્યાત્વનો છુપના છે. તથા એ તે દર્શનમોહનીય કા
ક્ષયિં તથા ઉપશમિ તથા ક્ષયોપશમિ કરી ત્રીનરૂપ ધરિ છર્ષ.
આ તે બોધનામિ મહામાત્મ(નામિ) રાગનો કહીવધ. એ જ
વિધ્ય તથા વર્તમાનકાલનિ જાણિ. સર્વ જૈનજોકનિ નીતિ મા
પ્રવર્તાવિ છિં. તથા એહનિ પાસિ બમ્મકી તે જાણુપણાધ ના
બોધનીજ સ્ત્રી કહીછે. તથા મતિજ્ઞાન ૧ શ્રુતજ્ઞાન ૨ અવધિજ્ઞાન
મનઃપર્યવજ્ઞાન ૪ અનિ કેવલજ્ઞાન ૫ એવં પાંચે તે બોધના
મિત્ર કહીધ

દિવિં એ બોધ તે જ્ઞાનસંવરણ રાગનિ ક્ષયિ ત
ક્ષયોપશમર્ષ ગિપજિ. દિવિં એ પાંચે મિત્રમધ્યે શ્રુતજ્ઞાન ને
સદાગમ તે તે સર્વ ચારિત્રધર્મરાગની મર્યાદાનો કરનાર ને
અનગોષ જૈનજોક એ સદાગમનિ અનેક પ્રકારનિ ભક્તિ ને શોભ
તથા ઉપશમિ તથા કાવચિનવાદિ અષ્ટપ્રકારિ સિમ્પનતાયનાદિ
પ્રકાર માનિ છે, અનિ મતિજ્ઞાનાદિ ચાર મિત્ર તે મુક છે શોભ
જાનાના અર્થ આપી મક્કિ પછિં પરાર્થ સાધી ન સકિ. અનગો
ને સદાગમનો અસાધ્યમાત્ર જાણી જોયિ તેદનધ નિયમિત્ર જામા

હની પરિ અનંતસંસાર જાણિયો. અનિ એ સદાગમજ
હર્ષ છક. ને મુજનિ ને વિરાધસિં તે અનંતવાર ભવચક્રમધ્યે
તેતાં દુઃખ પામશે. યથા-‘કુચ્છેર્ઘ્ય’ દુવાલસંગ’ ગણિપિઠગં
વેરાદેતા તીતે કાલે અજૃંતા જીવા ચાહિરંતસંસારકંતારં
[રિઅર્દિમુ—કાવદિ સમવાયાંગ મુત્રે નદિમુત્ર ચ.] કમ અનેક
આનકિં સદાગમ જોશે છે. તસ્માત્ એ સદાગમની આના તે
ગમ પરિપિં બલી રીનિં આગમની તથા ને લેનલોક મુક્તિ-
ભરીઈ પદુગિં તે તે જવસજાનરૂપ ને પાંચમે ભિત્ર તેદનિં બલિં.
એવલિં પ્રકરિં વલી પૃષ્ઠિલ ને-મામા! સંતોષરાજ્ય દશુ નથી
દેખાશે તે સુખું? તે ઉપરિ વિમલિં હતું ને-

આ સંયમ આગલિં બપોરો તે સંતોષ કહીઈ. અનિં પરપિ
એ સંતોષ ચારિત્રધર્મરાજ્યનો એવક છે. તથાપિ પાંચેન્દ્રિયનો જય
તે એ કારિ છે. અનમેવ રાજ્યઈ સર્વ પોતાનું કટક એદનિં રીપું
પઈ. તે માટિં સંતોષ તે અનુસ પરાક્રમી છે. તે માટિં રાજ્ય
કદિતામ છે. અનિં એદનગ્ન ને સપરિવારો ચરિઈ છે તેદજ
ઉપરિ. દિવિં કિંચારકિં મીતરાજ્ય છપે છે અનિં કિંચારકિં
મંતેવ પલિં છપે છે. પલિં અનંતાત મયો. મુદ્દ નિંદનિં
માખ તે. પલિં નથી જાગતું ને- આગલિં સુખુંએ યાતે? તથા
એ અનંતની પત્ની બપોરી તે નિઃપિપાસા અતુજ્જાપજ્જાક નામિ
અનંતની સ્ત્રી, એ તે સંજોય રદિત પદરતિં કહેલે. તથા સ્ત્રી
તથા અમલિં. સુખિં તથા દુઃખિં. મુંદન તથા અમુંદન, આગલિં
પલિં નેમલેખનિં સંનુદ ૧૬૬ ઈ.

(૯૭) સંસારિજીવ-ચરિત્ર-ખાલાવખોધ

પરિપાલના કરિ છિ. તથા ઉપશમ ૧ સંવેગ ૨ નિર્વેદ ૩ અ
કંપા ૪ અનિ આસ્તિકપણ ૫ એ પાંચમ પુરુષર્થ કરી જણાવે.

તથા પરહિતભુદિ, શુચિજન ઉપરિ પક્ષપાત, પરદુઃખ વિ
નાશની ઈચ્છા, તથા અસાધ્યદોષ ઉપરિ ઉપેક્ષા એ ચાર કુર્ષિ
સમકિત શોભતું છે. તથા એ સમ્યક્ત્વ વજર પાસિ ગૌરાંગી ન
છડી છે, તે સમ્યક્ત્વની ઓ મુદ્દષ્ટિનામિ કહીછે. દિવિ એ વજર
તે મિથ્યાત્વનો છપના છે. તથા એ તે દર્શનમોહનીય કર્મ
ક્ષયિ તથા ઉપશમિ તથા ક્ષયોપશમિ કરી ત્રીનરૂપ ધરિ છર્ષ. તથ
આ તે બોધનામિ મહામાત્મ(નામિ) રાજાનો કહીયછ. એ જુનજ
વિષય તથા વર્તમાનકાલનિ જાણિ. સર્વ જૈનલોકનિ નીતિ મામિ
પ્રવર્તાવિ છિ. તથા એહનિ પાસિ બમ્મડી તે જાણપણામ નામિ
બોધનીજ ઓ કહીછ. તથા મતિજ્ઞાન ૧ જુતજ્ઞાન ૨ અવધિજ્ઞાન ૩
મનઃપર્યવજ્ઞાન ૪ અનિ કેવલજ્ઞાન ૫ એવં પાંચે તે બોધના
મિત્ર કહીછ.

દિવિ એ બોધ તે જ્ઞાનસંવરણ રાજાનિ ક્ષયિ તથ
ક્ષયોપશમર્થ જીવજિ. દિવિ એ પાંચે મિત્રમધ્યે જુતજ્ઞાન તે
સદાગમ તે તે સર્વ ચારિત્રધર્મરાજાની મર્યાદાનો કરનાર છે.
અનજોય જૈનલોક એ સદાગમનિ અનેક પ્રકારનિ લક્ષિત ને મોત
તથા ઉપશમનિ તથા કાલચિનયાદિ અદૃષ્ટકારિ સિમ્પનવાચનાદિ
પ્રકાર માનિ છે, અનિ મનિજ્ઞાનાદિ ચાર મિત્ર તે મુક છે પેતમ
પોતાના અર્થ સાધી સદિ પણિ પરાર્થ સાધી ન સકિ. અનજો
તે સદાગમનો અક્ષરમાત્ર જાણી લોપિ તેદનમ્મ નિયમિત્ર જમા

લની પરિ અનંતસંસાર જાણિયો. અનિ એ સદાગમજ
કર્ણ છઠ્ઠ. જે મુઝનિ જે વિરાધસિં તે અનંતવાર ભવચક્રમધ્યે
ફેરતાં દુઃખ પામસે. યથા-‘ક્રમચ્છેદ્ય’ દુવાલસંગ’ ગણિપિડગ’
વિરાહેતા તીતે કાલે અજાંતા જીવા ચાહિરંતસંસારકંતાર’
પરિઅર્થિસુ—‘ઇત્યદિ સમવાયાંગ મુત્રે નંદિસૂત્રે ચ.’ ધ્રમ અનેક
સ્થાનકિં સદાગમ ગોસે છે. તસ્માત્ એ સદાગમની આજ્ઞા તે
ઉત્તમ પુરુષિં બલી રીતિ આરાધવી તથા જે જૈનલોક મુક્તિ-
નગરીઈ પદ્મચિં તે તે કેવલજ્ઞાનરૂપ જે પાંચમે ભિત્ર તેહનિં બલિં.
એતલિં પ્રકરિં વલી પૂછિલ જે-ગામા! સંતોષરાજી હજી નથી
દેખાજો તે સું? તે ઉપરિ વિમશિ કહ્યું જે-

આ સંયમ આગસિં બધડો તે સંતોષ કહીઈ. અનિં યઘપિ
એ સંતોષ ચારિત્રધર્મરાજનો સેવક છે. તથાપિ પાંચેન્દ્રિયનો જય
તે એ કરિ છે. અતએવ રાજાઈ સર્વ પોતાનું કટક એહનિં દીધું
છઈ. તે માટિં સંતોષ તે અતુલ પરાક્રમી છે. તે માટિં રાજ
કલ્યાણ છે. અનિં મોહરાજ જે સપરિવારો ચલિ છે તેહજ
ઉપરિ દિવિં કિંવારેકિં મોહરાજ જીપે છે અનિં કિંવારેકિં
સંતોષ પજિં જીપે છે. પજિં અનંતકાલ યયો. મુદ્ધ બિંદુનિં
ધાઈ છે. પજિ નથી જાણતું જે- આગસિ સુંએ યાસે? તથા
એ સંતોષની પાસે બખડી તે નિઃપિપાસા અતુષ્ટપણાં નામિ
સંતોષની ઓ, એ તે રાગદેવ નદિન પુરપનિં ફેરે છે. તથા લાલિં
તથા લાલાળિં, મુખિં તથા દુઃખિં, મુંદર તથા અમુંદર, આહારિં
પજિં જૈનતોષનિં સંતુષ્ટ કિં નિ.

પરિપાલના કરિ જિ. તથા ઉપશમ ૧ સંયોગ ૨ નિર્વેદ ૩ મુ
કંપા ૪ અનિ આસ્તિકપણું ૫ એ પાંચમ પ્રશ્ન કરી જણાવશે.

તથા પરદિનશુદ્ધિ, શુભિજન ઉપરિ પક્ષપાત, પરદુઃખ કિ
નાશની ઈચ્છા, તથા અસાધ્યદોષ ઉપરિ ઉપેક્ષા એ ચાર કુદિ
સમકિત જોવાતું છે. તથા એ સમ્યક્ત્વ વછરે પાસિ ગૌરાંજી ૨
મહી છે, તે સમ્યક્ત્વની ઓ મુદ્દષ્ટિનામિ કહીશું. દિવિ એ ૪
તે મિથ્યાત્વનો છપનાર છે. તથા એ તે દર્શનમોદનીય કર્મ
ક્ષયિં તથા ઉપશમિ તથા ક્ષયોપશમિ કરી ત્રીનરૂપ ધરિ છર્ષ, તથ
આ તે જોધનામિ મદામાત્મ(નામિ) રાગનો કહીયમ. એ જૂદા
વિષય તથા વર્તમાનકાલનિ જાણિ. સર્વ જૈનજોષકનિ નીતિ માંત્રિ
પ્રવર્ત્તાવિ જિ. તથા એદનિ પાસિ બમ્મકી તે જાણપણામ નીતિ
જોધનીજ ઓ કહીશું. તથા મતિજ્ઞાન ૧ શ્રુતજ્ઞાન ૨ અવધિજ્ઞાન ૩
મનઃપર્વજ્ઞાન ૪ અનિ કેવલજ્ઞાન ૫ એવં પાંચે તે જોધનામ
મિત્ર કહીશું

દિવિ એ જોધ તે જ્ઞાનસંવરણ રાગનિ ક્ષયિ તથ
ક્ષયોપશમર્થ ઉપજિ. દિવિ એ પાંચે મિત્રમધ્યે શ્રુતજ્ઞાન તે
સદાગમ તે તે સર્વ ચારિત્રધર્મરાગની મર્યાદાનો કરનાર છે.
અનજોય જૈનજોષ એ સદાગમનિ અનેક પ્રકારનિ ભક્તિ જે પોત
તથા ઉપધાનિ તથા કાલચિનયાદિ અષ્ટપ્રકારિ લિખનવાચ્યતાદિ
પ્રકાર માનિ છે, અનિ મતિજ્ઞાનાદિ ચાર મિત્ર તે મુક છે પોત
પોતાના અર્થ સાધી સદિ પળિ પરાર્થ સાધી ન સકિ. અતએ
જે સદાગમનો અક્ષરમાત્ર જાણી જોયિ તેદનમ નિયમિત જમ

દિવસ ચારિત્રધર્મરાજ, ગતિધર્મ અર્થે આનકમર્મ જેવું
રાજપુત્ર ગોષ તે પ્રધાન રાજગણિનક. સમયકૃત્ય તે વજીર અર્થે
સંતોષ તે નૈનકોકનો. રખવાગોષ એ સર્વ પરિવાર વખણ
લિલિં મોક્ષદિક જિ. સર્વનિં દુઃખદાપી છે. તિમ એ ગભમંડી
તે સર્વ જીવનિં અનંત સુખની ગિપજનવારી છે. તથા આને વજી
ચિત્તસમાધાન માંડવા વિચિં શુભાશયાદિક બદલા છે તે સર્વે એ
રાજના સેવક જાણિવા. દિવસ વિમર્શક કહ્યું જે- વસા જે
રાજનું વર્ણન તથા સૈન્ય સર્વપ્રકારિ કહિણ વર્ણવિં સંકિં!
તસ્માત્ આલો આપણિં સ્થાનકિ જમઈ. તે સાંભલી પ્રકપિ કહ્યું

ભલું, લિલિ તિલાંથી ગાંભીર્ય ધંધાદિક રચ, યશસુજનપણક
પ્રમુખ હસ્તિ, શુદ્ધિપાટવ, હાપણપણાઈ, પ્રમુખ અશ્વ, ચપલપણ
દાક્ષિણ્યપણાઈ. ધાયાદિક પદાતિ જે ચારિત્રધર્મ. રાજની છે. તે
સર્વ જેતાં જેતાં આલ્યા. એતલિં પ્રકર્પઈ કહ્યું જે-મામા! તિં
તો ભલું મુઝનિ કોતુક દેખાડ્યું. જે મેલરજનનું સૈન્ય તથા સાં-
ચિત્રધર્મરાજનું સૈન્ય તથા ભવચક્રનું સ્વરૂપ તથા જૈનપુરનું સ્વરૂપ
દેખાદિ દેખાડ્યું. પણિ કેતલાગ્રેક દિવસ રહોં તો ભલી રીતિ.
વિત્તેક પર્વતાદિકનું સ્વરૂપ જાણીઈ. તે હુપરિ સ્વાર માસ તિવાં
ગયા. જૈનપુરાદિકની સર્વ વાર્તા જાણી. લિલિં તિલાંથી પ્રકર્પ
અનિં, વિમર્શ આલ્યા. અનુક્રમિં કુશલિં પોતાનિ. મંદિરિં આવી.
શુભોદય તથા વિચક્ષણ તથા શુદ્ધિ પ્રમુખનિં આવી મિલ્યા. સ-
ર્વનિં સંતુષ્ટિં થઈ. પરસ્પરિં આલિંગનાદિકિં મિલ્યાં. લિલિં

વિમર્શ છે અર્થે પ્રકરિ સર્વવાર્તા રાજસચિત્ત, તામસચિત્ત પ્રમુખની
મંત્રી, વલ્લુ કુલુ જે-

વિચારજી. એ વિદ્યા તે સગદેસરીરાજનો પ્રધાન જે
વિષયાવિલાપ, તેદની પુત્રી છે. અર્થે ચારિત્રધર્મરાજનો મુખ્ય
મેય જે સંતોષ એ વિદ્યાનો હપતારી છે. હવાદિક વાર્તા
સાંભલી વિચારજીદિક તપ પાંચા. દિવિ જે જડ છે તે લગતા-
અર્થે મતમાંસાદિક કરી નિર્દોષિ પાપનાં એકદા પેદાનાં માંસનિ
એકિ પેદાની વાર્તા એક પ્રમુખાલિજ મુલો તે ગત્રિ મારી
નમમાંસ વાવર્ષ. નિવારપટ્ટી જડનમમાંસસેલી મયો દુલો- એકદા
મનામિં કુટુબીનિ જેઈ પગ્ગદિર નીસરતો દલો એવલિ મર
જાવો. જરનિ દેખો દરજમનિ ભાષી મદાદરના હામી પ્રજાનિ
સારિસેજી જગત જડવેસ. એવલિ વિચારજીક પેતાનો વિવાર્ધ
આઈ જે જડ તેદનો એ મેયપ જડવો વિગ મયે લગમું. જે-
જડ એ અર્થે વિદ્યાં જીવિ-વસિં આ કલ લગતમું તે દુ એ
જામમપાલી મળની જે વિદ્યાં તેદનિ સાંચાનો કપાવ રઈ. મય
વિગતી રમેલવનિ પુત્રી જુદિ જે અર્થે આઈ જે પુત્ર, વિમર્શ
જે સગદ તે મપાનિ વિરેસરનિં મરી અમમનતામિખર દિવરિ
મેનવનો નિર્દોષુકપરતામિ અજાલ પામિ વિચારજીકિ હરે તે ને-

જે સગદન મળનાં તે મર્થે વિચારજીક રીક લીધો એવલિ
પારો વિગતો મુલે રાજ કર્મિ મળા જે આમજીક તે રજિ
મુત મર્થે અજાલ કિડે અણિ મળિ છે. દિવિ કુટુબ-મર્થેનિ
જે મેયમર્થ જે મેનમો. દિવિ મર્થ વિદ્યાં અર્થેનિવર પડી

કેતલેજોક દિનિ મુઝનિ ગુણવંત જાગી શરદી મરિપદ દીધું. કિં
 ધત્યાદિ વિચક્ષાગુમરિનિ ગુણિ રાગી પોતાની વાર્તા સાંભણી રાજ
 નરવાહન પ્રતિજોધ પામ્યા જે-ભગવંત એ સંસાર સર્વ અસા
 છે અનિ જે એતલો સંબંધ સંભલાની મુઝનિ ઊપકાર કાધો દે
 દીક્ષા પ્રસાદ કરી મુઝનિ સંપૂર્ણ પ્રસાદ કરે. કિં ધત્યાદિ
 રાજના વચન સાંભણી વિચક્ષાગુમરિઈ પણિ રાજની યોજના મન
 ભલું કરિઈ એનલિ રાજઈ રાજ્ય દેવાનિ પુત્ર સંભાર્યો. એવિ
 'સંસારિજીવ અગૃહિતસંકેતા આગલિ કહે જઈ જે-

હે અગૃહિતસંકેતે ! માદરિ કાંઈએક પુણ્યોદય હતો, તેર
 કરી યદ્યપિ હું દે.પપુંજ હતો તથાપિ રાજઈ મુઝનિ સલામતે
 ખિડો દેખી રાજઈ મુઝનિ સ્નેહવાસ્તી ઉતસંગી ખિસારી મુરિ
 વાર્તા પૂછી જે-હે ભગવન ! આ રિપુદારણિ પોતાની માતા જે
 વિમલમાલતી તથા જો જે નરમુંડરી તે કાં તે અવસ્થાઈ કરી
 તે ઉપરિ શુર કદમ જઈ જે-હે રાજન ! યદ્યપિ એ તાદરિ કહિ
 ઊપનો. તથા પિ એદનિ મૃપાવાદ અનિ શૈલરાજ નામિ જે
 પાપમિત્ર જઈ, તેદના વશથી એદનિ એ થયું. તે ઉપરિ કં
 રાજઈ પછિઈ જે-સ્વામિ ! કિમિ તે પાપમિત્ર ટલઈ ? તે સાંકે
 રાજ આગલિ મુરિ વાર્તા કદમ જઈ.

ઊજવલમાનસ નગરિ શુદ્ધાભિપ્રાય રાજ, તેદનિ
 જો એક ભલામ, ખીજ ઉત્તમપણાં. તે મધ્યે પ્રથમની ડા
 નમ્રપણાં, ખીજની પુત્રી સત્યપણાં. તે એદનિ
 પરિણમે તિવારઈ એ પાપમિત્ર ટલમે. પણિ તજી બહુ કદમ

મજ ચાલસે. તે સાંભરી વધી રાગનિ અસાતા ઘણીએ યઈ. તથાપિ જીતાવસિ માટછ મુઝનિ રાગ્ય દેઈ નરવાહન રાગઈ દીક્ષા લીધી. શુર સાચિં વિચરવા લાગા. હિયિં 'સંસારીજી કહધ જી ને' - હું રાગ થયો તિમ પાપમિત્ર તો વાધવા લાગા. જગનિ તૃણ સમાન લેખવું મિથ્યા વચન તો ઘણું જોલું. ક્રમે કરતાં પુણ્યોદયિ કરી રાગ્ય પાલતાં કેતલાએક દિન વોલ્યા. એહવિં એક તપનનામિ ચકવતિ. દિગ્ગજ્ય કરતો હતો સિદ્ધાર્થપુર ભણી આવ્યો. તિવારિં મુઝનિ પ્રધાનાદિકિં કહિઉં ને-

સ્વામી ! એ તપનચકવતિ અતુલપરાક્રમી જગન્મુખ્ય આવે છે તસ્માત્ એહનિં સન્મુખ જઈ પૂજ કરો. જિમ સર્વનિં કુશલ થાઈ. તે સાંભરી હું કાંઈએક વિચારું એતલિં માહરિં શૈલરાજિં સ્તબ્ધ-ચિત્તનામિં આપધ ચોપડ્યું. તેણિં કરી મઈ કહિઉં-એ તપન માહરી આગલિ સ્પષ્ટ લેખિ (સ્વા લેખામાં) ? તુમ્હો ભીખારી છો અનિં ભય પામે છો. અનિં જો વારવાર મુઝનિ કહો છો તો તુમ્હો સન્મુખ જાઉં. હું પાછલથી આવું છું. ક્રમ મુધાવાદ હું જો-લ્યો. તિવારિં પ્રધાનાદિક ઘણી બેટ લેઈ જઈ મિલ્યા. ચકવતિં માન દીધાં. કુશલવાર્તા પૂછી. એતલિં કિણેકિં પૂછિઉં ને-રિપુદા-ન્શુ નાંવ્યો-તે સ્યુ ? તેઉપરિ પ્રધાનાદિકિં કહું ને-સ્વામી હિવડાં આવે છે. એતલિં મઈ તો શૈલરાજનિં વંશિ પ્રધાનાદિકનિ કહિવ-રાવ્યું ને-અરે અધમપુરૂષો ! તુમ્હો કહનિં પૂછી એ તપનનિં મિલવા ગયા-હતા ? તે સાંભરી પ્રધાનાદિક વિષણુ થયા. એહવિં માહરો પુણ્યોદય નાહડો. એતલિં ચકવતિં માહરી વાર્તા જણી.

દિવિ 'સંસારી જીવ અશ્લીલસંસ્કૃત આગસિ સદાગમ તથા
વ્ય પુરુષ તથા પ્રતાપિશાલા સ્વપ્નસતાં મનુષ્યમુતિ નગરીઈ
અપ્યાની વાત કહે છે.' વહીમાનનામિ નગર. તિદાં ન્ય.વાદિશુષ્ણિ
જા વચસનામિ રાજા. તેદનિ કમલમુંદરીનામિ સ્ત્રી છે. તેદનઈ
વ વિનસતામિ છર્ષ. દિવિ તેદજ વહીમાન નગરિ સોમદેવ
વહાનિદિ મદાશુદિવંત દનદાં છે. તેદની સ્ત્રી કનકમુંદરી.
હી કુદિ જોવિતવ્યનાવસિ શુદિકાપ્રયં જિ હું અવનંતો. અનુદમિ
પ્રોથમ સંધાતિ માદરો જન્મ યથો. પિતાઈ મદ મદોત્સવ કરી
મદેવ એલું નામ માદરૂ દીધું. દિવિ દિનિ દિનિ મુખસાલનાઈ
વાયું છું. એદનિ એકદા રયામવર્ણિ જિ પુરુષ અનિ પાસિ એક
કર્તારિ નારી દીડી. તે મધ્યે એકિ મુઝનિ આસિગન દેહ પુજિહ
નવત્સા! તું અમ્હનિ હસખિ છિ? નિવ.નિ મદા કહ્યું.ના. એનહિ
! શોકિહ (શોકાનુર) યથો. બોલાવ્યો ને-

મિત્ર! અસંન્યવહારનગરથી તું સર્વત્ર દીગઈ ફિર્ગો તિવારિ
: તુઝ સમિપિ છાનો હતો. પણિ જિવાનઈ મિદ્ધર્થપુનિ તું
દેપુદાનનામિ કલવાતો તિવાનિ હું પ્રગટપણિ હતો. માઈ નામ
ટયાવાદ અનિ તિ મુઝશ્યું દીગ ધાણી કરી છે. અનિ એકદા
ઈ માદરી શક્તિ ને મોકલામ આલયું તેમીખવાનિ રાગદેસરીની
પુત્રી ને માયા માદરી જદ જહિન તે તિગવી હતી તે આ તેડી
આવ્યો છું અનિ આ તે રતેયન.મિ માદરોલયુ ખાંધવ છે. દિવધ
એ મુયાવાદનું પચન સાંભડી મઈ કહ્યું ને-મિત્ર! યઘપિ હસખતો
હું નથી. તથાપિ તુઝનિ દેખી માદરૂ હદય તથા નયન પ્રમત્ર થામ

1

2

3

4

5

6

7

હિવિ એકદિનિ ચંદ્રનિ મુઝ સાહમું નિહાલીનિ કહ્યું ને-હે
રતનશેખર ! આ રતનચૂડ વિદ્યા(ધર !) ચક્રવર્તિ થાસે. એતલિ મઈ
વિમલસન્મુખ જોષ કહિઉં ને-હે મિત્ર ! તાહરું વચન મિલ્યું તાં
ઈમ કહી રહ્યાં એતલિ રતનચૂડ કહ્યું ને-હિવિ મામિ રતનશેખરઈ
મુઝનમ ધર્મી તથા લક્ષણોપેત જાણી રતમંજરી મુઝનિ દીધી.
એતલિ અચલ તથા ચપલ તે મુઝ હિપરિ ક્રોધ પામ્યા. પણિ બલિ
મુઝ પાસિથી સ્ત્રી ન લેવાઈ મારિ સ્ત્રી હરવાનિ તેહણિ કાલી
વિદ્યા સાધી તે મિં મુખરનામિ દ્વતથી જાણી. મઈ વિચારીઉં ને-
એ કધી (ક્યારેક) સ્ત્રીનિ લેસે તો મસીઆઈ (ભાઈ) મારિ
એહોસ્થું યુદ્ધ કરતાં બંલું નહી દોસિં. તો હું છલાંથી સ્ત્રીનિ તેડી
અન્યત્ર ફિડાંએક જાઉં. તિ વિચારી હું છલાં કોડા કરતો હતો
એનમિ પાછત્રથી તે મિહું પણિ આગ્યા. તે તો તુમ્હઈ પણિ
દીધા. તે મધ્યે પ્રથમનિ શક્તિ કરી હતવીઈ કરી રખે સ્ત્રી હરી
હુંસે ? તે જાણી હું આવું એતલિ બીજો એ મિલ્યો. તે પણિ
તિમજ હતવીઈ કરી ઈલાં આગ્યો. હિવિ તું મહાહિપગારી છે
મારિ તું પણિ તાહરો સંબંધ કહે. તે સાંભલી મત્ર સર્વ વિમલનો
સંબંધ કહ્યો. તે સાંભલી રતનચૂડિ હરિન ચઈ એક મહામૂલ્ય જહુ-
ગુજોપેત મહાતેજવંત મહારતન આગ્યું. તિવાર પછી કેતલીએક
મુખવાત્તાહિ કરી રતનચૂડિ વિચારી કહ્યું ને-

ગઈ અપ્રમીઈ અનેક મુનિવ્રદે પરિવર્થે આદજ પ્રાસાદનિ કારિ
 ગંભીરસ્વરિ ધર્મ દેશના લગ્યજીવનિ દેતો દોદો દતો. પણી શરીરિ
 સ્થામ દેખીતો લયકર ત્રિખૂણિઉં મસ્તક ગ્રીપડી નાસિકા સાંખી-
 કોટિ, સાંખ પેટ ઈત્યાદિરીતિ મદાકુરૂપ દેખી મઇ વિચારિઈ ને-
 જહિ ગુરતો નેહવો વચનગુણુ તેહવું રૂપ નહિ. ઈમ વિચારી નું
 દેહરિ ગયો. તિહાં ભગવંતની પ્રગ્ન વિધિરૂપું કરી શકરુતવ બલિ-
 પ્રગ્ન વાગ્ધિનિયોપાદિક પણી મઇ કર્યા. પછી પ્રાસાદથી નીસર્યો
 એતલિ તે મૂરિ કનકકમલિ બહરો મકરધ્વજ સમાન રૂપવંત લક્ષ-
 ણોપેત અંગોપાંગિ વિરાજત દેખી એ તે મૂરિશ્વરો ક્રમધ્યે આદવો
 કિમ થયો ? વડી વિચારિઈ ને-

ગઈ અપ્રમીઈ અનેક મુનિવૃદ્ધે પરિવર્યો આલજા પ્રાસાદનિ દારિ
ગંભીરસ્વરિં ધર્મ દેશના લગ્નજીવનિ દેતો દીધો દતો. પણિ શરીરિં
સ્થામ દેખીતો લયંકર ત્રિખૂણિઉં મસ્તક ચીપડી નાસિકા લાંબી-
કાટિ, લાંબૂં પેટ ઈત્યાદિરીતિ મદાકુરૂપ દેખી મછ વિચારિઉં ને-
જીવિ શુક્રેના નેદરો વચનશણ તેલવું રૂપ નહિ. ઈમ વિચારી હું
દેવરિ ગયોં. તિલાં લગવંતની પૂજા વિધિરૂપું કરી શકસ્તવ બલિ-
પૂજા વાજિંત્રનિર્યોપાદિક પણિ મછ કર્યા. પછી પ્રાસાદથી નીસર્યો
એતલિ તે સૂરિ કનકકમલિ બહારો મકરધ્વજ સમાન રૂપવંત લક્ષ-
ણોપેત અંગોપાંગિ વિરાજત દેખી એ તે સૂરિક્ષણે ક્રમચે આલવો
કિમ થયો ? વડી વિચારિઉં ને-

મદાનપસ્વી એલવાજ હુઈ. અનિ અંદન ધર્માચાર્ય પણિ
મુખનિ કવું હતું ને-તપસ્વી પરમાણુ પરિ મુકમ ધર્મ પર્વત પરિ
મેટા થાઈ. અર્કતલ પરિ લઘુ થઈ બૃવન પૂગાઈ એલવું પણિ
શરીર કરે ઈં સરિખાનિ પરિ ક્રિરપણિ ગણિ કદિન શિલામધ્યે
પ્રવેશ કરિ. એક ઘટના સદસ ઘટ કરિ. પાંચેંદ્રિય સાંબલિ.
રૂપશક્તિ કરી સર્વ રોગ દરિ. અગ્નિજ્વાલાદિક ઉપરિ ચાલિ પણિ
તે જીવનિ કિમી પિડા ન જીપજિ ઈત્યાદિ સર્વપ્રકાર તપસ્વીનિ
આપજા હુઈ. તઉ મોરો એ સાધુ એલવું જાણી મઈસૂરિનિ તથા
સર્વ યતીનિ પ્રત્યેદિં ચાંદા. યતીઈ પણિ સ્વર્ગાદિ મુખનો દાયક
ધર્મલાભ દીધો. તિવારપછી વૈરાગ્યની ઉત્પાદક ધર્મદેશના દીધી.
હું ઘણું ચિત્તમધ્યે આનંદિત થયો. અનિ જૈનમતનિ વિધિ ઘણું
હદ થયો.

દિવિં તે સુરિઈ તો વિહાર કર્યો. પણ કધી (ક્યારેક) તે
સુરિ મિલિ તો અર્થસિદ્ધિ થાઈ. તિવારિં વિમલિં રત્નચૂનિ
કહ્યું જે-ભાઈ! તે સુરિ જે કધી (ક્યારેક) મિલિ તો ઈદાં તેડી
આવયો. દિવિં ધ્યાદિ વાર્તા કરી ઘણાં પ્રીતિનાં વચન બોલી
રત્નમંજરીનિ પણ પ્રેમવચનઈ ખોલાવી વિમલ નિદાંથી આશો.
અનિ રત્નચૂન તથા રત્નમંજરી પણ ઘણાં રત્નેદનાં વચન તથા
ધર્મની સ્થિરપણાઈનાં વચન કહી ઘણિક કણિં વહ્યાં.

‘દિવિં સંસારિજીવ કહે છે જે- તે અગ્રહીનમંજરે’
જો વિમલિં તથા રત્નચૂનિં એતલી ધર્મની વાર્તાઈ કરી. પ્રીતિ
વાર્તાઈ કરી પણ મધ તે વિમલનિ જે રત્નચૂનિ ચિંતામણિ
આપ્યું તે ધૂતી સેવાની વાંઝાઈ કિરુપુંએ સાંભર્યું નહીં. દિવિં
નિદાંથી આશો. એતલિં મિં કહિજી-વિમલ! એ રત્ન તે રત્ન
અર્થિં આપિ! નાંખી દમ. તે હિયરિ વિમલઈ એક સ્થાન
નાખ્યું. અણિ ગયા. એતલિં મધ જાખ્યું જે-દિવિં રત્ન ગોઠ.
જેવન નિદાં જઈ રત્નનિ કામિં એક પત્થર મંદા વિમલનો રત્ન
જાણવી તે રત્ન ત્રીય. એક બીજી કામિં માતી (માતી)
આપ્યા. ત્યાર પછી એતલિં મિં વિવરિં કહે-

‘જેવન નિદાંથી રત્ન નહીં તે ચિંતાઈ રાત્રિ અ
પણ રત્ન પાળી અનિ નહીં નિદાં ગંગા. એતલિં વિ
વરનું રત્ન જઈ મહાનિ સેવો. એતલિં કિરુપું કયું જે-
વિવરનું રત્ન જેવું આપવી વિમલ તે દિવિં આપ્યો.
તથા જેવું રત્ન જેવું આપ્યું. રત્નનો

સ્તુતિ સાંભડી મહાનંદ પાંખ્યો. હિવિં રતનચૂડઈ પણિ ભગવંતની સ્તુતિ કરી. બિહું ધર્મમિત્ર આનંદજલ ભરિં લોચનિં આલિંગન દેઈ એક સ્થાનકિં બર્ધા. હિવિં રતનચૂડે કહું ને- ભાઈ વિમલ ! તું તે માયરા હૃદયમધ્યેજ છે. પણિ બિ(બ)હુદિનિં મિલ્યો. અનિં તિં તેડાવ્યો હતો ને બુધસૂરિ તે ન તેડી આવ્યો. તે વાર્તા કારણ સાંભલિં હું તુઝનિં સિકી વૈતાલચઈ ગયો. માતાપિતા હર્ષ પાંખ્યાં. હિવિં તેહજ દિનની પાછડી રાત્રિ મઈ દીદું ને- રોહણી પ્રમુખ દેવીઈ મુઝનિં કદિઉ ને-

વત્સ ! તાહરિં પુણ્યોદયિં કરી અમ્હઈ પ્રસન્ન થયા છું અનિં તું પણિ વિદ્યાધરચક્રવર્તીથાઈસ. તસ્માત્ અમ્હે સર્વ તાહરિં શરીરિં પ્રવેશ કરિશ્યું. અનિં આ સર્વ વિદ્યાધર પણિ તાહરિં આજ્ઞા માનવા આવ્યા હું તે સાંભડી મિં વિચારિઉ ને એ વિદ્યા એકદુરાઈ પુણ્ય નુગંધી પુણિય થઈ આવિ હું. પણિ પુણ્યાનુબંધિ પુણ્ય તે વીતદાગનિં લેખીં સુચારુશ્રુખલા સમાન છે અનિં માહરિં વિમલ સાથિ દીક્ષા નહી લેવાઈ ઈમ વિચાઈ છું. એતલિ સર્વ વિદ્યાઈ માહરિં શરીરિં પ્રવેશ કર્યો અનિ સર્વ વિદ્યાધરઈ પણિ બલાત્કારિં સૂર્યોદય થઈ હૃતિ મહારાજ્યાભિષેક કર્યો. સર્વ આનંદિત થયા. કે- નલાએક દિન તો ઈમ મુખ ભાગવતાં વોહ્યા.

એદનિં એકદા મુઝનિં સ્મરણ થયું ને-જૂઠિ માહઈ પ્રમ દપણું ને- વિમલનું કાર્ય વીસારી મુંકયું. તિવારપછી મઈ ઘણિ ઠ.મિ બેઈ બુધસૂરિ ખડી (હલખી) ઢાઢી, હે વિમલ ! મઈ તુમ્હારા દીક્ષાના ભાવની વાર્તા કહી. અનિં કુટુંબનિં સમજાવવાની પણ વાર્તા

સ્તુતિ સાંભરી મનનદ પાંખો. દિવિ રતનચૂડા પળિ જાગ્યતની
સ્તુતિ કરી. બિદું પર્મમિત્ર જ્ઞાનદગ્ધ ભરિં લેચ્છનિં આલિંગન
કેઈ એક સ્થાનકે પહોંચા. દિવિ રતનચૂડા કહું ને- ભાઈ વિમલ !
તું તે માનસ હૃદયમધ્યેજ છે. પળિ ત્રિ(ગ)પદિનિં મિચ્છો. અનિ
નિં લેણ્યો લલો ને જુધચૂડિ તે ન તેડી આવ્યો. તે વાતી કારણ
સાંભળિ તું તુજનિં મિલી પેનાદગ્ધ વેળા. માતાપિતા તર્ક પાંખો.
દિવિ લેણ્ય દિનની પાછલી રાત્રિ મહી દીડું ને- રાતળી પ્રમુખ
કેલીજ મુજનિં કદિજ ને-

વચ્ચ ! તાલનિં પાંખેસરનિં કરી અમ્મર્ક પ્રસન્ન થયી તું અનિ
તું પળિ વિચલતમધ્યવર્તીયાઈય. તરુમાલ અમ્મો સર્વ તાલનિં સરી-
રિ પ્રવેશ કરિશ્વર. અનિ આ સર્વ વિચાધર પળિ તાલરિ આજા
માનસ આવ્યો છે તે સાંભરી નિ વિચાનિહિ ને એ વિલા એકકુ-
સઈ પુણ્યનુજાથી પુણિય થઈ આવિ છે. પળિ પુણ્યાનુજામિ પુણ્ય
તે લીલમળનિં લેખી મુજકુંજીવણ સમાન છે અનિ માલરિ વિમલ
સારિ દીક્ષા નહી લેવાઈ કમિ વિચાઈ તું. એતલિ સર્વ વિચાઈ
માલરિ સરીરિ પ્રવેશ કયો અનિ સર્વ વિચાધરઈ પળિ જલાન્કારિ
શ્વેતોદય મહી દૂતિ મનસાન્તરણિપેક કયો. સર્વ જાનદિન થયા. કે-
નલાએક દિન લો કમિ મુખ બોજવનાં થાક્યા.

નિર્લપિં એકદા મુજનિં સ્મરણ થયું ને-જુડિ માલદંપ્રમ દપાણું
ને- વિમલનું કાર્ય વીસાદી મુંકણ. તિયારપણી મહી ધળિ કમિ
વેંઈ જુધચૂડિ ખડલી (દિલખી) કાઢી, હે વિમલ ! મહી તુમ્હાગ
દીક્ષાતા બાવની વાતી કરી. અનિ કુટુંબનિં સમજાવવાની પાત્ર વાતી

કહી. તિવારિ બુધસૂરિ મુઝનિ કહિઉં જે- અમ્હો પ્રસ્તાવિ આપું છું. પણિ વિમલ પાસિં દુઃખીજનની ખોલ કરાવયો. તેહવિજ વેપિ આવીસ. એહજ વિમલના કુટુંબનિ પ્રતિબોધવાનો ઉપાય થાસે. તે સાંભલી તુઝ પાસિં હું આવ્યો. હિયિં સર્વ વાર્તા સાંભલી વિમલ રતનચંદ તથા ચૂનમંજરી પ્રમુખનિ નગરમધ્યે તેડિં દિન જિ ચાર તાંઈ ભલીરીતિ પરહુણાગત કીધી. નિવારપણી રતનચંદ પોતાનિ ગામિં પહુંતો. અનિ વિમલ તો કર્મજનનિ લઘુપણિ દીક્ષા ઉપરિં ઘણું રાગી થયો.

હિયિં એકદા ધવલ રાગનંદ તથા કમલમુંદરીઈ જીઉ વિમલ ઉદ્ભટ યોવનદર થયો છે. મહાશક્તિવંત છે. તથાપિ પત્નીની પરિ કિસ્યુંએ મુખ વિપવડ વાળતો નથી ભેગ તથા રાજ્યાદિક યાંછતો નથી. તા આપણિ વિમલનિ સમજાવી રાજ્ય દેઈ વિપવાદિ મુખ ભોગવાઈઈ. ઇમ ભયારી વિમલને તેડી માતાપિ તાઈ કહિઉં વત્સ! તું ઘણિં મનોરથિં ઘણિં ઉપાયિં આવ્યો છે. તેઃ અમ્હનિ મુખ ઉપછં જીઉ તું રાજ્ય ભોગવિ. હિયિં ઇત્યાદિક વચન માતા પિતાનાં સાંભલી વિમલ ખોલ્યો.

પૂજ્યજી ! વિશ્વનિં વિયિં લોકનિં દુઃખ છતિં હૃદિં જે રાગ નાજી ભોગવિં તે પેટભંગ કહીઈ. પણિ રાગ ન કહીઈ. તસ્માત્ તેહિયડાં તો મિત્રાદિકિં પરિવર્યાં શૂદ્રનાં ઉપવનમધ્યે રહું છું. પણિ જન્મઈ દામિ દામિ મનુષ્ય મોકલી દુઃખાંત્રીકનિ તેડાવો તે સર્વનિં નાજી કરી પાછે જન્મદેશ આદેશ કરે. હિયિં એવવાં વિમલનાં પુત્ર નાંજી રાગ તથા કમલમુંદરી તથા પામતાં. અનિ દામિ દામિ

જાણતો નમસ્કાર તથા ધર્મલાલ મનોવાંતીઈજ થયો. તેણે કરી
 કેણું જાણ્યો નહી. પણ વિમલંધ વિચારિઉં જે-એ મહાકૃપાવંત
 સુરિ જે મુઝનિ સસારી(ર)થી ગ્રહરવા વાસંતી સ્યો પ્રપંચ કર્યો છે!

હિંમિ તે પુરૂષિ તેલવું શીતલ ગૃહ મૂંડી ચાલવા માંડ્યું. એ-
 તલિ તે પુરૂષનિ કેતવ-એક દસવા લાગા. કેતલાએક નિદવા લાગા.
 કેતલાએક કોઠી હત્યાદિક વચનિ ગાલિ દેવા લાગા. હિંમિ પ્રત્યાદિક
 લોકનાં સ્વરૂપ દેખી તે પુરૂષિ ઉગતા મૂર્ખની પરિ ગંતા કાચન
 કરી લક્ષ્યોધીએ ફરતો બવ પામિ એવંચો સીંદનાદ કરી ગેણિ
 કર્યું જે-ચરે પાપિષ્ટ! દુષ્ટાત્માડિ! તુમ્હથીએ હું કુરૂપ હુંતો કમ
 જાણો છો જે-તુમ્હે મુઝથી રે ગીચા કોઠીચા બૂખમર દુખી કું.
 ત્યાદિક વચનિ સર્વલોકનિ નિહારિયા. એતલિ રાગનંધ પણિ તે
 સ્વરૂપ દેખી વિમલનિ કર્યું જે-

વત્સ! એ કુણેક ગુમવેણિ મહામુનીશ્વર દીસે છે. તો તેજેકે-
 ચ્યાઈ ન જાણિ તિવાર પલિલા આપણુ એવનિ મનાવીછે. તે ઉપરિ
 વિમલંધ પણિ લા કહી. એતલિ ગગ્ગ પ્રમુખ સર્વ લોકિ પુરૂષનિ
 મુખ મ કનિઉં. કલિવા લગો જે-સામિ! પ્રસન્ન થઈ મૂલ રૂપ
 તુમ્હકે દેખાડો. એતલિ રાગ્ગ પ્રમુખ વર્ત્ત તો મહારૂપવંત તેજર્ધ
 ચારિત્રમાન. સર્વજ્ઞમલિ જામડો મુનીશ્વર દીસો. સર્વલોક દર્શિત
 થયા. હિંમિ ગગ્ગ પ્રમુખિ મુનીશ્વરનિ કુરૂપજાની તથા સુરૂપજાની
 વાગાં પડો. હિંમિ ગુપ્તમુનિનિ વચનિ મધ્યસ્થપણુ આદરી રાગ-
 દિક નર્મ સાંપડિ હિં. અનિ ગુપ્તમુનિ વાત્તા કહે છે જે-

હે રાજન ! એ સ્ત્રી કુરુપપણું, કોટીપણું ઇત્યાદિક ને સ્વરૂપ દેખાડ્યું તે ધર્મહીન ને સંસારિજીવ તેહનું સ્વરૂપ જાણિયું. ને માટિ સંસારિજીવ વિપચાદિ વૈષાધ પરચક્ષરુદ્ધિ તે માટિ તે નિરાંગી હુઈ તોદિ સરંગીજી કહીઈ અનિ સાધુ. ને સ્થામ હુઈ તથાપિ શુદ્ધચિત્ત. માટઈ કનકવર્ણી કહીઈ તથા શુદ્ધસ્થ બોજનિ તમ થયો. તથાપિ વિપચાલિલાપિ અનૃમ. માટઈ ભૂખ્યેજી કહીઈ. અનિ સાધુ તે સંતોષિ પર્ણ છે મટિ ભૂખ્યા હુઈ તથાપિ તમ કહીઈ. તથા સંસારમાર્ગ થોર જાગીનિ પણિ નિવર્તના નથી માટિ સંસારી તે ભમેલુઆ કહીઈ. અનિ સાધુ તે નાના દેશિ વિચરિ છે તથાપિ જૈનપુર પામ્યા માટિ મુખસીલિઆજી કહીઈ. તથા સંસારી તે મિથ્યાત્વરૂપ ને કુટ તેણિ ગ્રસ્ત માટિ કોટી કહીઈ. અનિ સાધુ તે સમ્યક્ત્યાદિકિ શુદ્ધ માટિ કુઠી હુઈ તથાપિ મહારૂપવંત કહીઈ. દિવિ ઇત્યાદિ જલુગ્રકારિ ધર્મદેશના દેતાં સંસારાભિમુખનું તથા સમાચરિમુખનું સ્વરૂપ કરતાં રાજા પ્રમુખ ઘણો લોક હર્ષિત થયો. દિવિ રાજાઈ પૃથિહ ને-સ્વામી ! એ તો સંસારનું સ્વરૂપ એહવું છે તો જાણુતો લોકકાં નથી પ્રતિબોધ પામતો ? તે ઉપરિ શુદ્ધચરિ વાર્તા કહે છે—

“ ૧૧૧ ”

એક ભવ નામિ વિશાલ ગ્રામ છે. તિહાં ભવ સ્વરૂપ નામિ એક શિવાયતન છે. તે નાના બોજન ખાદ્યાદિક વસ્તુ તથા રત્નાદિકિ પરિપૂર્ણ છે. તિહાં સારગુરુ નામિ મહાધિપતિ છે. પણિ પોતાના કુટુંબનિ ગોપિ નહી હિવિ તેહનું એહવું સ્વરૂપ જાણી ધૂર્તતસ્કર(ચોરા) તેહનિ મિલ્યા. તે પણિ ધૂર્તનિ વશ થયો. તેણિ

—હે ધવલરાજ! તે બુધિમુરિ તે હું છું—પ્રતિબોધવા આવ્યો છું.
હિવિ તે વાર્તા સાંભલી રાજ પ્રમુખ ધણો લોક પ્રતિબોધ પામ્યો.
તિવારપછી રાજાઈ વિમલનિ કહિઉં—

વત્સ! તું પરમસ્નેહ પ્રાત્ર છે. માટે તું રાજ્ય લિઉં. તે
ઉપરિ વિમલિ કહ્યું. ને તુમહનિ મુઝ ઉપરિ પ્રેમ હુઈ તો ધર્મ
ત્રિધનું કરનાર રાજ્ય કાં રિઉ છે? હું તો તુમથીએ પહિલી એ
દીક્ષા વાંછું છું. તે સાંભલી રાજાઈ વિમલનો લાઈ ને કમલ તે
લનિ રાજ્ય દેઈ અઠદિનતાઈ ચેત્યમહોત્સવ કરી રાજાઈ તથા
વિમલ પ્રમુખ દીક્ષા લીધી. ‘હિવિ સંસારીજીવ કહે છે ને—હે
ભદ્રે! વિમલઈ દીક્ષા લેતાં મંઈ જાણ્યું રખે મુઝનિ દીક્ષા બલિ
વિમલ એવંશવિ તે જાણી હું તિદાંથી નાંદરો. એતલિ વિમલિ
પણિ માંદરી ખઉલ કરી હું ન લાધો. તિવારિ વિમલિ ગુરને પ
હિઉ ને—સ્વામી! તુમહારી દેશનાઈ કઈ કઈ સર્વચરિત તથા દેશ
ચરિનિ તથા સમ્યક્ત્વ પામ્યાં. પણિ વાંમદેવ ન સમજ્યો તે સ્યુ
તે ઉપરિ બુધિમુરિ જાન નેષ્ટ કહ્યું ને—

હે વિમલ! એ વાંમદેવ, માયા અનિ સ્તેયનિ વશિ ધર્મ નથી
ચામતા. પણિ શિષ્ટાભિપ્રાય રાજ તેહની સ્ત્રી શુદ્ધપણાઈ તથા
નાજ પામલીરૂપણાઈ. તે મધ્યે પ્રથમની પુત્રી સરલપણાઈ.
મીઝની પુત્રી અચારીપણાઈ. તે કન્યાનાં પાણિમહણ નિર્મલ-
નિમ નમનિ જઈ કરશે તિવારિ એ બિહુ પાપમનુષ્યનો સંગ
ન કરશે. કન્યાનિ અવગરિનું વચન સાંભલી વિમલિ મુઝનિ અવગણી

નિપ્રાર્થણી હતું એકદા હટમાર્ગે સરસ પશુગર્ભિ મિત્રોનું
માવાઈ સરસનિ-પણિ સાગી. તિવારંધ તેણિ પ્રહિલિ ની-વત્સલ
એ સુંદર છે ? તિવારિ મઠ કહ્યું ને-હા સરસાં તું દેખી મુઝનિ
તાત સાંભરિ છે. તે સાંભલી તેણિ મુઝનિ અપુત્રિયા-મીટિં પુત્ર
કરી રાખ્યો. પોતાની સ્ત્રી ને બંધુમતી તેહનિ પશુકહ્યું ને-
આ વામદેવ આપણે બોવ્યઈ પુત્ર મિત્રો છે. તે મણિ હપિત ચઢ
દિવિ મુઝનિ સર્વ ધન દેખાડ્યું. એહવિ એકદા બંધુલ નામિ
સંસ્કૃતો મિત્ર તે સંસ્કૃતે પુત્રની જીદી નગરણ-માટિ તેડી ગયો.
નિવારિ સંસ્કૃત કહિઉં-વત્સ ! તું હાટ બલવયે. તે ઉપરિ મઠ કહ્યું
ના હું તો એકલો ભય પામું. ધમ કહી ગઈ રહ્યો. સરસ તો
નિવા ગયો.

૧૩ દિવિ રાત્રિ મધ્યક-બેઠ એનસિ મઠ જીદી હાટ ને જીધારી
સદાસી મોહિલ સ્ત્રીયું. (સંતાડ્યું) એહવિ મુઝનિ ચોરીઆતે
ગીત અંધો-લોક મિત્રો. સરસ પશુ તિહાં આવ્યો. પ્રહિલ-
વત્સ ! એ સુંદર ? તિવારિ મઠ કહ્યું-પિતાજી ! તુમ્હારંધ વિરહિ
મુઝનિ રાત્રિ-નિદ્રા-ભણી. તિવારંધ મઠ વિચરિઉં ને-હાટિ 'જેઠ'
પિતામિ-શરણાઈ-શયન કરું. કદા નિદ્રા આવિ તો તે બંણી આ-
વ્યો. એતસિ હાટ જીધારું દીકું. મઠ પૂતકાર કયો. એતસિ ચોદિ-
આતિ મુઝનર્મ અલ્યો. દિવિ એ 'ચાતી' સાંભલી ચોખ પુરવ બદ
થયા. પશુ કહ્યું ને-બહુ જિદાં ધન ધાલ્યું છે તે દીકું છે. આનિ
એ પશુ ઉલખ્યો છે. ઈત્યાદિક કહી ગયા. તિવારિ મઠ બલ્યું.
એ ધન જીદી રૂઈ ? તે રિનતીજ રાત્રિ-ધન મઠી લેઈ હું નાસતો

હતો, એતલિં ચોકિઆતે પકળો. ચટ્ટગાદિકિં વિડંબી બાના સમિત રાજા આસિ તેડી ગયા. રાજાં ચોરદંડ દેવારિં. એતલિં સરલિં વીનતી કરી મૂકાવ્યો. તિવારિં ગળાઈ કદિલ જીવતો મુકું છું. પણિ છતાં રાખીસ. ઈમ કહી ગાંઠાઈ મંદિરિ ગાળ્યો.

એહવિં એકદા કિણેકિં વિદ્યાશક્તિ રાજામંડારથી ધન રસિલિલ. (લરિલ) તિવારિં રાજાઈ મુઝનિ પુણ્યોદય ખીણુ થઈ હુંતિ ધણી વિડંબના કરી લખ્યો. ભવિતવ્યતાઈ દીધી હતી ને કર્મરૂપ ગુટિકા તે ક્ષીણુ થઈ. અનિ ખીજ દીધી તે ગુટિકાવશિં હું પાપપદનિ-વાસ નગરીઈ ગયો. તિલાં અનેક દુઃખ ભોગવ્યાં. તિવારપછી અનંતકાલિ સ્ત્રીનિં વિષે તથા ખીજએ વિડંબનાઈ હું ભર્યો. 'સિવિં એ સસારીજીવની વર્તા સાંભલી પ્રજાવિશાલા ભવ્યપુરપાદિ સાંભલતાં બોલી ને-જૂકે માયાનાં તથા ચોરીનાં એલવાં અધમ કહ છે. એતલિં વલી સસારીજીવ બોલ્યો ને - 'ઈમ મુઝનિ અનંત વિડંબના થાતિ ભવિતવ્યતા પ્રસન્ન થઈ મુઝનિ કહ્યું-આર્થપુત્ર! તિતપ્તથાં દુઃખ ભોગવ્યાં. સિવિં મુઝનિ પુણ્યોદય લલાવું છું. તે મનુજગતિ નગરીઈ જા. તિવારિં મઈ કહ્યું - ભંલું. 'સિવિં ભવ્ય જીવો! એ વામદેવનો સંજય સાંભલી માયા તથા ચોરી-પ્રતિજ્ઞા. અનિ જીવશરિનો સંજય સાંભલી ધ્રાણેદ્રિયનો જય કરા. જિમ સંકત કાળે પરોપના સિદ્ધિ દુઈ.'

॥ હંતિ માયાયાં જનન્યે ચ વામદેવ-કથા ॥

‘દિવિ સંસારીજીવ અમલીતસંકેતા આગલિ મનુષ્યગતિ
નગરીષ્ઠ આગ્યાની યાત્રા કરે છે’. આનંદપુર નગર. તિહાં
કેસરી રાજ. તેહનિ સ્ત્રી જયમુંદરી છે. દિવિ તેહજ નગર્ધ
હરિશેખર વ્યવહારિહિં, મહાદાનાદિગણિ સંપૂર્ણ છે. તેહનિ સ્ત્રી
બંધુમતી. તેહની કુક્ષિ ભવિતવ્યતામ્ તત્ત્વવેદ્ય કર્મગુરિકાવશિ
દું અવતર્યાઓ. અનુક્રમિં જન્મ ધ્યો. પિતાઈ બહુ ઉત્સવ કરી
માદરું નામ ધનશેખર એહવું દીધું. દુરુણ સર્વ આનંદિત થયું.
‘દિવિ સંસારીજીવ કરે છે ને-’

‘અમલીતસંકેત !’ જિમ મુજનિ મનુષ્યગતિ નગરીષ્ઠ આવતાં
ભવિતવ્યતામ્ પુણ્યોદય ભલાઓ દતો નિમં એક સાગર ને લોભ
પણિ ભલાઓ દતો. દિવિ ભોલનિં વશિ જિમ જિમ દું મોરા
હિં નિમ નિમ મુજનિ ચિત્તમધ્યે ઊપજે ને-ધન તે ભલું. ધનિં
ભાન-મોગ દિ સૂર ચાઈ. તથા ધનરહિત તે તંભુ-ધૂલિ સમાન
કેવર્ધ. તરુમાન નેગિં તેગિં ઉપાર્ધ ધન ઉપાર્ધિ. ધમજ ચી-
વતાં દું મોરા ધ્યો. વિદ્યા બળ્યો. તિવારપંખી મઈ પિતાની
એકદા કદિકે ને-પિતાઈ ! મુજનિ આતા દિઉં. દું પરદેશિ જઈ
આપાર કરું. તે સાંભળી પિતા દુઃખાતુર થઈ બોલ્યો ને-

‘હે પુત્ર ! તાદરિ ધન ધણ એ છિ. તાદરિ એ દાનભોગ કર્યા
એકદા નહિ નિશ્ચિતરૂપું કરિ. તે હપરિ દું બોલ્યો ને- પિતાઈ !
અનુભવનાઈ સમુદસદિખાઈ ક્ષણ પામિં તો એ ધનનો સ્થો આ-
નિતો મહિં મોટા થયા પછી સદ્ગતિનો યોગ તે જનનીયોગ
સમજ બળિયો. દિવિ ધનકલિક વચનિ પિતાનઈ તથા માતાનિ

આનાંદપુર નાનાં દેગરી નાનાં નેરાનાં નિયતી. તે
જયમુદરી બીજા કમરમુદરી છે. તો તો નાનાં નેરાનાં નેરા
માટે જે જે પણ જાણે એવું ને જે પાસે દર્શિ. દર્શિ મેં
વાર્તા જાણી કમરમુદરી જાણી નાનાં નેરાનાં. મુઝનિ તેડી મા
ગઈજા પણ પરાંગા. પાણિ ને મન્ય પાણી. નિવારિ જે પછું દુઝ
ધરી. પછિ પવનિ જેઈ મનદાણિ કમરમુદરીનાં બાઈ નીકકે
નામિં રાગ. સારી સંગાણિ દાદા આપી મનનિ વાર્તા કડી પણ
આગ્યા. રાગ પછિ દારી-વિષદગુફત જેડા પવનું દરિ જોડવું તામ
દેઈ. તે કમરનિ હવિનજવની પરિં જવાઈવું ગઈ. જોવન પામિ જેડિ
દરિકુમરનિ પરગાવવાની પીત્ર મરઈ જિં.

દિવિં તે કમરનું મુઝનિ આનાંદપુરથી આગ્યા જાણી સંદે
ધરી મુઝનિ તેડવા મોકલી. તરુમાત જે મનંગળનું નું નિદાં આપિ.
તે સાંભલી જે, રાજપુત જે દરિકુમર તેડનિં મિલ્યા. નિણિ થઈ
આદર દેઈ આનાંદપુરની વાર્તા પૂછા, તે મરઈ કડી, તે સાંભલી દરિ-
કુમરિ મુઝનિ બાઈ કરી માન્યા દિવિં એકદા વસંતસમિ દરિકુમર
મુઝ સાથિં હવિજ અહુમિત્રિ પરિવર્યાં વસંતકીડાઈ ગયાં જિ.
નાનાવિનોદ જોજો છે. એદવિં એક વૃદ્ધ તાપરસાઈ આશીર્વાદ દેઈ
એક ચિત્રપૂતલી દેખાડી. તે રૂપ આપીનિ ગઈ. દરિકુમર તો તે
ધણું સ્તિમિત જોયનિં જોવા લાગો. એતણિં મનમથ મિત્રઈ
પ્રહિહ જે—

તે દરિકુમર ! જો રૂપિં તું મોલો ? તે જોપણિં દરિકુમરિં લા
કડી. નિવારિં મનમથ પદ્મદેસર-વિદ્યમ-કપોલ પ્રમુખિં સમસ્થા

મુખની વાર્તાડિ કરી તે પૂતલી વીમરી એતલિ વલી ચકવાડી
ખી કુમરનિ પૂતલી સાંલરી. તિવારિ કુમરિ સર્વનિ વિદા દેઈ
મુઝનિ સાથઈ તેડી એક સતામદિરિ આવી સૂતો. પણિ તમવેલમધ્યે
મતસ્યની પરિ કમલશય્યાઈ તઃકડવા લાગો. હિયિ કૌતુક (થી)
જના રહ્યા હતા જે મિત્ર, તેણિ સર્વ જેયું. અનિ હું પણિ પા-
સઈ બધો શીતલ ઉપચાર કરું છું. એતલઈ વલી મનમથાદિઈ
વિનોદઈ વૈદ્યશાસ્ત્ર વખાણી કુમરસ્યું ઘણાંએ હાસ્ય કર્યા. પણિ
કુમર ગચિલની પરિ થઈ રહિઉ. તિવારપછી કુમરિ પદ્મકેસર ગિ-
વસ્યું વિચારી મુઝનિ તાપસીની ખજરિ જેવા મોકલ્યો. હું નગર
સન્મુખ ચલ્યો. એતલિ ત્રિયિ તે યેગિની મિલી. મઈ પ્રણામ
કરી ચિત્રપૂતલીની વાર્તા પૂછી. તિવારિ તેણીઈ કહ્યું જે-

એણિ નગર હું લિક્ષ ઈગઈ હતી તિવારઈ નીલકંઠ રાજની
શિખરિણી નામઈ સ્ત્રી ઉદ્વિગ્નસી મધ દેખી પૂછિઉ જે આમ કાં ?
લા હ તેણીઈ કહ્યું જે-પ્રાણુચરી એક વલ્લભ મધુરમંજરી નામિ
પુત્રી. તે અંજ પ્રાતઃકલની શ્રવણઈ હી છિ. કાંઈ ઉત્તર પંણિ
દેતી નથી તિવારઈ મઠ લગ જેઈ કહિઉ જે-એ કુમરનિ કુણેક
પુરુષનિ ચિન જિ. એકલિ શિખરિણીઈ માહરિ ચરણુઈ લાગી
કહિઉ જે-સ્વામિના ! એ સચું. જે મારિ એ મધુરમંજરીનો
ગમિ જે-સીલવતી તેણીઈ ઈમ કહ્યું હતું જે-હરિકુમર મિત્ર-
વંદઈ પચિઉ એ મધુરમંજરીઈ દોડો. તિવારની ઈમ થઈ રહી
છિ. તિ મિત્ર. તિવારપછી તેણીઈ મઝનિ કહઈ કંતિ-એ કમ-

હું ભલે! તે વાત્તા મન જઈ દરિકુમર આગલિ કહી પણ
કુમર મા ૧ નહિ. એનસે શિખરિગીઈ જઈ નીલકંઠનિ કુમરીની
વાત્તા કહી. તિવારપછી નીલકંઠરાગનઈ મદમાદોતસવે મયૂરમંજરી
હરિકુમરનિ પરણાવી. દિયિ દરિકુમર તે સ્ત્રીચું મુખવિલાસ
બોગવિ જિ. પણ મુઝનિ તે ક્ષણમાત્ર દૂર મુંકિ નહી. ઇમ પં-
રુપરઈ પ્રીતિ આલ(સે) ઇમ. એદવિ મન વિચારિઉં જો-૧ રાસલ
સ્વર્ગિ ગયો હુઈ અનિ નિલાંઈ દેર સહિત ધોખી મિલિ નિમ હું રતન-
દોપિ રતન ઉપાજવા આગ્યો? અનિ મુઝનિ વિદ્યકર્તા એ દરિકુમર
કિહાં મિલ્યો? ઇમ વિચારી દરિકુમરના થેડિ થોડિ વેગસો હું
ચાઉં અનન રતન જિમ નિમ ઉપાજુ રતનમુખલોઈ હપ પામ્યું.
લોકનિ અવિચારઈ રાત્રિ નિદ્રાએ ન કડ. ઇમ કરતાં કે
નિન વોલ્યા.

અમને ત્રિવિધ માર્ગ મળી જાય તો તે પામ્યા. આમ
અમને સમજાય છે. આમ જાનના મોત પામ્યા ત્રિવિધ અકલંક
તે સમજાયે માટે થયો. દયાદુર્માન્યપણ પરમશુભાક ધર્યાદિ
અસંખ્યપણ અનર્થ હું તે નિઃશત્રુ નિરુદ્ધે પરદિશાનેથી
મર્યાદાદિની અવગણના કરું. પણ અકલંક સુખ ઉપરિ પરમ
સ્નેહ મળે.

ત્રિવિધ એકદા અનુભવનું ઉદાત્ત અમોઘ ક્રીડા કરવા ગયા
હતા. ત્રિવિધ ક્રીડા કરી. એતલઈ એક ટીન પ્રાસાદ ત્રિવિધ દેખી
મધ્યાહ્નસમયે ત્રિવિધ જઈ અકલંક સાથે મિં દેવયાત્રા કરી. નિ-
વારપછી જાદિર આગ્યા. એતલિં તે દિન તે અષ્ટમીનો હતો, માર્ટિ
ઉપવાસી અનેક સાધુ જિનયાત્રા કરી જાદિર જુદા જુદા બધા.
સિધ્ધાંતનો સંગ્રહ કરતા દીકા. દેખી એક યતીનઈ વાંદી અકલંક
ત્રિવિધ બધો. હું પણ અકલંકના અનુરોધ, માર્ટિ યતી પાસે
બધો. ત્રિવિધ અકલંક મિં પ્રિય છે ને-

સ્વામી ! તુમદઈ સિં વેગવ્યથ દીક્ષા લીધી ! તે ઉપરિ યંતિ
વાર્તા કહે છે. અમોઘ ગિરુ સાંગલુ છું. લોકોદર આમિ હું વસતો.
એતલિં રાત્રિ પ્રદીપનક(આગ) લાગુ ધૂમન્વાલા પ્રગટ્યાં. લોગ જાગ્યા,
બાલક, સ્ત્રી, અંધ પ્રમુખ કલિરવ કરિવા લાગ્યા. ચોર તો લૂંટતા
થયા. તે વેલાં માતાપુત્રાદિક દે દે દાહનાં ન થયાં. એતલિં એક મં-
ત્રવાદી જાગ્યો. તેણિં અકલિં આવી આત્મકવચ કરી એક મંડલ
આજેખી આમના લોક તેજા ને-ઈમાં આવો. તુમદનઈ દાહ નહી
થાઈ. તે સાંભલી સ્ત્રીકે લોક ત્રિવિધ ગયા. અનઈ ખીજા તો ઉન્મ-

દિક્ક હતાં તથા-કાષ્ટ-ધનાદિકર્મ તે અગ્નિ શમાવવા લાગા. તે દેખી મંત્રવાદી બોલ્યો ને-

અરે લોકો ! એ અગ્નિ તો જલિં શમઈ, પણિ ધમિ ન શ-
ઈ. હિવિં તે મંત્રવાદીનું વચન કેણેકિં ન સાંભલ્યું, કેણેકિં ન
માન્યું, કેણેકિં તો નિષ્ઠું. એતલિં મોહરિં ગૃહિં અગ્નિ આવ્યો જાણી
વિતવ્યતાવશિ હું મંત્રવાદીનું વાક્ય માની જીજ્ઞાસીનિં મંડલ મધ્યે
થો. એતલિં જેણિં લોકિં વચન ન માન્યું તે તો ભસ્મસાત થયા.
કેવઈ તે દેખી મિં વૈરાગ્ય પામી દીક્ષા લીધી. હિવિં તે સાંભલી
મક્કલંકિ હર્ષિત થઈ ખીજાં પતી પાસિં જઈ. એતલિં મિં પૂછિઉં ને-
માઈ! એ પ્રાપ્તિનો ભાવાર્થ સ્થો? તે ઉપનિ અક્ષલંકિ મુઝાનિં કહ્યું ને-

હે ધનવાદન ! આમ તે સંસાર, રાત્રિ તે મહામોહ, રાગ-
પે તે અગ્નિ ધૂમ તે તામસભાવ, જ્વાલા તે રાજસભાવ-
પાંચ-લેશ્યા તે બાલક સ્ત્રી કચીરવ કરે છે. ઈન્દ્રિય તે ચોર.
અર્ધન લૂટવા લાગા. હિવિં તિહાં મંત્રવાદી તે પરમેશ્વર. તેણિ
જીવ થઈ તીર્થારૂપ મંડલ કરી સૂત્રરેખાનું કવચ કરી ધર્મદે-
નારૂપ શબ્દ કરી લોક તેજ્યા. પણિ કેતલાએક કલ્યાણભાગે લોક
તે તીર્થમંડલિ જઈ ચઢ્યા. અનિ ને મૂઢ હતા તે તો પુત્ર કલ-
સાદિકનિ મોહઈ ધનાદિકનિ લોભઈ સાહમું તે અગ્નિનિં વધારતા
હુઆ. પણિ ઉપશમરૂપ જલ તે તેણિ ન માન્યું. તિવારિં તે લોક
કાલ પામ્યા દેખી એ તો તીર્થમંડલ જઈ ચઢ્યો. ખીજાં ને લોક
તેહાં આવ્યા હતા, તે તે સાધુ, સાધ્વી, આવક અનિ આવિક
જાણિયાં તે મધ્યે વૈરાગ્ય પ્રાપ્ત થયા તે તે આ

એ સાધુ પશ્ચિમ દેશના પામી પત્ની પાંગા, દિવિં એ વાર્તા મંથવી
હું બોલેલાં છે—

એ સાધુ તો વડે બોલેલો છે, ને ત્યાંજે અકલકલ કર્યું છે—
એ સાધુ તો સગંજે બોલેલો છે, પશ્ચિમ બાજુ તું સમજેતા નથી.
કમ વાર્તા કરી પત્ની બીજા સાધુનર્મ વાદી તેમનર્મ પશ્ચિમ અક્ષરિક
વેરાઅકામગ્ય પ્રજિહ. તે ઉપરિ તે પત્નીજ વાર્તા કરી છે—હું તો મન-
શાલાઈ મદવન મતપાલક હતો. પશ્ચિમ એક આત્માણિ પ્રતિભોળો
હુંતો વેરાઅ પામ્યો. તે સાંભલી અક્ષરિક કદિહું છે—રૂપામી ! એ
વાર્તા સ્પષ્ટભાવાર્થકા કહે. તે ઉપરિ સાધુ ભાવાર્થ કહે છે—

વિવિધભોલુક્ય મદિનાઈ બરી અનન લોકિ પૂર્વ સંસારક્ય
મવશાલા, નિલાં કિણિ અસંખ્યવાદારી લોક તો અનન મર્જિત
હુંતાજ છે. અસંખ્યાતા અસંખ્યાતા તો મૂર્ધિ લોકકા છે, આ-
સટિ પાકિ જિ, જિર્ણાઈ આટિ જઈ, દ્રાણિ સંઘઈ જઈ, અસુહું
જઈ જઈ, કર્ણિ સાંભલઈ જઈ પશ્ચિમ કાઈનઈ એકજ વિષય,
કાઈનિ ચાર વિષય, કાઈનિ પંચ વિષય. એગીરીનિ મોલમવનિહું-
ગિત હુંતા સ્ત્રીકાદિકનિ વલગજા છે. કાઈ વૃલ કરે છે, કોઈ દસે
છે, કાઈ રૂઢન કરે છે. મૂર્ધિ અનેક રીતિની એપ્રાહિ કરે છે. તે મધ્ય
હું પશ્ચિમ નિમજ એપ્રાહિ કરેતા.

દિવિં કિવારકઈ મવવશિ કદર્થનાહિ પશ્ચિમ વિવિધ બોગવતો.
એકવિ મુઝનિ એકલા આત્માણિ દેખી દેખા કરી મહાપ્રવર્તિ પ્રતિ-
ભોધક. મુઝનિ આત્માણ પ્રાંથા. દિવિં તે આત્માણ પતી થયા નિવારિ
હું પશ્ચિમ પતી થયા. પશ્ચિમ અવાણિ મવાજાણે મુઝનિ દયું નથી.

હિવિ એ દીક્ષાઈ જરસે. તસ્માત્ એ માહરિ વૈગયનું કારણ.
 હિવિ એ વાર્તા સાધુ પાસિથી સાંભલતાં અક્લંકનિ જાતિસ્મરણ
 ધીપનું. પણિ હું ન સમજ્યો. એતલિ અક્લંકિ મુઝનિ કહિઉં—

હે ધનવાહન ! સાંભલિ. એ વાર્તાનો ભાવાર્થ : મઘશાલા તે
 સંસાર, તિહાં અનંત મતવાલા છે. તિહાં અષ્ટવિધકર્મ તે મઘ,
 કપાય તે આસવઃ ઘાતિકર્મ તે મુશ, પાત્ર તે આઉષ્ણુ. તે
 મધ્યે ખાલા તે શરીર. હિવિ તેણિ મધિ મત્ત હુંતા અનેક કુચેષ્ટાઉ
 જીવ કરે છે.

હિવિ મઘશાલામધ્યે લોક તે તેર બેદિ છે. તેમધ્યે મુકમ અનિ નિગો-
 દૃપ તે અસંવ્યવહાર ૧ ખીળે વ્યવહારિક વનસ્પતિ ૨ ત્રીળે
 પૃથિવ્યપ્તેજોવાયુઃ ૩ ચઉથો દ્રીંદ્રિય ૪ પાંચ(મો) ત્રીંદ્રિય ૫
 છઠો ચઉરિંદ્રિય ૬ સાતમો અસંજીવચેંદ્રિય ૭ આઠમો નારકી
 ૮ નવમો પચેંદ્રિયતિર્યંચ ૯ દશમો સંમૂર્ચ્છિમ તથા ગર્ભજ
 મનુષ્ય ૧૦ મગ્યારમો ચતુર્નિકાયના દેવતા ૧૧ બારમો બેદ તે
 પ્રાણણ સંયત લોકો ઈલર્થ : ૧૨ અનિ તેરમો બેદ તે મધા-
 નિક રહિત મુક્તજીવ ૧૩.

ભૂતસનગર તિહાં નિજમલનિચય સંગ તેહનિં મલાતુ-
ભૂતિ નામેષ સ્ત્રી. તેહોના ખિ પુત્ર. એક કોવિદખીને ખાલિશ.
હિયિં કોવિદનધ તે પુર્વજનિંમ સદાગમસ્યું પરિચય હતો. તે માટિ
આણિ ભવિં જતિસ્મરણવશિં સદાગમનું સ્વરુપ જાણી તેસ્યું પ-
રિચય કરી ખાલિશનિ પણિ કહિઉં. પણિ ખાલિશન ન માન્યું.
હિયિં કર્મપરિણામગજાઈ શ્રુતિ નામિં સ્વયંવરા કન્યા સંગ નામ
દાસઈ સહિત મોકલી. તે કોવિદ અનઈ ખાલિશનઈ પરિણાવી.
તિવાનઈ તે જિહું લાઈઈ નિજદેહ નામિં પર્વત. તિહાં મસ્તક
નામિં શિખર, તિહાં કર્ણ નામિં ખિહુપાસિ ઉરડા. તિહાં શ્રુતિકન્યા
રાખી પણિ ખાલિશન સંગનિં વચનઈ વીણા-વંશ-ગીતશબ્દાદિકઈ
પોપવા માંડી. અનિં કોવિદઈ તે સદાગમના વચનથી વિપચાલિલા-
પની શ્રુતિનઈ જાણી રાખી પણિ અધમ જે સંગ-દાસ તે પરિહરઈ.
તિવારપછી કોવિદ તે અનિષ્ટશબ્દ કેવ ન પામિ. તથા ઈષ્ટશબ્દ
ચિસ્તિન પણિ ન યાજ. ઈમ જિહુનિં પ્રવર્તતાં.

એકદા ખિહુ જાણી તુંગશિખર નામિં ખાલ્યપર્વતઈ ગયા
હતા. એહયિં તિહાં એક ગુફા મધ્યે દિનરસુગલ ગાન કરતાં સાંભલી
શ્રુતિવશઈ ખાલિશ તિહાં ગયો એતલિં દિનરસ કોપઈ કરી ખા-
લિશ હાજો. હિયિં તે દેખી કોવિદિ તે કર્ણેન્દ્રિય પરવશપણાનું ફલ
અધમ જાણી સદાગમનિં વચનિં દીક્ષા લીધી. હિયિં ઘનવાહનરાગ
આગલિં મૂરિઈ કહિઉં જે-તે કોવિદ તે હું. તસ્માત્ જે સદાગમનો.
પરિચય. કરસે તેહનિં ભયું યાજસે. ઈમ ગુફા કહિઉં એતલિં અક-
લ મૂનિઈ મૂઝનિં કહિઉં જે-

સંસારિજીવ-ચરિત્ર-ખાલાવબોધ

જરી. તેહનિ એક લવલિકા નામિ સખી લાલાવી, સકલકલા ભણાવી. અનુક્રમિ યૌવન પામી. પણિ કાઠ પુરુષ તેહનિ યોગ્ય નહીં માટિ મદનમંજરી પુરુષદેપિણ્ણી. એ ઇ લવલિકા મુખિ એ વાર્તા મર્મ જાણી. ભાર્તારનંદ કદિઉં નિવારિં કનકાદરિં વિચારી સ્વયંવ-વરામંડપિ સક્ષ વિદ્યાધર તરુણ દેખાજ્યાં. પણિ મદનમંજરીનિ કાઠ ન રુચ્યો. એનલિં વિદ્યાધર સર્વ દ્રેષ ધરી ભ્રમી ગયા. નિવારિ રાજા વિપજણ થયો. હું પણિ રુદન કરિયા લાગી એનલિં લાલિ-કાઠ મુઝનિ કદિઉં-સ્વામીની ! તું કુઞ્ચ મ ધરિ ને વર્તાઈમિ તે હું પૂછી તુમનિ કહીસ. ઇમ કહી અધ્યાસના લીધી.

લિવિં તેણીજ રાત્રિ રાગ્નંદ સ્વપ્ન દીકું. જે-ગિહું પુરુષ નયા ગિહું સ્ત્રીઈ કહું તું યિત મ કરિ તાલરી પુત્રીનો વર મદાણુ-પાત્ર અમ્ભઈ કર્યો છે. લિવિં એ સ્વપ્ન દેખી રાગ્ન જાગ્યા એનલિં સૂર્યોદય પણિ થયો. રાગ્ન તો નિરાકુલ થયા. લિવિં લવલિકાઈ મ-દનમંજરીનિ પૂછિઉં જે-સખી તું નથી વરતી તે સ્યું ? તે ઉપરિ તેણીઈ કદિઉં જે-હું જોઈનિ પરણીસ. તે વાર્તા લવલિકાઈ મુઝનિ કહી. મર્મ જર્મ રાગ્નનિ કહી તે સાંભલી રાગ્નઈ કદિઉં- ભદ્ર નિવારપણી મદનમંજરી અનિ લવલિકા વિદ્યાળલિ સર્વત્ર જોયા નીસર્ગાં નતાં. અનેક નગરાદિક જ્ઞેયાં. એનલિં ગઈ દિનિ આ જિવાનિ તે ગિહું આગ્યા નતાં.

નિવારિં એક કુમરનિ દેખી કમાલિકા મોહ પામી. વિરદાવુર અંત. નિરુદિ લવલિકાઈ મુઝનિ વાર્તા જાણાવી. નિવારપણી હું કુમરીનઈ સ્વયંવ કરી તું મ સમોર્પિ આવી છું. તરુમાન એ કુમ-

રીતું પાલિકાનું થયેલું. તે સાંભળી કુલપતિ મુજબ પૂછે તા બળી
તે સાંભળી કમલના કથાનકિ મહા. જોઈને દિનિ જાહેરનાદિક લેષ
વિમાનાદિક આડખરિ કન્યાદરિ આવી. મદનમંજરી મદનમંજરી
મુજબ પલિકાની. મિલુના પરિવાર દર્શ પામ્યા. એતલિ પજા વિ-
મલર વિધી મુજબનું વૃદ્ધ કરિયા આપ્યા. અમદનું એના પલિકા
અમલ થયું. એતલિ મુજબે સર્વ વિવાહ દેખી ગોચ વિવાદ
જાણી જાન થઈ જાણી કરી આવી મિલુના સર્વનિ આનંદ થયો.
દિવિ વિવાહ ને કન્યાદર દિક તે આપણિ આંખણિ કથાનકિ
મયા. તે પલિકા મદનમંજરી સમય જાનકલ સુખ એવડું થું.

એતલિ એકદા કુલપતિ સ્વપ્ન દીધો ને- તીન પુરણિ તથા
બિ સ્વપ્ન દિકરું ને-અમદર્ષ અનુકૂલ થું તો એ કુલપતિનું એકવી
લીલ એવરે છે. તે સ્વપ્ન દેખી કુલપતિ મુજબ કદિકરું. તિવારિ
મહા વિવાદિક ને-કન્યાદર અમુરિ તો આર મનુષ્ય દીધા હતાં.
અનિ કુલપતિ તો પચ મનુષ્ય દીધાં તો સદેહ દેહનિ પાડું ?
કમ વિચરી રહ્યો છું. એતલિ આદેહદમંદરિ હાલનિ એકદા
અર્ધ દુનિ કંઈ મુનીશ્વર દીધા. મિત પાસિ જતઈજ દુ તિહાં જઈ
વાંદી અમદા. મુનિષ્ઠ ધર્મદેશના દીધી. એતલિ તે સાંભલતાં સદા-
ગમ તથા સમ્પદત્વ મુજબ સમોપિ આપ્યા. એતલિ વડી મુજબિ
સ તોદવ થયો. તથા કુલપતિ મદનમંજરી પલિકા સમ્પદત્વ પામ્યાં.
દિવિ માદરી ચિત્તવૃત્તિ આટલી નિર્મલ તિવારિ થઈ. એતલિ મો-
હાદિક તો ત્રાસ પામ્યા સાગા એતલિ ચ રિતધર્મશાસ્ત્ર ગોધનિ
દિકરું ને-આ વિદ્યા ક-વા લેષ છુમ્મે સંસારીજી પાસિ જાઉ.

ગોધર્ષ દિકરું-

મનુષ્ય ! મનુષ્યના પસારિ સાતોત્તય જાનિ પુણ્યોક્ત્ય છે. મારિં તલ્લ કલ્પારોપણનું કાર્ય છે. પણિ દિવસાં શુદ્ધસ્થાનમ્ મોકત્તે સાગિં સદગુણગામીપાણ્યામ્ ન પદ તે પણિ મોકત્તે તિવાનિ ગમ્મત્ત પમાન ત્થાનિ તે મોકત્ત્યા એવસિં હું આવક ચ્ચો. તેતલ્લિ આરે વચ્ચે મનુષ્ય મુજ સમિયિ આગાં. તિવારવળી મમ કંદમુનિનઇ સ્વપ્નાર્થ ત્થાનો. તે કપનિ કલિક- એ ગુદાર્થ છે મ.ટે માદરિ ગુરુ નિર્મલસુરિ દેવલી જ્ઞાન તિદા જર્મ પળીસ અથવા વાગ વ્થાળી તેલજ્ઞ કલ્પા પધારમમ્. તે માભલી હું નિજ મંદિરિં આગ્યા. મુનિર્મ તા તિદાન મ્થા દિવિં દેવસંગેક દિવિ મધુરવારણિયિતા પર્યેક પદુતા પ્રધાના નિષ્ઠ મુજનિ ગમ્મ શાંત મધે પરમગત્ત વાગવચ માદયં. તથા હું આવકથર્મ પણિ સદા ગમ તથા સમ્બલ્લ : સરિં વ્થો પાલું છે.

એવનિ એકદા નિર્મલસુરિ ઉચ્ચાનિ પધાર્યા. કલ્પયાણુ નાગિ એવકર્મ વધામળી મુજનિ કલી તિવારિ મદ્દ પ-મદર્પક લક્ષ્મીનાં તેલનઈ આગા. પછી મદા આગળનિ સપનિયનિ જર્મ રાજસિ-ન્નાદિક મુજા વધાવિનિ તે દેવલી વાંચા. હિવિ નિર્મલસુરિ દેવલી સુરનિર્મિત સુતર્ણકમલ્લ જ હે. દેવાદિ સભામધ્યે દેશના દેવા લમ્.

મહાનુભાવો ! એ બચચક્રનગરિં જનધર્મ વિના શરણ નથી. જે મરિં જન્મ તો મૃત્યુદાયક, દેહ તો શરણું કાગળ. યૌવન તો જરણું કાગળ, ઇષ્ટસંગેગ તો વિચારણું કાગળ છે, સંપત્તિ તે વિપત્તિનું કાગળ હમ જે જે સંસારમધ્યે સમ્પકારણ છે તે પરમાર્થગતિ દુઃખનાંજ ક

યથા જે પરમાત્મા તેહજ કેવલ સુખયુક્ત છે. તથા ઉપશમાદિયુક્ત
હૃતા દેહધારી પણ સુખી સાધુ છે. તસ્માત્ સંસારથી પરાડુમુખ
થીઈ સાધુમાર્ગ આદરે. હિયે હે ભદ્રે ! તે ધર્મદેશના અમૃતપરિ
મુખનિ પરિણમી. તિવારપછી મઈ પ્રણામ કરી સંદેહ પૂછ્યો જે-
સ્વામી ! કનકોદરિ ચાર મનુષ્ય અનિ કલધરિ પાંચ મનુષ્ય માહરા
સુખ વાસ્તી દીશાં. તે સંદેહ ટાલો. તે ઉપરિ કેવલીઈ કહિઉં જે-

હે શુભધાન્ય ! એ જ્ઞતાંત અતિ બાહુ છે. સાવધાન થઈ
માંભલિ. મંમ કહી અસંવ્યવહારનગરથી માંડી પૂર્વોક્ત સર્વ કથા
માદરી કહી. વંચી કહિઉં જે- રાજન્ ! ચિત્તવ્રતિ અટવીઈ અતેક
નગરઈયુક્ત અંનરંગ મહારાજ્ય છે. હિયે તુઝનિ તથા તાહરા હિ-
વાંછ જે-ચારિત્રધર્માદિક તેહનિ પરાલવી તે રાજ્ય મોહરાજઈ
લાલી લીધું. પણ તિવારિ કર્મપરિણામ રાજ્ય એ તાહરા વેરી
તા. હિયે તે અનુકૂલ થયો. તેણિ કરી કાલપરિણુતિ રાણી તથા
વસાવ તે કર્મપરિણામનો પ્રધાન તથા ભવિતવ્યતા જે અનાદિની
માદરી સ્ત્રી તે પણ પ્રસન્ન થઈ. હિયે તે ચારે જણિ યથાપિ
પ્રયોદય લલાવી સુખોપાજ્ઞના કરી હતી. પણ જિવારથી તું સ-
ભમાદિકસ્થ મિલ્યો તિવારથી એ ચારિ જણિ તુઝ ઉપરિ અ-
કલપણાઈ કરી પરિ દેવલોકાદિના સુખ તથા મદનમંજરી આણિ
તરિ મેલી. અનિ પ્રયોદય પણ શુભકાર્યનિ હિયે કારણ છે.
માટે તેનિ કર્મપરિણામાદિકિ પ્રકટ કરિયા માટે પાંચ મનુષ્ય
કલપરનિ દેખાતાં.

ગજાવિ નગમંદરી તથા વામદેભવિ વિમલ તથા ધનશેખરભવિ
ગ્નની રાશિ તથા વનવાદનનિ અવતારિ અક્ષકનો સંગ થયો.
વસી અંતરિ અંતરિ શ્રીજાં એ રાજ્યાદિકનાં મુખ થયાં તે સર્વ
પુણ્યોદયિ કરી થયાં. પણ નહીં તે દિસા તથા વૈશ્વાનર, મૃણાલ
તથા શેલગજ, સ્તેય તથા માયા, મૈત્રુન તથા સાગર, મોહ તથા
પરિણાદ, જે મહાદોષનાં કાગળ ને તે ગુણવંત કરી માન્યાં. હિવિ
વસી મહા પુણ્ય જે-સ્વામી ! જે પુણ્યોદય પૂર્વર્થ લોકો (તો) તે
મહા વિડંબનાઉ કાં બોગવી ? ને હવે કેવલીઈ કદિઉ જે-

રાજન ! સાંભલિ. અસંખ્યપદાર નગર તિહાં સંસારિણ્યનામિ
નું કુટુંબી લેતા. દિવિ અનાદિ નું તાલરું અંતરંગરાજ્ય ને તાલરી
ચિત્તવૃત્તિ અટવીછ છે. પણ તિહાં એક મોહરાજનું શૈન્ય અનિ
ચારિત્રધર્મરાજનું શૈન્ય તે પિલું પરસ્પર વિગેધી. અનાદિનાં
આલ્યાં આયિ છે. તથા કર્મપરિણામ ને યદ્યપિ મધ્યસ્થ છે. તથાપિ
જે શૈન્ય બલવત્તર હજી નેલનો પક્ષ કરિ.

તિવિ તે કર્મપરિણામનિ જે પદ્યાન. એક પુણ્યોદય અનિબીલો
પાપોદય તે તાલરો પરમવૈરી માટિ જિવારિ મોહાદિકનું પ્રયલ
થવા. તિવારિ વૃક્ષનિ વિડંબનાઉ કરિ. અનિ પુણ્યોદય તે તાલરો
મિત્ર લિતવાંછ માટિ મોહાદિકની કાંઈએ લીનશિયનિ જ્ઞાણી એતરિ
વૃક્ષનિ બાનું કરિ. પણ અસંખ્યવત્તરથી માંડી પાપોદય તે અનાદિનો
વૃક્ષ સારિ છે. માટિ તે ઉપ ન દેખાઈયું. અનિ પુણ્યોદય તે કિ-
તરેકિ પ્રગટે જઈ. માટિ બલિતવ્યતાઈ એ દેખાઈયો.

અનેક દુઃખ ભોગવ્યાં, દિસાદિકર્મિ તે દિત કરી માન્યાં, પુણ્યોદય ન ઉલખ્યો તે પાપોદયનો પ્રસાદ. જે માટિ તાહરી ચિત્તવૃત્તિ અટવી ઉઠાવી લેઈ મોહરાજનિ આપી ચારિત્રધર્મરાજ દૂર કર્યો, તાહરું અંતઃગ રાજ્ય સર્વ પાડી લેઈ તુઝનઈ દૂર કર્યો. તેણિ કરી સર્વ વાર્તા યદ્ય. હિવિ ઇત્યાદિ વાર્તા સાંભલી સંસારિજીવ કહે છે-
હે ભદ્રે ! મઈ તે નિર્મલકેવલીનિ પૂછિઉં જે-સ્વામી ! તે દુષ્ટ પાપોદય મુઝથી હિયડાં દૂર કિમ થયો ? તે ઉપરિ કેવલીઈ કહિઉં જે-

રાજન ! તે પાપોદય સ્વાધીન નથી માટિ કર્મપરિણામ રાજ કાલપરિણુતિરાણી, સ્વભાવ તથા ભવિતવ્યતા તુઝ ઉપરિ પ્રસન્ન થયાં. પુણ્યોદય બલાવ્યો. અર્નિ પાપોદય દૂર કર્યો. તથા સદાગમાદિકસ્યું પરિચય થયો. તાહરિ તે કર્મપરિણામાદિકર્મિ અનુકૂલપણિ પુણ્યોદય મિલઈ થઈ આવ્યા. અર્નિ નંદિવર્દનાદિકર્મિ ભવિ વિવેકકેવલી તથા વિચક્ષણુસૂરિ પ્રમુખનિ વચનિ તું ધર્મ ન પામ્યો. તે કર્મપરિણામાદિકર્મિ પ્રતિકૂલપણિ કરી પાપોદય દીપતિ થઈ આવ્યું. ઇત્યાદિ કહી કેવલીઈ કહિઉં જે-

રાજન ! એ ચાર તથા પાંચ મનુષ્યનો વિચાર. તરુમાત્ર જે જે શુભકાર્ય થાઈ તે તે કર્મપરિણામાદિકર્મિ અનુકૂલપણિ તથા જે જે અધમ કાર્ય થાઈ તે તે કર્મપરિણામાદિકર્મિનજ પ્રતિકૂલપણિ અણિવું. હિવિ ઇત્યાદિક કેવલીનું વાક્ય સાંભલી હું ગોઠ્યો જે-સ્વામી ! જે કર્મપરિણામાદિક શુભાશુભ કરિ છે તો હું તે સ્યું

તથા ચિત્તસંતાપનું હેતુ ધરિયા, મનોદુઃખનું હેતુ ભોગા
લાપ, મૃત્યુનું હેતુ જન્મ, વિયોગનું હેતુ પ્રિયસંયોગ કરવો તે વિ
ચર્ચિત્ત સંતાપનું હેતુ, સંગ કરવો તે કલેશનું હેતુ, પ્રવૃત્તિ તે દુઃ
નિવૃત્તિ તે સુખ ઈમ વિચારીઈ તો નિરીક્ષતાકન્યા પરિણામ ૧

હિયેં એ દશ કન્યાઉ મિલસિં ચારિત્રધર્મરાજના સેન્ય ૨
લાવથી ખાલાદિકનું સેન્ય લીણુ થામ. કર્મપરિણામરાજ પવિ
ધળીરીતઘ પ્રસન્ન થાઈ. હિયેં એ ઉપદેશ સાંભળતાં કંદમુનિ પ
છિઉં જે-સ્વામી ! એ દશ કન્યાઉ એ ગુણધારણરાજ કહીઈ પ
રિણુમે ? તે ઉપરિ ચરિઈ કહિઉં જે-જી માસ કેઉં પરિણુમે. હિયેં
તે સાંભલી હું ખાલ્યાં જે-ચરણ ! હું તો દીક્ષામદ્યુનિ અર્થિં જા
તાવલો થયો છું અનિ તુમ્હો તો ઘણા કાલ વિલંબ કલો છો તે
સ્થું ? તે ઉપરિ કેવલીઈ કલું જે-

રાજન ! કન્યસિંગ તો ઘણીએ વાગ વગ પવિં વલ્યા. તરમાત હું
કંદુ છું તે માર્ગિં પ્રવર્તીસ તો તાલરિ દીક્ષાજ છે. અનિ ત્રિવારિ
સદગોધ જે ચારિત્રધર્મરાજના પ્રધાન તે વિદ્યાકન્યાનિ પરિણામસિં
ત્રિવારિ તું સમગ્રીસ. તરમ ત જે-આવકમાર્ગ કલો છે તે પાસિ.
સર્વસિદ્ધિ થાશે. તે ઉપરિ મદ્દ કહિઉં નથ ! માદ પ્રસાદ. ઈમ કહી
કેરલીનઈવાદી સપચિવારો મંદિરઈ અન્યા પિંતે તેવજ બગવદે-
શના વિચારે છું. કેવલીના ગેલા કંદુ છું ખાલવિં એકદા કિન્દુષ્ટ બા-
વના બાવના. સદગોધમાર્ગઈ ઉપશમાદિ ગુપ્ત પુક્ત વિદ્યાકન્યા
મદ્દનિં પવિન્નવી. ત્રિવારવચ્ચી હું કેવલીનિ વાંકવા ગયા. તાદી રા-
જસ ધુનઈ તાદી કર્મ નાંખવું છું એ નિ નિર્મલ કેવલીઈ કહિઉં

રાજન! કર્મપરિણામ રાજા તુજ ઉપર પ્રસન્ન થયો. વિ-
ધાકન્યા તો પરિણામી. અર્થે ચારિત્રધર્મનાજ પણિ તુજ સમીપિ
ગ્રીધ આવશે પણિ સદ્ગોષ્ઠ તુજ સમીપિ જિવાઈ આવ્યો તિવારિ
નાનાવરણરાજ તેદસ્યું બુદ્ધ કરતાં હાથો. તે ઉપરિ જઈ મોહનિ
તેણિ કદિહ તે ઉપરિ મોહર્મ ચારિત્રધર્મગણસ્યુ મહાસંભ્રમ કયું.
પણિ કર્મપરિણામનાર્થનિ અનુસૂચણિ પાપેદ્યાદિક સર્વ પ્રદાર-
જર્જરિત થયા. મોહ તે નાદની કિલ્લોએક લીન થયો છે. રાગદો-
ષકિ પણિ કિલ્લોએક જઈ પડ્યા છે.

નમન રાજન! તે જિવાન્યેપી મોહાદિક કથી તુજ સમીપિ
આવશે તે નદગોષ્ઠમંત્રોનિ વચનિ ચારિત્રધર્મરાજના સુભટ આ-
ગઈ કરી પ્રથમ પદ્મકર્મ તેદનિ કર્યું. દિવિ કન્યાદિ ધર્મ-
શિક્ષા મુજનિ કરી માસકલ્પ થઈ તેનિ કેવલીક વિદાર કર્યો. અર્થે
તે અગ્રહીતસંકેત! તે સર્વશિક્ષા ધારી નિજમંદિરિ આવ્યો.
સદ્ગોષ્ઠધર્મ ધર્મપ્રાન-ગુણલક્ષ્યાનરૂપ ગિ સુભટ દેખાડી તેદનો આ-
દર કર્યો. વચી તેજ:-પદ્મ-ગુણલક્ષ્યાનરૂપ તીન તે પ્રથમ પુરુષતી
પે.પનારીક દેખાડી. તેદની પણિ મન્ન સેવા માંડી. એતલિ સાત્ત્વિક-
મનમનગર મધ્ય વિવેકપૂર્વત તે ઉપરિ જે જૈનપૂર છે. તિહાંથી
સર્વ ગુણાશયાદિક રાજા તેડાવી સદ્ગોષ્ઠધર્મ મુજનિ ભલાવ્યાં. ઈમ
મુજનિ સદ્ગોષ્ઠધર્મ દિત કરતાં પાંચ માસ વ્યનિકન્યા. ક્ષમાદિક ક-
ન્યા.કે પચિણવાનાં ગુણ મુજર્ત લીધાં. એતલિ વિધ્યાભિક્ષાધર્મો મો-
હ: જનિ જર્મ કયું જે-

દિવિંધ સંસારીણ્ય જેતલિ કન્યાકે પચિણ્યા એતલિ ગુમ્હાકું

સપરિવારે ક્ષય થાશે તસ્માત્ કાંઈ ઉદ્યમ કરો. તે ઉપરિં
બદ(ને) કર્મ પાપિણ્યામાદિકષ્ટ કલિહં. દિવડાં તો સંસારિણ્ય
થયો છે. તસ્માત્ મૌન કરી રહો તે ઉપરિ તે મોહાદિક તો
મલી રવા. દિવિં મદ્ય વિચારિહ જે-એ ક્ષમાદિક કન્યાઉ
ચારિત્ર આદરું. એતલિં લાવિતવ્યતાવશિં સદ્ગોધ મુઝથી દર
તિવારિં મર્મ ચીંતવ્યું જે- આહવી મદનમંજરી મૂંઝા ક્રિમ
લેવાઈ? બહુકાલતાંઈ કુણિં કદર્થના ખમાઈ? તસ્માત્ હિવડ
મુખવિપયાદિક બોગવું. પછિં ચારિત્ર લેહ. ઈમ કુવિકલ્પ વિ
હું. એતલિં વલી સદ્ગોધ મુઝ સમીપિં આવી કલિહં જે-

અરે મિત્ર ! એ તઈ સ્યું ચીંતવ્યું? પાપરૂપ જે વેતાલ
મનોરોગાદિક તેણિં તુઝનિં પરિણવાનું વિદ્ય કર્મ. દિવિં જ્યા
ઉપદેશ દેજ માદરું ચિત્ત રંજવી ચિત્તસમધાનમડપિં તેડી ચા
ધર્મસાગ્ગનું સૈન્ય દેખાડયું. તે પણિં સર્વ મુઝનિં મદા આદ
આવી મિલ્યા. મોહાદિક સર્વ નાહકા. માદરી ચિત્તવ્રતિ અટ
શુદ્ધ થઈ. એતલિં સદ્ગોધદ દશે કન્યાઉનિં અણી મુઝસ્યું વિવા
ચારંબો. તિહાં પ્રથમ આઠ પ્રવચન માતાઉ તેડી મુઝનિં કલિહં જે-

આ તે કર્યાસમિતિ.- જૈનલોકનિં યુગમાત્રદષ્ટિં માર્ગ જો-
વરવી. મીઠ તે બાપાસમિતિ-પર્ય મિત સત્ય વચન બોલાવિં.
મીઠ તે શુદ્ધ આદાર લેવરાવિં તે ઔપજ્ઞાસમિતિ કલીઈ ગઉચી
તે આદાનનિર્લેપજ્ઞાસમિતિ જે પાત્રાદિક પ્રમાર્જનાઈ લેવરાવિં.
પાંચગી પારિધાપનિકાસમિતિ યથાવિધિ આપાર-મલાદિક જૈનપર-
ના લોક પાસિં પરિવ્રજાવર્ક. જડી તે મનોચક્રિ મનઃસ્થિત કરાવિં.

સાતમી તે વચનગુપ્તિ કાનળ વિના મૌનજ કંગલિ વચનના દોષ
છંગલિ. અર્નિ આઠમી કાયગુપ્તિ દેહનિ નિશ્ચલ રખાવિ. હિવિ
પ્રથમદિનિ તે આઠે માતાઉ સદ્બોધર્ષ મુઝપાસિ પૂજવી.

તિવારપછી ઉત્કૃષ્ટવીર્યરૂપ કુંડ ધર્મરૂપ દીપ્ર અગ્નિઈ
પુજા કરુ. તિવારપછી તેજ:-પદ્મ-શુકલરૂપ લેશ્યા પાસિ મુઝનિ
સ્નાન-વિલેપના-લંગાર-પરિધાનાદિક કરાવ્યાં. તિવારપછી સદ્બોધ
તેજ પુરોહિત ચર્મ આબ્યો. કૃમ્મરૂપ સમિધ હોમવા માંજ્યા. ભા-
વનારૂપ આહર્તિ કરવા માંડી. કૃવાસનારૂપ લાળજલિઉં પ્રવર્તી.
તિવારપછી સદ્વાગમરૂપ નિમિત્તિઈ મુંદર વૃષલગ્રાંશર્ષ ક્ષમાકન્યા
પરિણાની. શુભપરિણામાદિક પરમાનંદ પામ્યા મહામહોત્સવ થયો.
મંદલ લમાજાં. હિવિ હે ભદ્રે ! તેજજ લગ્રાંશર્ષ દયાદિક આઠ ક-
ન્યાઉ પશિ પરિણાવી શુવવીર્યરૂપ આસનિ બધદો. ચારિત્ર-
મોદિક સર્વ હર્ષિત થયા.

હિવિ વિદ્યાના પાણિગ્રહણથી મોહ લીન થયો. પશિ દગ્ધરજીવ
સમાન રહ્યો. અનર્ષ ક્ષમાદિકના પાણિગ્રહણથી વૈશ્વાનરાદિક પાપો-
દયિ સહિન નષ્ટ થયા. એતલિ ધૃતિ-શ્રદ્ધાદિક પશિ મુઝનિ આવી
મિલ્યાં. એહવિ નિર્મલચરિ પધાર્યા. નિવારિ મર્ષ તિહાં જર્ષ વાંદી
દીક્ષા માગી. તે ઉપરિ ચરિઈ કહિઉં- હે રાજન ! યદ્યપિ તુઝનિ
જ્ઞાવદીક્ષા છે. તથાપિ વ્યવહાર તે જલવત્તર, માટિ દ્રવ્ય-દીક્ષા દીજર્ષ
છે ઈમ કહી મુઝનિ વાધાર્ષ માવિ દીક્ષા લીધી. મદનમંજરી કુલધર
પ્રમુખર્ષ પશિ દીક્ષા લીધી. માહર રાજ્ય તે માહરા પુત્રનિ મર્ષ
દીક્ષા લેતી બેવે)ણાં ક્ષુ.

તથા સત્સક્તિના અગ્રજ હોતી અગ્રહીનસન્નિતા કતિવાળી પગિ
જહ સદાગમ ઉપરિ ભક્તિ કરી સાંભલાતો આદર મંકગો નહી
તહ સર્વસિદ્ધિ મળે. તિમ અસમજ હૂતા આદર કરી જહ સિદ્ધાંત
સાંભલિ જાનતી ભક્તિ કરિ જાનવંતો ગિનય કરિ તહ સકલ-
સિદ્ધિ હૂઈ.

તથા પરાપર જન્મ તે નયનવા લેપ, વિમાન-ભવનાદિક તે
વિવિધગ્રામ તથા કૂટનટસમાન તે કટુ અગ્નિવું. પરમાર્થવૃત્તિ
તે આત્મદ્રવ્યજ સલા છે. મનુષ્યાદિ પર્વાયિ ભિન્ન ભિન્ન નામમાલા
તે વિવેકિ પ્રજ્વલિ કૃત્રિમજ જામે છે. તથા ભવપ્રપંચ તે લોક-
સ્થિતિ કર્મપરિણામ કાલપરિણતિ સ્વભાવ ભવિતવ્યતા નિજ્યો.

सुद्धिपत्रक-

पृष्ठ	पंक्ति	अक्षर	शुद्ध	पृष्ठ	पंक्ति	अक्षर	शुद्ध
						(१)	(२)
१	२	मह	मह	२२	१८	(विशेषपत्र)	विशेषपत्र
१	८	मह	मह	२३	१	मिह	मिह
४	३	मह	मह	२३	१३	मिह	मिह
५	१	मह	मह	२३	२	मिह	मिह
५	२३	मह	मह	२३	१	मिह	मिह
७	२	मह	मह	२३	२	मिह	मिह
७	१३	मह	मह	२३	२०	मिह	मिह
		मिह	मिह	२३	२	मिह	मिह
		मिह	मिह	२३	१३	मिह	मिह
८	२	मह	मह	२३	१४	मिह	मिह
१०	२३	मह	मह	२३	२१	मिह	मिह
१२	२	मह	मह	२३	२३	मिह	मिह
१२	३	मह	मह	२३	२३	मिह	मिह
		मिह	मिह	२३	१७	मिह	मिह
१२	५	मह	मह	२३	१३	मिह	मिह
१२	११	मह	मह	२३	१४	मिह	मिह
२१	५	मह	मह	२३	१२	मिह	मिह
२०	१८	मह	मह	२३	१६	मिह	मिह
२८	६	मह	मह	२३	१	मिह	मिह
३०	१०	मह	मह	२३	१०	मिह	मिह
३३	११	मह	मह	२३	२	मिह	मिह
३८	२२	[मह]	[मह]	२३	१	मिह	मिह
३५	१०	मह	मह	२३	१४	मिह	मिह
४०	१४	मह	मह	२३	१५	मिह	मिह
४०	१०	मह	मह	२३	१८	मिह	मिह

(૨)

પૃષ્ઠ	પાંક્તિ	અશુદ્ધ	શુદ્ધ	પૃષ્ઠ	પાંક્તિ	અશુદ્ધ	શુદ્ધ
૯૦	૧૬	ઉપધર્મિ	ઉપધર્મિ	૧૧૨	૨૧	કુચુચુરપ	ચુચુરપ
૯૨	૧૨	ધાયાદિક	ધ્યાદિક	૧૧૩	૧૬	નિજસાધુતા	નિજસાધુતા
૯૩	૧૦	કુકુંબીનિ	કુકુંબીનિ	૧૧૪	૨૧	ધ્રાણ	ધ્રાણ
૯૩	૧૧	બાધી	બાંધી	૧૧૬	૨૧	ચલુભભા	ચલુભાભા
૯૩	૧૪-૧૫	જિદ્ધા	જિદ્ધા	૧૭	૫	સુધ	સુધ
૯૬	૧૫	વાર્તા સાબતી	વાર્તા સાં.	૧૧૨	૨	માતી	માની
૯૭	૮	મદા	મદા	૧૨૬	૩	મદમાહોત્સવે	મદમાહોત્સવે
૯૮	૭	ચેરી	ચેરી	૧૨૮	૩	ધાઈ	કુધાઈ
૯૮	૮	કુકુંબસોદિ	કુકુંબસોદિ	૧૨૮	૧૪	તાદિ	ધૂતાદિ
૧૦૦	૯	પરિ	પરિ	૧૩૧	૩	અધર્મ	અધર્મ
૧૦૦	૧૭	દીડા	દીડા	૧૩૨	૧૭	મુક્ત નગરીઈ	મુક્તિ ન.
૧૦૧	૧	ચંદ્રનિ	ચંદ્રનિ	૧૩૫	૨	સાઈક્ષ	સાઈક્ષ
૧૦૨	૬	સાદમી	સાદમી	૧૫૩	૨૧	સુદર	સુદર
૧૦૩	૧૮	સુરિનિ	સુરિનિ	૧૫૪	૧૯	કસક	કસાક
૧૦૪	૧૭	વિચરિલ	વિચારિલ	૧૬૨	૧	વામદેવભવિ	વામદેવભવિ
૧૧૨	૩	રતિ	ધૂતનિ	૧૭૧	૧૮	શખ	શખ
૧૧૨	૮	માર્તિ	માર્તિ	૧૭૭	૧૨	શ્રીગર્ભિ	શ્રીગર્ભિ
૧૧૨	૧૩	ધાઈ	બાઈ	૧૭૮	૧૧	ભવિષ્યદ	ભવિષ્યદ
૧૧૨	૧૭	કમિ	કમિ	૧૭૮	૫	ઉચાનિ	ઉચાનિ
૧૧૨	૧૮	બડ વા	બડરગુરુ	૧૮૭	૧૬	ચમ-ચમગુરુ	ચમ-ચમગુરુ
૧૧૨	૨૧	ત ન દિ	માવાદિ	૧૮૮	૧૬	નિત્ય	નિત્ય

